KIỆT TÁC SÂN KHẤU THẾ GIỚI

ÁCTƠ MILƠ

Cái chết của người chào hàng

NHÀ XUẤT BẢN SÂN KHẤU

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

SACHDETHI.COM

KIỆT TÁC SÂN KHẤU THẾ GIỚI

ÁCTƠ MILƠ

CÁI CHẾT CỦA NGƯỜI CHÀO HÀNG

TRẦN ĐÔNG *dịch*

NHÀ XUẤT BẢN SÂN KHẤU
HÀ NỘI - 2006

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Tủ sách ***Kiệt tác Sân khấu thế giới*** *ra mắt bạn đọc là công sức của nhiều thế hệ Sân khấu nối tiếp sưu tầm, nghiên cứu, dịch thuật và giới thiệu với bạn đọc Việt Nam suốt hơn nửa thế kỷ qua, có ảnh hưởng lớn không chỉ về Sân khấu mà có tầm ảnh hưởng đến phát triển văn học nghệ thuật Việt Nam nói chung. Tất nhiên tiếp nhận và giao lưu văn hoá nghệ thuật không diễn ra một chiều mà tác động qua lại.*

Bắt đầu từ các tác phẩm cổ đại Hy Lạp, Trung Quốc, Ấn Độ với các tên tuổi hàng đầu về bi kịch và hài kịch như : Exkhin, Ôripít, Xôphốc, Vương Thừa Phủ, Kaliđáx... bộ sách trải rộng qua nhiều thời kỳ rực rỡ của Sân khấu thế giới như thời đại Phục Hưng, Lãng mạn và Hiện đại... giới thiệu những kiệt tác chói sáng có sức sống xuyên qua nhiều thế kỷ của những nhà viết kịch kiệt xuất như Sếchxpia, Sinlơ, Môlie, Coócnây, J.Gớt, Gôgôn, Ípxen, Muyxê, Ghenman, B.Brếch, Sêkhốp, Bếckét, Raxin, Jăng Anui, Camuy, Tào Ngu... Nhiều tác phẩm ra đời từ hàng ngàn năm trước nhưng tư tưởng và

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

nghệ thuật vẫn đồng hành với bạn đọc và khán giả hôm nay.

Tác phẩm của ba tác giả Sân khấu Việt Nam: Đào Tấn, Nguyễn Huy Tưởng, Nguyễn Đình Thi có mặt trong Tủ sách ***Kiệt tác Sân khấu thế giới*** *đã đáp ứng đòi hỏi của đông đảo bạn đọc.*

Nhà xuất bản Sân khấu *cảm ơn Hội đồng tuyển chọn gồm các nhà Sân khấu học tiêu biểu do NSND Trọng Khôi - Chủ tịch Hội nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam làm Chủ tịch và Công ty Minh Thành - Bộ Chỉ huy Quân sự TP Hồ Chí Minh đã giúp đỡ tận tình, trách nhiệm cao để Tủ sách kiệt tác kịp thời ra mắt bạn đọc trọn vẹn 100 cuốn trong năm 2006, chào mừng những sự kiện trọng đại của đất nước.*

Xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc.

NHÀ XUẤT BẢN SÂN KHẤU

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

LỜI GIỚI THIỆU

ACTƠ MILƠ
NHÀ VIẾT KỊCH HIỆN THỰC CỦA NHÂN DÂN MỸ

Trong lịch sử sân khấu, Actơ Milơ được coi là một trong những người sáng lập ra chủ nghĩa hiện thực phê phán của sân khấu hiện đại Mỹ. Nhà cầm quyền phản động Mỹ ra sức truy tố Actơ Milơ, và gọi những vở kịch của ông là "những quả bom nổ chậm được bố trí khéo léo dưới lâu đài của chủ nghĩa tư bản Mỹ".

*

* *

Actơ Milơ sinh ngày 17 tháng Mười năm 1915, trong một gia đình thợ may, lúc nhỏ đã quen lao động vất vả. Ông sớm tốt nghiệp khoa kinh tế và sử học tại trường đại học Misigơn. Quen với sân khấu khi còn ở nhà trường, Actơ Milơ không đi theo con đường bóp méo hiện thực, hay lấy các thứ triết lý "sinh tồn, sinh

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

lý" làm bùa hộ mệnh cho các vở kịch của mình, mà ông đã mạnh dạn viết về những vấn đề sống còn của xã hội, của tầng lớp nghèo khổ, những vấn đề đang làm mọi người dân bình thường ở Mỹ băn khoăn, buộc khán giả luôn luôn suy nghĩ về nguồn gốc của sự bất công và nghèo đói. Actơ Milơ lấy trung tâm diễn tả trong những vở kịch của mình là con người và suy nghĩ tình cảm trước những vấn đề thời sự xã hội.

Từ một nhà báo và một nhà văn bình thường. Actơ Milơ trở thành một nhà viết kịch được mọi người chú ý, từ khi vở *Con tôi cả* được dựng trên sân khấu nhà hát Côrônét năm 1947. Từ vở kịch đầu tiên đến vở cuối cùng mới viết gần đây, ông tỏ ra khác với các nhà viết kịch hiện đại Mỹ ở chỗ nào, trong cách tìm chủ đề xây dựng kịch bản? Để trả lời câu hỏi ấy, chúng ta hãy đọc lời tựa của ông viết cho nhà xuất bản in tuyển tập kịch của mình năm 1954, trong đó ông nói rõ quan điểm của mình về sân khấu và kịch bản. Ông viết:

"Người viết kịch phải viết kịch như thế nào để độc giả và khán giả tin vào vở kịch như tin ở cuộc sống hiện thực. Mỗi buổi biểu diễn cũng như mỗi vở kịch là một lần tái hiện cuộc sống, làm chứng cuộc sống.

Sân khấu nhất thiết phải nói lên được quan hệ

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

SACHDETHI.COM

của con người đối với xã hội và quan hệ xã hội đối với lịch sử".

Đây là quan điểm viết kịch hiện thực của tác giả.

Actơ Milơ xem nghệ thuật sân khấu là nghệ thuật hướng về quần chúng, nghệ thuật của đông đảo khán giả. Tất cả những sự việc xảy ra trên sân khấu, dù là việc nhỏ, khán giả không chỉ xem bằng mắt, mà phải suy nghĩ bằng tất cả trái tim và khối óc. Khán giả không phải chỉ xem cho mình mà còn xem cho người khác, trao đổi với nhau. Sân khấu là nghệ thuật khách quan, gần gũi hiện thực sinh động. Những hiện tượng được trình bày trên sân khấu phải được quần chúng khán giả tin tưởng và thừa nhận. Điều ấy buộc các nhà viết kịch không nhất thiết phải chạy đi tìm những cái gì khó hiểu đối với quần chúng. Có khi một vấn đề tưởng chừng như quen thuộc, nhưng trong cái quen thuộc tác giả buộc khán giả phải suy nghĩ sâu sắc và nhiều khía cạnh mà khán giả không hề nghĩ tới. Người viết kịch cần phổ biến trong quần chúng khán giả những tư tưởng gần gũi với đời sống hiện thực, không đi vào những cái gì cao siêu thoát ly thực tế. Có khi phải giải thích lại những thành kiến cũ kỹ, những quan niệm lạc hậu, xây dựng những thói quen mới để thúc đẩy lịch sử tiến

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

lên. Actơ Milơ ca ngợi nhà viết kịch Anh là Becna Sô; ông cho rằng, nếu ở thế kỷ 19 không có tư tưởng của chủ nghĩa xã hội khoa học, thì cũng không có những vở kịch xã hội của Becna Sô, do đấy sân khấu cũng chưa thể làm tròn chức năng cải tạo xã hội của mình.

Phản đối các nhà viết kịch của "sân khấu bí ẩn", Actơ Milơ viết: "Kịch bản và sân khấu phải phản ánh những tư tưởng của thời đại ngày nay. Không đề cập đến cuộc sống hiện tại, thì không thể có sân khấu. Dù muốn hay không muốn, tác phẩm đều thể hiện tư tưởng của tác giả đối với cuộc sống hiện thực". Và Actơ Milơ kết luận: "Tư tưởng của vở kịch là thước đo giá trị xã hội và giá trị nghệ thuật của vở kịch. Tư tưởng quyết định thành công của vở kịch đối với khán giả...".

Trả lời mục đích viết kịch của mình, Actơ Milơ viết: "Mỗi vở kịch của tôi là một câu trả lời cho khán giả về thái độ đối với con người và cuộc sống hiện tại. Tôi viết kịch để làm cho khán giả hiểu những điều họ không muốn hiểu, hoặc còn bị bưng bít, hiểu sai...".

Trong những năm gần đây, kịch của Actơ Milơ được phổ biến và dàn dựng nhiều ở các nước phương Tây, ở Mỹ, Anh, Pháp, Ý, và ngay ở Liên Xô, bởi vì trong các vở kịch của mình, ông đã đề cập đến những

https://tieulun.hopto.org

tư tưởng của cuộc sống hiện tại. Kịch của ông vượt ra ngoài khuôn khổ sân khấu Mỹ, và có tác dụng phổ biến ở các nước phương Tây, không phải vì hình thức mới mà chính là ông đã nói được những vấn đề mà người dân bình thường đang đợi được giải đáp.

Thế thì Actơ Milơ đã viết về những vấn đề gì, giải đáp những tư tưởng gì trong toàn bộ sáng tác của mình?

Ngay những vở kịch viết đầu tay từ năm 1936 đến 1939 tên là: *Câu chuyện kể buổi bình minh* và vở *Họ đã đứng lên*, tiếng nói của nhà viết kịch trẻ tuổi Actơ Milơ đã đứng về phía những người bị áp bức, phản ánh vấn đề đấu tranh giai cấp của xã hội Mỹ. Vở kịch của Actơ Milơ được dựng đầu tiên trên sân khấu Phôréts năm 1944, lấy tên là *Người số đỏ* cũng ca ngợi sức mạnh đấu tranh của lớp người nghèo khổ.

Nhưng sau khi vở kịch *Con tôi cả* của Actơ Milơ được dựng ở nhà hát Côrônet năm 1947 thì tên tuổi tác giả càng có tiếng vang, ngòi bút của tác giả càng sắc bén hơn, lập trường tác giả càng vững vàng hơn. Ông được mọi người ca ngợi và được liệt vào hàng ngũ các nhà viết kịch tiến bộ của nước Mỹ.

Chuyện kịch *Con tôi cả* xảy ra trong gia đình một chủ xưởng sản xuất những máy móc phi cơ trong thời

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

gian chiến tranh. Số phận của mỗi người trong gia đình gắn liền với số phận chiến tranh. Hai đứa con đầu sống trong hàng ngũ quân đội, đứa sau là phi công bị mất tích.

Bà mẹ vẫn chờ tin con về. Sự chờ đợi của bà làm cho không khí vở kịch thêm căng thẳng và hồi hộp. Ông Jô Kenlơ, người bố trong gia đình, hy vọng một cuộc đời giàu có. Nhờ chiến tranh, ông ta đã trở nên khá giả, bằng cách bán những dụng cụ hư hỏng cho bộ quốc phòng. Kết quả làm cho nhiều phi công Mỹ chết...

Để tránh việc truy tố trước toà án, Jô đổ lỗi cho bạn của mình. Vì mục đích làm giàu Jô đã phản bội tổ quốc, phản bội tình bạn, và làm điều trái với lương tâm. Người con trai của Jô là Krít, biết việc làm ăn bất lương của bố, khuyên bố ra thú tội trước toà án, vì theo Krít, việc làm của bố đã phản lại quyền lợi của tổ quốc. Krít cũng kết án toàn bộ bè lũ tư bản kiếm lời trong chiến tranh, không đếm xỉa đến sự mất còn của đất nước. Jô cãi lại với con: "Mày tưởng ai cũng làm việc công không cho cuộc chiến tranh đấy phỏng?... Dễ thường người ta gửi ra mặt trận một cỗ xe, một khẩu súng, không phải vì lợi nhuận trước tiên? Dễ thường đó là đồng tiền trong sạch? Không đâu, con ơi, ở cả khắp nước Mỹ này không có đồng

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

tiền nào trong sạch cả". Actơ Milơ đã nhìn vào bản chất xã hội tư bản làm giàu trong chiến tranh, lên án cái triết lý làm giàu của bọn lái súng. Jô Kenlơ đã tự vạch mặt mình và cuối cùng vẫn chưa nhận ra tội lỗi của mình.

Sau vở *Con tôi cả*, tác giả đã thừa nhận rằng lần đầu tiên, từ khi viết kịch, tác giả đã thấy rõ những nhân vật cho những vở kịch sau. Mọi người phải chịu trách nhiệm trước xã hội về hành động của mình, bởi vì con người là con người của xã hội, có liên quan mật thiết với xã hội. Tác giả nhấn mạnh rằng những người như Kenlơ là những mối nguy hại cho xã hội.

Màn hay nhất trong vở *Con tôi cả* là màn đối thoại giữa Kenlơ và con trai, trong đó tác giả đã vạch trần những âm mưu nguy hiểm của Kenlơ, điển hình cho cả một lớp người chạy theo lợi nhuận. Từ miệng Kenlơ, tác giả đã tố cáo tội ác của bọn tư bản kếch sù. Giá trị xã hội của vở kịch do đó cũng được nổi bật. Nhưng khi kết thúc vở kịch thì tác giả lại cho Krít nhượng bộ với cha, muốn bỏ ra đi lập cuộc đời mới. Krít không đi theo con đường với bố, không theo triết lý của bố, nhưng đấu tranh triệt để với bố thì riêng Krít vẫn chưa làm nổi. Tác giả muốn xây dựng Krít thành nhân vật chính diện, điển hình cho tầng lớp yêu nước chống phát xít, chống chiến tranh, nhưng

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

thực tế, Krít chưa đủ điều kiện để trở thành nhân vật lý tưởng của tác giả.

Năm 1948, Actơ Milơ viết vở *Cái chết của một người chào hàng*. Vở kịch đã được dựng ở nhà hát Môrốtcô và được giải thưởng. Tác giả đã đề cập đến số phận bi đát của con người bình thường, luôn luôn theo đuổi những ảo tưởng thành đạt trong một xã hội đầy cạnh tranh theo kiểu cá lớn nuốt cá bé. Tác giả nêu lên vấn đề con người cần phải có những phẩm chất gì để đạt được thành công? Nhân vật chính của vở kịch là Vili Lômen, người chào hàng cho một hãng buôn ở Mỹ. Đã ba mươi năm từ lúc còn sức khoẻ, Vili đã làm lợi cho hãng. Vili tin rằng cuối cùng chắc sẽ được trở nên một thành viên của hãng. Nhưng càng về già, cũng như bất cứ một người nào ở Mỹ, khi không còn sức lực nữa, hãng đã đuổi Vili một cách tàn nhẫn.

Suốt đời Vili vẫn đinh ninh rằng, trong xã hội buôn bán cạnh tranh này, cái chính là cái mã bên ngoài, cái mã bên ngoài quyết định sự thành bại. Vili đã cố gắng làm như vậy. Thời gian trôi qua, Vili Lômen bắt đầu hiểu rằng cái triết lý mà mình theo đuổi lâu nay không còn phù hợp với thực tế. Nhưng Vili Lômen vẫn dối mình và dối cả những người xung quanh chạy theo cái ảo tưởng thành đạt đó. Con trai

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

của Vili Lômen là Bíp đã kêu lên: "Trong nhà này, không có người nào không lừa dối nhau, không có người nào sống thật với nhau quá mười phút". Đối thủ của Vili Lômen là tên tư bản Ben, anh ruột của Vili Lômen, đại diện cho giai cấp tư bản kếch sù ở Mỹ. Ben dạy cho em: "Chú phải cố gắng, không đi vào rừng, sao kiếm được kim cương". Lômen không đồng ý với anh, mãi đến gần kết thúc vở kịch, Lômen mới hiểu ra được rằng; "Trong xã hội lừa đảo này, mọi việc đều phải tính toán, tất cả đều là những con số, đến cả tình cảm anh em cũng vậy, cá nhân không có giá trị gì đặc biệt...". Do đó, chúng ta thấy xung đột trong vở kịch *Cái chết của một người chào hàng* là cuộc đấu tranh giữa hai con đường, hai triết lý sống của Vili và Ben. Hình thức vở kịch bố cục theo một đường dây khá phức tạp. Nhân vật Vili Lômen trong quá trình hành động kịch như là hồi tưởng và tường thuật lại, có khi như là tự nói với mình, tìm ra nguyên nhân thất bại của mình, và cố gắng thanh minh cho mình. Hình thức tự sự và hồi tưởng của vở kịch làm cho nhân vật có thể nói hết ý nghĩ thầm kín của mình, và đồng thời làm cho vở kịch đi vào chiều sâu tâm lý. Hành động kịch bởi thế thường bị ngắt quãng giữa những màn hồi tưởng về quá khứ của Vili và tranh cãi với triết lý của Ben.

https://tieulun.hopto.org

Ở màn kết thúc kịch, Vili Lômen chết, vì anh ta và triết lý sống của con người bình thường ấy không thể phù hợp với quy luật sống của xã hội tư bản Mỹ. Tác giả muốn khêu gợi khán giả suy nghĩ rằng, bất cứ một con người nào ở Mỹ hiện nay cũng khó lòng sống nổi với xã hội cạnh tranh đang thống trị, và muốn sống phải làm thế nào đây. Cái chết của Vili Lômen là cái chết bi đát của lớp người bị đè nén bóc lột. Tuy tác giả không vạch đường đấu tranh, tuy nhân vật chính bị hy sinh, nhưng giá trị tố cáo của vở kịch rất mạnh mẽ. Vì thế, báo chí phản động đã hoảng sợ khi vở kịch được công diễn, và gọi vở *Cái chết của một người chào hàng* là "quả bom nổ chậm được bố trí khéo léo dưới lâu đài tư bản Mỹ".

Một điều rất dễ hiểu, là sau khi vở kịch được công diễn, khán giả nhiều nơi đã đến gặp tác giả, hoặc viết thư cho tác giả, hoan nghênh vở kịch, bởi vì vở kịch đã nói lên được chính xác số phận của bản thân họ.

Ở đây, tác giả đã thể hiện đúng đắn mâu thuẫn phổ biến trở thành điển hình khắp nước Mỹ. Vở kịch *Cái chết của một người chào hàng* lên án một cách mạnh mẽ thế giới tư bản và quy luật làm giàu của chế độ bóc lột.

Năm 1952, Actơ Milơ tiếp tục viết vở kịch: *Cuộc*

https://tieulun.hopto.org

thử thách gay go. Vở này còn được mang nhiều tên khác như: *Sự kiện Xây lem,* hay *Đi săn phù thuỷ*, hay *Các mụ phù thủy ở Xây lem*. Vừa ra đời, vở kịch đã được nhiều nhà hát ngoại quốc dàn dựng, trong đó có nhà hát quốc gia ở Bỉ biểu diễn tại cuộc liên hoan sân khấu thế giới ở Vơnidơ (năm 1954) và được giải thưởng đầu. Vở kịch *Đi săn phù thủy* không viết về đề tài hiện đại, mà viết về quá khứ, trong thời kỳ lịch sử đầu tiên của nước Mỹ. Tuy thế, tác giả vẫn tiếp tục đi sâu khai thác chủ đề của mình: "Nếu ngày nay nước Mỹ vẫn do tập đoàn tư bản lũng đoạn thống trị, thì nguồn gốc do đâu?". Tác giả đã lấy sự kiện lịch sử của châu Mỹ quá khứ để xác nhận rằng: ngay từ khi đặt chân lên châu Mỹ, bọn người "đi vào rừng để tìm kim cương" đã gây nhiều tội ác đẫm máu. Đó là sự kiện ở Xây lem, một câu chuyện thật trong lịch sử từ năm 1692, mà tác giả đã tạo thành một vở kịch sử thi, một bản bi kịch của nhân dân châu Mỹ.

Nhà viết kịch tiến bộ của sân khấu Mỹ, không thể không nhìn thấy một sự thật đau đớn rằng, cái quá khứ của châu Mỹ làm giàu trên mồ hôi nước mắt của người dân nô lệ, cũng là cái hiện tại của châu Mỹ đang sống trên xương máu của giai cấp cần lao. Quá trình tích luỹ tư bản vẫn là con đường phản bội, cá lớn nuốt cá bé, bán rẻ lương tâm và danh dự của

https://tieulun.hopto.org

những kẻ có tiền có thế. Vở kịch *Đi săn phù thủy* là cuộc đấu tranh giữa hai lớp người, một bên cứ chà đạp lên tất cả để đạt đến mục đích làm giàu, một bên là đấu tranh để bảo vệ chân lý, sự thật, bảo vệ lương tâm trong sạch, chống lại lực lượng phản động. Một nhân vật trong vở kịch đã nói: "Ở Xây lem chúng ta không còn có sự thật". Đề tựa cho vở kịch này, Actơ Milơ đã viết: "Thật là sự ngược đời khi chúng ta ngày nay cũng đang sống dưới ách thống trị như ngày xưa, và chúng ta không thể đạt tới hy vọng giải quyết những vấn đề đang đặt ra cho chúng ta".

Nội dung chính của vở *Đi săn phù thủy* là số phận của cặp vợ chồng Giôn Prốctơ và Êlidabét khi mới đặt chân lên châu Mỹ. Người yêu cũ của Giôn Prốctơ là Abigan nói xấu nhiều người ở Xây lem, trong đó có cả Êlidabét, vợ của Giôn Prốctơ, vu cáo họ là những người có liên lạc với quỷ dữ. Abigan hy vọng rằng Êlidabét sẽ bị trừng trị và mình sẽ chiếm lại được Giôn Prốctơ. Nhưng Abigan cũng chỉ là một con bài, trong tay của một nhóm người nham hiểm, bọn thống trị vùng Xâylem. Chúng đang tìm cách cướp không đất ruộng và tài sản của những người dân lành. Giôn Prốctơ anh dũng đứng ra bảo vệ những người dân trung thực, do đó anh bị kết án. Anh dám thừa nhận việc liên lạc với quỷ dữ, để cứu tất cả,

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

SACHDETHI.COM

nhưng việc đó càng làm cho anh bị kết tội nặng đến án tử hình. Việc ấy mọi người không ai biết. Mãi đến khi anh chết, mọi người mới hiểu rõ nỗi oan và dụng ý cao cả của anh.

Lần này, Actơ Milơ đã mạnh dạn ca ngợi nhân vật lý tưởng của mình. Tác giả đã khẳng định mỗi người đều có khả năng lập công. Tác giả lên án thế lực phản động, và lần đầu tiên, kêu gọi đấu tranh chống lại bọn thống trị. Giôn Prốctơ là một nhân vật anh hùng của quần chúng, hiện thân của lực lượng nhân dân bảo vệ chính nghĩa, bảo vệ sự thật, bảo vệ dân làng, dù phải hy sinh tính mạng.

Điều có giá trị lớn trong vở kịch này là tác giả đã giải thích được nguyên nhân gây ra tấm thảm kịch ở Xây lem. Tại sao chỉ một nhóm ít người thống trị lại đàn áp được cả đa số dân làng? Actơ Milơ, trong lời bạt cuối vở kịch có chỉ dẫn: "Một phần trách nhiệm là của dân làng. Sự không nhất trí của họ dễ làm cho quân thù lợi dụng và xuyên tạc, do đó sa vào âm mưu chia rẽ của bọn chủ. Cũng có những người chưa đến trình độ giác ngộ như vậy. Vì thế họ vừa là nạn nhân, vừa là tay chân của địch". *(Tiếng vọng ngàn xưa)*. Đó là điều kết luận quan trọng của tác giả. Qua ý đồ đó, độc giả và khán giả đều hiểu rằng tác giả muốn thức tỉnh người dân Mỹ hiện nay để họ tự rút kinh nghiệm

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

về bài học lịch sử. Tiếp chuyện với phóng viên báo *Sân khấu*, Actơ Milơ nói rằng: "Vở kịch này tôi viết rất hợp thời, và rất cần thiết trong lúc này".

Trong tiểu sử của tác giả, Actơ Milơ đã có lần hành động như nhân vật Giôn Prôctơ trong vở kịch. Bị *Uỷ ban điều tra những hoạt động chống Mỹ* dọa dẫm, mua chuộc và dụ dỗ ông cung khai bè bạn, ông vẫn trung thành với lý tưởng và hành động của mình, khẳng khái không khai các bạn bè đã cùng ông dùng vũ khí văn nghệ đấu tranh chống lại phi nghĩa. Ông vẫn giữ được lương tâm trong sạch của con người nghệ sĩ tiến bộ.

Âm mưu xảo trá của giai cấp thống trị càng làm ông cứng rắn thêm và tiếp tục mài sắc ngòi bút của mình, tiếp tục lên án sự phản bội và lường gạt.

Năm 1955, ông lại viết vở kịch: *Hồi ký về hai ngày chủ nhật*, nói lên sự cách biệt của con người bình thường trong thế giới tư bản kỹ nghệ. Và tiếp đó vở kịch *Trên cầu nhìn xuống* (1955). Nhân vật chính của vở này vẫn là những người bình dân, những công nhân khuân vác ở cảng, và đời sống hiện tại của họ ở nước Mỹ. Actơ Milơ đã đề cập tới tình trạng thất nghiệp, vấn đề bóc lột nhân công rẻ mạt ở nước Mỹ và ngay cả vấn đề mua rẻ sức lao động ở các nước. Vở

https://tieulun.hopto.org

kịch viết về một số công nhân Ý thất nghiệp sang Mỹ tìm việc làm. Nhưng ở đây họ vẫn bị thất nghiệp và phải sống một cách bất hợp pháp, hàng ngày luôn bị đe doạ trục xuất ra khỏi nước Mỹ. Chuyện xảy ra tại gia đình Étđi, một công nhân khuân vác ở bến tàu. Étđi có nuôi một người cháu gái là Kêtơrin. Lúc Kêtơrin 17 tuổi, Étđi yêu Kêtơrin. Nhưng Kêtơrin lại yêu một thanh niên Ý tên là Rôđônphơ vừa trốn sang Mỹ để kiếm việc làm. Vì ghen, Étđi đã phản bội người đồng hương của mình: anh tố cáo những người Ý trốn sang Mỹ một cách bất hợp pháp cho nhà chức trách Mỹ. Vì tình bạn, tình hữu ái giai cấp, hơn nữa là vì tình anh em. Mác-cô, anh của Rôđônphơ đã vạch mặt Étđi. Và ngay cả bạn bè của Étđi là một số công nhân Mỹ cũng tán thành hành động của Mác-cô, bảo vệ cho Mác-cô. Không còn lối thoát, Étđi phải tự xử cuộc đời.

Đây không phải là một vở kịch về sự tranh chấp công việc làm ăn trong hàng ngũ công nhân khuân vác, như báo chí tư sản đã giải thích, hòng làm giảm giá trị vở kịch. Mà trái lại, đây là vở kịch về lòng hữu ái giai cấp, bảo vệ danh dự, chống lại sự phản bội. Vì thế, vở kịch được hàng ngũ công nhân ưa thích, và chính họ đã bảo vệ cho vở kịch được diễn mãi, mặc dù bảo vệ một cách bất hợp pháp, trong các xóm công

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

nhân, ngay cả các đường phố nhỏ.

Trong tạp chí *Thế kỷ thứ XX* (Twentieth Century) số tháng Giêng năm 1957, có đăng bài nói chuyện của tác giả về vở kịch *Trên cầu nhìn xuống*, trong đó tác giả viết: "Nhân vật của vở bi kịch này phải là những nhân vật trong hàng ngũ nhân dân, bởi vì họ là những người có đạo đức tốt, có danh dự, biết tự trọng, có tình hữu ái giai cấp".

Đây cũng không phải là một vở kịch về sự ghen tuông sinh ra giết nhau, mà là một vở kịch về xã hội Mỹ, một vở kịch về công nhân. Tác giả không quá đề cao cuộc sống công nhân, cũng không coi họ là những người hoàn thiện, mà tác giả muốn tìm trong hoàn cảnh sống thực tế của họ, để viết về suy nghĩ và hành động của họ. Cũng cần nói thêm rằng, do sự tấn công doạ dẫm của bộ máy kiểm duyệt, mà vở kịch phải có hai bản, một bản chính, và một bản để diễn. Trong bản để diễn, tác giả bỏ bớt những lời lẽ gay gắt về chính trị, dễ bị cấm đoán. Dù sao, đây cũng là một sự vạn bất đắc dĩ của tác giả, và càng tỏ rằng trong xã hội tư bản, không thể có tự do sáng tác.

Năm 1964, Milơ viết vở kịch *Sau khi phạm tội* [1]

[1] Trong thánh Kinh sau khi Adam và Evơ ăn quả cấm, bị phạm tội nặng (Người soạn).

https://tieulun.hopto.org

nói về sự tìm tòi của một trí thức của thế kỷ 20, tác giả đã nhấn mạnh trách nhiệm của mỗi người trước sự tàn ác hiện hành trong chế độ tư bản; vở kịch diễn ở Nữu-ước và đã gây được dư luận sôi nổi.

* *

Toàn bộ tác phẩm kịch của Actơ Milơ đã làm sáng tỏ quan điểm tiến bộ về sân khấu của tác giả: "Kịch bản phải đề cập đến những vấn đề thuộc về xã hội hiện tại".

Về phong cách nghệ thuật, Actơ Milơ cũng đã có những nét độc đáo. Để tăng thêm tác dụng của các vở kịch của mình đi sâu vào tình cảm khán giả và độc giả, Actơ Milơ sử dụng nhiều thủ pháp nghệ thuật, trước hết là lối hồi tưởng, nhân vật tự bạch, hay lối tự sự kể lại chuyện đã qua. Do đó, đọc kịch của Actơ Milơ, chúng ta càng hiểu được chiều sâu tâm lý của nhân vật. Việc đó cũng làm cho diễn viên thủ vai dễ đóng, dễ hành động, dễ phát triển tuyến hành động của mình.

Điều đáng chú ý nhất là các vở kịch của Actơ Milơ mang tính hiện thực sâu sắc, mặc dù trong đó có những thủ pháp về hình thức nghệ thuật gần gũi với điện ảnh; song không vì thế mà mất tính sân khấu của nó. Hành động kịch dồn dập, sự đấu tranh căng

https://tieulun.hopto.org

thẳng trong tâm trạng từng nhân vật, đã càng làm cho kịch tính càng sâu, tâm lý nhân vật càng phát triển toàn diện.

Về ngôn ngữ, Actơ Milơ sử dụng ngôn ngữ sắc sảo, cô đọng, chính xác phù hợp với từng cá tính nhân vật. Actơ Milơ đánh giá rất cao chất thơ trong ngôn ngữ kịch. Không phải tầm thường hoá ngôn ngữ kịch, mà phải là ngôn ngữ trong sáng, văn học, chọn lọc. Đối thoại kịch rất gọn gàng, súc tích, nhiều ý ngoài lời, và cũng rất nhiều tính hành động. Có người gọi ngôn ngữ kịch của Actơ Milơ là những viên đạn bắn trúng điểm đen.

Trong vở kịch *Con tôi cả*, Actơ Milơ vẫn sử dụng lối kịch truyền thống hiện thực. Nhưng lúc cần phải phát triển chủ đề, gây thêm không khí căng thẳng cho vở kịch, hoặc nhấn mạnh một tình tiết chủ yếu, tác giả vẫn dùng thêm nhiều yếu tố tượng trưng; ví dụ tác giả đã ghi chú: "Gió bẻ gãy cành táo". Đây là thủ pháp điện ảnh, tăng cảnh, như về sân khấu, cũng nhấn mạnh thêm là thiên nhiên đã tham gia đe dọa số phận con người.

Bố cục vở *Cái chết của một người chào hàng* thường xen kẽ những màn về quá khứ và hiện tại. Đây cũng là do yêu cầu phát triển của nội dung vở

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

kịch, tuyệt đối không phải là lối hình thức chủ nghĩa, chạy theo thủ pháp nghệ thuật tách rời nội dung, cũng không phải là lối cách tân để mà cách tân. Trên sân khấu thường xuất hiện những nhân vật đối thoại với Vili Lômen, đã cùng với Vili gặp nhau trên những đoạn đường đời. Tác giả làm như vậy là để cho khán giả thấy được những cảnh mà nhân vật đang sống lại bằng hồi tưởng, bằng nội tâm, tranh luận với các nhân vật khác, hoặc tự tranh luận với những suy nghĩ của mình. Ngoài ra tác giả còn thể hiện số phận gia đình Vili Lômen trong những tranh cãi căng thẳng với con cái, anh em.

Do đó, những thủ pháp nghệ thuật của sân khấu ước lệ mà tác giả thường sử dụng ở đây, không phải là để phô trương một cái gì thuộc về hình thức khó hiểu, mà trước hết là để phát triển chủ đề mà tác giả đã đặt ra.

Vở kịch *Cuộc thử thách gay go* tác giả viết theo thể tài bi kịch nhân dân với một số lượng nhân vật rất lớn. Tuy thế, thể tài kịch vẫn không chứa đựng hết chi tiết lịch sử. Vì vậy, tác giả dùng nhiều dòng chỉ dẫn để diễn tả thêm, bổ sung cho hành động kịch, đồng thời cũng để miêu tả thêm cá tính nhân vật, giải thích thêm hoàn cảnh và sự kiện lịch sử, làm cho

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

vở kịch thêm được tính tự sự độc đáo. Kết thúc vở kịch, tác giả dùng lời bạt để nói thẳng với khán giả. Đó là *"Tiếng vọng ngàn xưa"* mà tác giả muốn nhắc nhở khán giả như tiếng vang của ngày xưa, tiếng vang của lịch sử đối với khán giả đương thời, và đó cũng là bài học lịch sử mà tác giả muốn rút ra để làm chủ đề tư tưởng cho vở bi kịch Xây-lem.

Vở kịch *Trên cầu nhìn xuống* cũng có lối bố cục riêng biệt. Tác giả để cho một nhân vật thuật lại câu chuyện, không chia ra thành từng màn lớp. Như vậy khán giả cùng theo dõi câu chuyện với nhân vật, và cùng với nhân vật đánh giá lại sự việc, hành động đã qua, để rồi cùng suy nghĩ cảm xúc với nhân vật một cách khách quan. *Trên cầu nhìn xuống* là một vở kịch tự sự dắt dẫn khán giả cùng tham gia vào sự việc kịch, gợi lên trí tưởng tượng thêm của khán giả. Vai trạng sư Anphêri đóng vai trò người kể lại sự việc. Anphêri cũng là người bình luận cho vở kịch, hướng dẫn sự chú ý của khán giả tập trung vào luân lý, mâu thuẫn nội tâm nhân vật.

Nói tóm lại, mỗi vở kịch của Actơ Milơ là một lối thủ pháp, một bố cục riêng, tuỳ theo nội dung chủ đề mà tác giả muốn phát triển. Việc đó tất nhiên không làm mất phong cách chủ yếu của tác giả: chân thực

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

và hiện thực. Đọc Actơ Milơ, chúng ta thấy có cái gì gần với Ip-xen, với Tsêkhốp, với Brétch. Không phải Actơ Milơ vay mượn một cách gượng gạo, lộ liễu những truyền thống kịch thế giới, nhưng áp dụng có sáng tạo để làm cho sân khấu hiện đại thêm nhiều hình thức phong phú và sinh động. Đó cũng là điều khác biệt giữa Actơ Milơ với một số nhà viết kịch phương Tây khác hiện nay đang đua đòi về hình thức chủ nghĩa.

Tiếng nói của Actơ Milơ, người nghệ sĩ chân chính của nhân dân Mỹ, vẫn là tiếng nói của lương tâm, của tính nhân đạo, đang thúc giục mọi người đấu tranh chống lại những thế lực phản động đang cản bước tiến của nhân loại. Tiếng nói ấy hiện nay đang vang mãi trên sân khấu Mỹ và sân khấu thế giới.

Nguyễn Đức Lộc

https://tieulun.hopto.org

NHÂN VẬT

VILI LÔMEN	
LINĐA	- Vợ Vili
BÍP	- Con trai Vili
HẾPPI	- Con trai Vili
BEN	- Anh Vili
TSÁCLI	- Hàng xóm của Vili
BÉCNA	- Con trai Tsácli
GIÊNI	- Thư ký của Tsácli
HÔVÁC VÁCNE	- Chủ hãng buôn
XTÊNLI	- Bồi bàn
CÔ GÁI PHOÓCXAI	
LÉTTA	- Bạn Phoócxai
NGƯỜI ĐÀN BÀ	

Câu chuyện xẩy ra ngày nay, trong nhà và ngoài sân nhà Vili, ở cả những nơi mà Vili đã tới tại Bốttơn và Nữu-Ước.

https://tieulun.hopto.org

HỒI I

Tiếng sáo véo von một điệu nhạc đáng yêu, chất phác, diễn tả những ngọn cỏ, khoảng không, những lá cành. Màn mở.

Trước mắt chúng ta hiện ra ngôi nhà nhỏ của người chào hàng [1]. Đằng sau, hình những khối nhà vuông vắn chồng chất, bao bọc tứ phía. Ánh sáng màu xanh từ trên chiếu xuống ngôi nhà và vòng cung sân khấu. Mọi thứ bên ngoài như bị nung nấu dưới một ánh nắng chói lọi màu da cam. Sân khấu sáng dần và chúng ta thấy rõ những khối nhà to lớn nặng nề như muốn đè xuống ngôi nhà nhỏ trông có vẻ mảnh dẻ này. Mọi thứ ở đây giống như một giấc mơ, nhưng là giấc mơ do thực tế đẻ ra. Căn bếp ở giữa sân khấu trông hoàn toàn thực, vì trong đó có một chiếc bàn, ba chiếc ghế và một tủ ướp lạnh. Tuy nhiên, ngoài ra không thấy cái gì nữa. Ở bức tường sau bếp,

---

[1] Người được một hãng buôn uỷ nhiệm cho đi tìm nơi tiêu thụ và ký hợp đồng bán hàng với các khách hàng, các hiệu buôn nhỏ.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

có một cửa ra vào có màn che, đó là lối lên phòng khách. Bên phải bếp là một buồng ngủ hơi cao một chút. Trong buồng ngủ có một giường sắt và cái ghế. Trên đầu giường có cái giá, để một "cúp" bằng bạc, giải thưởng của một trận đấu thể thao. Qua cửa sổ, thấy rõ mặt trước của ngôi nhà. Sau bếp, trên cao chừng hai mét, sát mái là buồng ngủ của các con, lúc này còn tối om. Lờ mờ thấy có hai cái giường và một cửa sổ sát mái. (Buồng ngủ này ở bên trên phòng khách, nhưng chúng ta không nhìn thấy phòng khách). Có một cầu thang chạy vòng từ phía trái của bếp lên đây.

Trang trí, có cái thì rõ nét hoàn toàn, có cái thì chỉ rõ một vài chỗ. Đường viền của mái là những nét kẻ. Bên trên và bên dưới mái vẫn thấy những toà nhà khổng lồ. Trước ngôi nhà là vòng cung, kéo dài ra đến rìa sân khấu, chạy xuống hố dàn nhạc. Đó là một sân nhỏ. Ở đây diễn các lớp hồi tưởng lại và các lớp xảy ra trong thành phố. Khi diễn các lớp thuộc về hiện tại, diễn viên phải tôn trọng các bức tường ngăn, muốn vào nhà phải đi qua cửa. Nhưng khi sự việc xảy ra trong "quá khứ" thì không còn tường ngăn nữa. Các diễn viên cứ việc "đi qua" tường ra ngoài.

Từ phía bên phải Vili đi ra. Ông xách hai chiếc vali to đựng hàng mẫu. Tiếng sáo vẫn véo von.

https://tieulun.hopto.org

Ông nghe thấy, nhưng không chú ý tới. Vili tuổi đã ngoài sáu mươi, áo quần giản dị. Ngay khi ông đi ngang qua sân khấu về phía nhà, cũng có thể nhận thấy là ông rất mệt mỏi. Vili mở cửa, vào bếp và thở phào, đặt đồ đạc xuống sàn, xoa hai bàn tay mỏi nhừ. Nghe rõ tiếng ông nửa như thở dài, nửa như kêu "Ối trời!...". Ông đóng cửa, đem vali vào phòng khách. Trong phòng ngủ bên phải, Linđa, vợ ông, thức dậy. Bà ngồi dậy, lắng tai nghe ngóng, rồi mặc áo choàng [1]. Vốn người hiền lành, Linđa đã quen tính nhẫn nhịn chồng. Vì không những bà yêu chồng mà còn phục chồng nữa. Tính hấp tấp, nóng nảy, những ước mơ nặng nề và những sự tàn nhẫn không có chủ tâm của chồng, bà coi đó là biểu hiện những niềm say mê cao cả đang sôi sục trong lòng chồng, những niềm say mê mà bà chẳng thấy được một cách hẳn hoi bao giờ.

LINĐA: *(Nghe thấy tiếng chân Vili, lo lắng gọi)* - Ông Vili!

Vili vào phòng ngủ.

VILI: - Xong rồi. Về đây.

LINĐA: - Sao? Có chuyện gì vậy?

Im lặng ngắn.

---

[1] Loại áo mặc trong nhà, mặc ngoài quần áo ngủ, thường may bằng vải bông, kiểu như áo kimônô, có dải thắt ngang lưng.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Có việc gì thế ông?

VILI: - Không. Có gì đâu.

LINĐA: - Sao, ông đâm hỏng ôtô rồi à?

VILI: *(Vờ bực mình)* - Tôi đã bảo bà là chẳng có chuyện gì cả mà lại! Bà điếc à?

LINĐA: - Ông có thấy khó chịu trong người không?

VILI: - Mệt bã cả người. *(Ngồi xuống mép giường, như cứng đờ ra).*

Tiếng sáo ngừng.

Không lái được... Bà ạ, tôi cố gắng mà không được, chỉ có vậy thôi.

LINĐA: *(Rất dịu dàng)* - Cả ngày ông ở đâu? Trông ông phờ phạc quá!

VILI: - Tôi cho xe chạy tới gần Iônkécxơ [2]. Rồi đỗ xe uống một tách cà phê. Hay là tại cái tách cà phê ấy?

LINĐA: - Sao kia chứ?

VILI: *(Buồn bã)* - Tự nhiên không sao lái được nữa. Xe đâm ngay sang vệ đường, bà hiểu không?

---

[2] Yonkers.

https://tieulun.hopto.org

LINĐA: *(Muốn giúp chồng)* - Chắc tay lái lại hỏng sao đó. Theo tôi thì bác Angiêlô không hiểu gì hiệu xe "Xtuđơbêkơ" đâu.

VILI: - Không, đây là tại tôi... tại tôi thôi. Tự nhiên tôi chợt nhận ra là mình đang phóng một trăm cây số một giờ, và đã mấy phút rồi mình chẳng nhìn thấy gì hết... Chẳng làm sao mà bỗng nhiên không cách gì tập trung tư tưởng được nữa.

LINĐA: - À tại cái kính rồi! Ông quên chưa mua kính mới.

VILI: - Mắt tôi có sao đâu. Lúc về, tôi cho xe chạy hai mươi cây số một giờ. Từ Iônkécxơ đến nhà, mất gần bốn tiếng đồng hồ.

LINĐA: *(Nhẫn nhục)* - Ông phải nghỉ ít lâu đã. Cứ thế mãi không được đâu.

VILI: - Thì tôi vừa mới nghỉ ở Phơlorit [1] xong!

LINĐA: - Nhưng đầu óc ông có được nghỉ ngơi bao giờ đâu! Lúc nào ông cũng suy nghĩ,

---

[1] Floride.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

mà cái gì cũng do đầu óc hết, ông ạ.

VILI: - Sáng mai lại đi thôi. Có lẽ sáng mai sẽ thấy dễ chịu hơn.

Linđa cởi giầy cho chồng.

Những cái mạch máu khốn kiếp này! Dễ chúng bổ đầu mình ra chắc.

LINĐA: - Ông nên uống thuốc cảm. Lấy cho ông một viên nhé? Uống xong sẽ đỡ ngay, ông ạ.

VILI: *(Như lẩn thẩn)* - Này nhé, thoạt đầu ngồi trên xe tôi thấy người khoẻ khoắn lạ. Tôi lại còn ngắm phong cảnh nữa chứ! Bà biết đấy, sống cả đời trên đường, tôi ngán phong cảnh đến thế nào rồi... Ấy thế mà hôm qua cảnh đẹp quá, cây rừng rậm rạp và nắng trời rực rỡ. Tôi hạ kính chắn gió xuống để gió lùa vào mặt. Bỗng tự nhiên xe lăn ngay xuống vệ đường! Quả là lúc ấy tôi mới sực nhớ ra là mình đang ngồi trên xe và đang cầm tay lái. Giá tôi chạy qua vạch trắng [2],

[2] Vạch trắng trên đường để dành chỗ cho người đi bộ qua lại.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

thì không khéo tôi chẹt phải ai rồi không chừng. Tôi lại cho xe chạy tiếp, nhưng chỉ mười phút sau tôi lại quên bẵng đi mất và suýt nữa... *(Lấy ngón tay ấn vào thái dương)*. Không biết đầu tôi sao lại như thế này nhỉ? Cứ rối bung lên ấy...

LINĐA: - Ông nghe tôi, ông ạ, hãy đến hãng đề nghị lần nữa xem sao. Tôi chưa hiểu, thế họ để ông làm ở đây, ở Nữu-ước này, không được sao?

VILI: - Họ cần gì đến tôi ở Nữu-ước này?... Tôi là người chuyên trách về miền Tân Anh Cát Lợi [1]. Họ cần tôi đến ở miền đó kia.

LINĐA: - Nhưng ông sáu mươi rồi! Thật họ không biết nguợng, cứ bắt ông đi lưu động suốt tháng ngày như thế này!

VILI: - Phải đánh điện đi Poóclen mới được. Mười giờ sáng mai tôi phải gặp Bơcao và Môrixơn để đưa mẫu hàng của mình cho họ xem! Lạy Chúa, không

[1] New England.

https://tieulun.hopto.org

biết mình bán cho họ được bao nhiêu! *(Lấy áo vét-tông mặc vào).*

LINĐA: *(Giằng áo ra)* - Ngày mai ông phải đến hãng bảo ông Hôvác là ông cần được làm việc ở Nữu-ước. Ông dễ dãi quá lắm.

VILI: - Giá ông cụ Vácne còn sống thì đã giao cho tôi chạy khách ở đây từ lâu rồi. Người thế, mới là người chứ! Khéo léo hết sức! Còn ông con thì chẳng biết người biết của gì cả. Lần đầu tôi lên miền Bắc, cả cái hãng Vácne này chưa ai biết vùng Tân Anh Cát Lợi ra làm sao đâu.

LINĐA: - Sao ông không kể hết đầu đuôi cho ông Hôvác ông ấy nghe.

VILI: *(Phấn khởi lên)* - Rồi tôi sẽ kể chứ. Thế nào cũng phải kể. Nhà có phó mát không?

LINĐA: - Để tôi lấy bánh mì cặp thức ăn cho ông.

VILI: - Bà đi nằm đi. Tôi uống một cốc sữa rồi vào ngay thôi. Các con có nhà không?

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

LINĐA: - Đang ngủ cả. Hôm nay thằng Hếppi dẫn thằng Bíp đi đến chơi nhà ai ấy.

VILI: *(Tươi tỉnh)* - Thế à?

LINĐA: - Nhìn chúng nó cạo râu, đứng cạnh nhau trong buồng tắm cũng thấy mát mắt. Chúng nó còn dẫn nhau đi chơi nữa đấy! Ông có thấy khắp nhà chỗ nào cũng sực mùi nước hoa không?

VILI: - Chỉ có mỗi một tội là suốt đời mình cặm cụi để trả dần tiền mua nhà, đến bây giờ tiền trả sắp xong, nhà sắp hoàn toàn thuộc về mình, thì lại chẳng còn ai để ở cả.

LINĐA: - Biết làm thế nào được. Thanh niên chúng nó phải căng buồm ra khơi chứ. Chỉ người già mới đứng lại trên bờ.

VILI: - Không phải thế. Người ta có thể thành công mà chỉ nằm yên một chỗ thôi. Lúc tôi đi vắng, Bíp nó có nói gì không?

LINĐA: - Lẽ ra ông đừng mắng nó thì phải. Nó vừa mới về đến nhà. Việc gì mà ông nổi nóng với nó thế.

https://tieulun.hopto.org

VILI: - Làm gì có. Tôi chỉ hỏi nó có kiếm ra tiền không. Thế bà gọi là mắng nó à?

LINĐA: - Ông ơi, nó làm gì mà kiếm ra tiền.

VILI: *(Xúc động và độc ác)* - Lúc nào nó cũng thủ đá trong người. Bây giờ nó đâm ra xấu bụng, độc ác. Bà hiểu chưa. lẽ ra nó phải xin lỗi tôi mới phải.

LINĐA: - Nó đang tuyệt vọng đấy thôi. Ông vẫn biết nó đối với ông thế nào rồi. Mong sao nó sớm tìm được chỗ đứng trong cuộc đời. Có vậy hai bố con mới yên lòng và không học hặc nhau nữa.

VILI: - Có phải chỗ của nó ở trại chăn nuôi đâu? Ai lại sống như vậy? Hừ! Làm phu đồn điền! Ngày nó còn nhỏ tôi nghĩ, tuổi trẻ phải thế, cứ cho nó đi đây đi đó ít lâu rồi nó khắc tìm được việc hợp ý nó. Nhưng mười năm đã qua rồi mà nó mỗi tuần chỉ kiếm được không đầy ba mươi lăm đô la!

LINĐA: - Nó chưa biết rõ nó đấy, ông ạ.

VILI: - Lý đâu ba mươi tư tuổi đầu rồi mà còn chưa biết rõ bản thân!

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

LINĐA: - Suỵt!

VILI: - Nó lại lười kia, đồ thánh vật ở đâu ấy!

LINĐA: - Ông!

VILI: - Thằng Bíp là đồ ăn hại! Đồ hèn!

LINĐA: - Chúng nó đang ngủ. Ông xuống bếp mà lót dạ cái gì đi.

VILI: - Thế nó dẫn xác về nhà làm gì, hả? Tôi cần biết nó vác mặt về đây làm gì nữa?

LINĐA: - Hình như nó không tìm được chỗ làm nào cho hẳn hoi. Nó cứ ngơ ngơ ngác ngác như người mất hồn ấy.

VILI: - Thằng Bíp mà không tìm được chỗ làm? Một thanh niên có... có duyên đến thế mà không tìm được chỗ làm ở cái đất nước vĩ đại nhất thế giới này à? Lại còn giỏi giang kia nữa chứ! Muốn nói gì thì nói chứ không bảo nó là thằng lười được!

LINĐA: - Thì đúng quá rồi, còn gì nữa.

VILI: *(Thương xót nhưng cương quyết)* - Sáng mai tôi sẽ nói chuyện với nó! Chuyện tâm sự! Rồi tìm cho nó một chân chạy hàng. Lạy chúa, chỉ cần

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

năm phút là nó thành một nhân vật quan trọng rồi! Bà có nhớ ngày còn đi học, nó được yêu mến thế nào không? Nó chỉ mỉm cười một cái, là mọi người mát cả lòng cả dạ. Nó cứ bước ra phố là... *(Chìm đắm trong hồi tưởng).*

LINĐA: *(Cố kéo chồng về thực tế)* - Ông Vili ạ, tôi mới mua được thứ phó mát mới. Loại hảo hạng.

VILI: - Mua phó mát Mỹ làm gì? Tôi thích phó mát Thụy Sĩ kia mà?

LINĐA: - Đổi cho nó lạ miệng...

VILI: - Lạ miệng làm gì kia chứ? Tôi thích phó mát Thụy Sĩ. Tại sao ai cũng cố tình chọc tức tôi thế nhỉ?

LINĐA: *(Giấu nụ cười)* - Tôi muốn làm cho ông bất ngờ.

VILI: - Lạy chúa tôi! Sao bà không mở cửa sổ ra?

LINĐA: *(Giọng xót xa của cả một đời nhẫn nhịn)* - Cửa mở đấy, ông ạ.

VILI: - Họ lấn át nhà mình ghê quá! Nhìn ra chỉ thấy tường và tường, cửa sổ và

https://tieulun.hopto.org

cửa sổ [1]. Ai lại toàn cửa sổ và tường thế kia!

LINĐA: - Giá ngày ấy mình mua cả miếng đất bên cạnh thì phải.

VILI: - Ô tô đỗ chật hết cả lối đi. Một chút không khí trong lành cũng không có. Đến cỏ cũng không mọc được. Muốn trồng cây cà rốt ở sân nhà, cũng chẳng được. Đáng lẽ cấm xây những cái nhà hộp này mới phải. Bà có nhớ ngày trước có hai cột đu đẹp đẽ ở chỗ kia không? Tôi với thằng Bíp vẫn hay mắc võng nằm chơi.

LINĐA: - Đúng, ngày ấy thì yên tĩnh, tưởng chừng cách xa thành phố đến hàng triệu cây số!

VILI: - Phải đem phanh thây cái đứa chặt những cây cối ấy đi mới đáng! Ai lại đem chặt trụi ráo thế này! *(Buồn rầu)* - Ngày càng nhớ! Xưa, vào mùa này nhà ta có hoa tử đinh hương [2] nở rộ.

---

[1] Nhà Vili nhỏ. Chung quanh xây những kiểu nhà hộp hàng chục tầng.

[2] Loại hoa màu tím nhạt, nở thành từng chùm rất thơm.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Rồi ít lâu nữa đến lượt hoa mẫu đơn và hoa thuỷ tiên. Ngồi trong nhà mà vẫn thơm ngát.

LINĐA: - Nói cho cùng, thì những người khác cũng cần được sống chứ...

VILI: - Bây giờ người đông hơn trước rất nhiều.

LINĐA: - Không phải đông thêm đâu. Tôi cho rằng...

VILI: - Đông hơn chứ! Chính vì thế mà chúng mình chịu khổ! Dân cư mỗi ngày một thêm đông. Cạnh tranh nhau dữ dội. Mình chỉ hít phải toàn khí độc từ những nhà kia bốc ra thôi. Bà nhìn kìa, phía ấy lại đang xây thêm một cái nhà nữa... À người ta đánh phó mát thế nào đấy, ăn ra sao?

Bíp và Hếppi nhỏm dậy, lắng tai nghe bố mẹ nói chuyện.

LINĐA: - Ông cứ xuống nếm thử đi. Mà đừng làm ồn lên đấy.

VILI: *(Quay về phía Linđa như biết lỗi)* - Đừng lo gì cho tôi cả, bà nhé!

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

BÍP: - Chuyện gì thế nhỉ?

HẾPPI: - Anh không nghe rõ à?

LINĐA: - Cái gì ông ấy cũng cứ vơ lấy mà lo một mình.

VILI: - Bà là sự yên tĩnh, là chỗ dựa độc nhất của tôi đấy!

LINĐA: - Thôi đi mà nghỉ. Đừng có nghĩ ngợi gì nữa.

VILI: - Tôi sẽ không cự nó đâu. Nó muốn đi Tếchdát [1] cũng được.

LINĐA: - Rồi con nó sẽ chín chắn thôi, ông ạ.

VILI: - Tất nhiên. Có người xây dựng cuộc đời chậm hơn người khác. Chỉ có vậy thôi. Thí dụ như Tômát Eđixơn [2]... hay nhà triệu phú Huđơrích. Trong số đó có người còn bị điếc nữa kia. *(Ra cửa)* - Tôi không ngần ngại gì đánh cuộc toàn bộ tài sản của tôi rằng nó sẽ thành đạt.

LINĐA: - Ông ạ, chủ nhật này trời ấm, ta đi ra ngoại ô chơi nhé. Ta sẽ hạ tấm kính

---

[1] Tếchdát: một bang ở miền Tây Nam nước Mỹ.

[2] Nhà bác học vĩ đại Mỹ Thomas Edison (1847 - 1931).

https://tieulun.hopto.org

SACHDETHI.COM

che gió xuống. Và mang theo cả thức ăn đi.

VILI: - Xe kiểu mới bây giờ, tấm kính ấy có hạ xuống được đâu.

LINĐA: - Thì hôm nay ông chẳng hạ nó xuống là gì!

VILI: - Tôi ấy à? Đâu có chuyện ấy. *(Ngừng)* Không, à mà lạ thật! Quái lạ thật kia! *(Ngừng bặt vì sửng sốt và hoảng sợ).*

Lại có tiếng sáo văng vẳng từ xa đưa tới

LINĐA: - Sao thế, ông?

VILI: - Có lạ không kia chứ?...

LINĐA: - Cái gì?

VILI: - Tôi nhớ tới cái "Sơvơrôlê" [3]. *(Ngừng ngắn)* Trời, buồn cười quá! Tôi cứ đinh ninh là hôm nay tôi vẫn lái cái "Sơvơrôlê" ấy...

LINĐA: - Gì thế ạ? Hình như có chuyện gì làm ông nhớ tới nó thì phải?

VILI: - Lạ thật đấy! *(Tặc lưỡi)* bà còn nhớ

[3] Một hiệu xe Mỹ.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

không? Còn nhớ thằng Bíp chăm sóc cái xe ấy kỹ càng thế nào không? Đến khi bán, người mua nhất định không chịu tin rằng xe đã đi được một trăm ba mươi ngàn cây số. *(Lắc đầu)*. Thôi! Bà ngủ đi, tôi sẽ quay vào ngay.

(Ra khỏi phòng ngủ)

HẾPPI: *(Với Bíp)* - Lạy Chúa, chẳng lẽ ông cụ lại làm tan mất cái xe rồi sao?

LINĐA: *(Nói với theo chồng)* - Xuống cầu thang nên cẩn thận đấy, ông ạ! Phó mát tôi để ở ngăn giữa ấy. *(Lại gần giường, cầm chiếc vét tông rồi ra khỏi phòng ngủ).*

Đèn bật sáng trong phòng ngủ của các con. Bây giờ không nhìn thấy Vili nữa, chỉ nghe ông đang nói một mình: "Một trăm ba mươi ngàn cây số..." và tiếng ông cười hí hí, Bíp dậy hẳn, bước xuống giường, lắng nghe chăm chú. Anh hơn Hếppi hai tuổi, dáng người cân đối, nhưng nét mặt có vẻ mệt mỏi và kém tự tin hơn em nhiều. Anh không được may mắn thành đạt trong cuộc đời như em. Mong ước của anh

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

tha thiết hơn. Mộng tưởng của anh cũng khó thực hiện hơn. Hếppi cao và vạm vỡ. Tính đĩ thõa của Hếppi giống như một màu sắc, hoặc mùi vị đặc biệt, làm đa số phụ nữ nhận thấy ngay. Cũng như Bíp, Hếppi cũng cảm thấy mình bị bỏ rơi, nhưng lại vì một nguyên nhân hoàn toàn khác. Hếppi không dám nhìn thẳng vào sự thất bại. Anh cảm thấy mọi thứ đều ngả nghiêng và nguy hại, mặc dù trong quan niệm của anh, thế giới chung quanh không đến nỗi ngang trái như trong quan niệm của Bíp.

HẾPPI: *(Đứng dậy)* - Cứ như thế này thì ông cụ sẽ bị tịch thu giấy phép mất, anh ạ. Em rất lo cho bố.

BÍP: - Mắt bố mờ mất rồi.

HẾPPI: - Không, em đã ngồi xe với bố rồi mà. Mắt bố còn tinh lắm. Chỉ cái tư tưởng mất tập trung thôi. Tuần trước em đi với bố ra thành phố. Đèn bật xanh, bố lại dừng xe, đèn bật đỏ, bố lại mở ga. *(Cười)*

https://tieulun.hopto.org

BÍP: - Hay là mắt bố bị bệnh loạn sắc [1].

HẾPPI: - Bố ấy à? Không, mắt bố tinh lắm, màu sắc chỉ hơi khác nhau một chút cũng phân biệt được. Bố làm nghề ấy thì tất nhiên phải... Anh quên sao?

BÍP: *(Ngồi xuống giường)* - Có lẽ tao đi ngủ đây.

HẾPPI: - Anh vẫn giận bố à?

BÍP: - Không. Có gì đâu...

VILI: *(Ở dưới phòng khách vẳng lên)* - Vâng, thưa ngài, một trăm ba mươi ngàn cây số ạ, đúng ra là một trăm ba mươi ba kia đấy!

BÍP: - Mày có thuốc lá không?

HẾPPI: *(Chìa bao thuốc)* - Đây!

VILI: - Thế mới biết gọi là giữ xe chứ!

HẾPPI: *(Thú vị)* - Mà buồn cười thật nhỉ, hai anh em mình lại cùng ngủ chung phòng với nhau. Cũng vẫn những chiếc giường này. *(Trìu mến vỗ vào giường)*. Còn chuyện gì mà chúng nó

[1] Một thứ bệnh làm mắt không phân biệt được các màu sắc.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

không nghe thấy không, hai cái giường này! Còn thiếu chuyện gì mà anh em mình không nói ở đây nhỉ... Cả một cuộc đời đã trôi qua ở đây.

BÍP: - Phải rồi. Tất cả những mơ ước và những suy nghĩ nữa chứ.

HẾPPI: *(Cười bụng tiếng cười lẳng lơ)* - Ít nhất là năm trăm người đàn bà muốn biết chúng mình đã nói với nhau những gì trong cái phòng này.

Cả hai cười không ra tiếng.

BÍP: - Mày còn nhớ cái mụ béo ụt ịt, tên gì ấy nhỉ? Khổ, tên mụ ta là gì nhỉ? Cái mụ ở phố Ba-suých ấy?

HẾPPI: - Có con chó chứ gì?

BÍP: - Phải rồi! Tao dẫn mày đến nhà ấy mà, nhớ chưa?

HẾPPI: - Nhớ, người thứ nhất của em thì phải... Nó giống hệt con lợn ấy! *(Cười sống sượng)*. Tất cả những điều em biết về phụ nữ đều là do anh dạy cả. Anh có nhớ không, chính anh đấy.

BÍP: - Sao hồi ấy mày dát thế. Nhất là với

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

bọn con gái.

HẾPPI: - Với ai chứ với con gái thì đến giờ em vẫn còn dát.

BÍP: - Kể xem nào!

HẾPPI: - Chỉ có em là giấu kín không để lộ ra thôi. Nhưng theo em thì bây giờ em ít dát hơn, còn anh lại dát nhiều ra. Tại sao thế, anh Bíp? Ngày trước anh táo tợn, tự tin lắm kia mà, bây giờ đâu mất cả rồi? *(Vỗ vào đầu gối Bíp)*

(Bíp đứng dậy và đi lại trong phòng dáng băn khoăn).

Anh sao thế?

BÍP: - Tại sao bố lại chế nhạo tao nhỉ?

HẾPPI: - Đâu có, bố chỉ...

BÍP: - Tao cứ nói gì là thấy mặt bố như chế tao. Hai bố con cách biệt nhau quá.

HẾPPI: - Bố muốn thấy anh thành đạt. Có vậy thôi. Từ lâu em định nói chuyện với anh về bố. Bố làm sao ấy... Lúc nào cũng cứ nói lẩm bẩm một mình.

BÍP: - Sáng nay tao cũng đã nhận thấy! Nhưng suốt đời lúc nào ông cụ chẳng

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

lẩm bẩm thế.

HẾPPI: - Không phải đâu. Bố cứ như người mất hồn. Vừa rồi em phải bắt bố đi nghỉ ở Phơlorít ít lâu. Và anh có biết không? Hầu như lúc nào ông cụ cũng tự nói chuyện với mình.

BÍP: - Thế ông cụ nói về tao thế nào?

HẾPPI: - Gì ạ? Em không nghe rõ.

BÍP: - Tao hỏi ông cụ nói về tao thế nào?

HẾPPI: - Bảo là anh vẫn chưa ổn định cuộc đời, cứ như lơ lửng trên mây ấy...

BÍP: - Ông cụ chẳng phải chỉ nghĩ có thế thôi đâu.

HẾPPI: - Thế còn gì nữa?

BÍP: - Không có gì cả. Nhưng đừng đổ tất cả tội lên đầu tao.

HẾPPI: - Em tin rằng anh mà có chỗ làm ăn hẳn hoi một cái, là... À này, ở đấy anh thấy có hướng đi chưa?

BÍP: - Biết đâu được! Quả thật làm sao biết được phải đi hướng nào? Phải đạt được cái gì?

HẾPPI: - Thế nghĩa là thế nào?

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

BÍP: - Đơn giản lắm. Sau khi ra trường, tao mất sáu bảy năm tìm mọi cách len chân vào cuộc đời... Nào làm nhân viên vận tải, nào đi chào hàng, nào làm phái viên... Khổ sở biết bao! Mờ sáng đã phải chui vào hầm... Tao phí mất những năm tươi đẹp nhất vào việc lưu thông hàng hoá, hết dán tai vào cái máy điện thoại, lại mua, lại bán... Chịu cực khổ năm mươi tuần lễ mỗi năm để được hưởng hai tuần nghỉ phép quèn ấy. Mình thì cần cái gì? Cần vứt hết mọi thứ để ra nơi khí trời tự do. Thế mà cứ suốt năm suốt tháng chỉ rình mò, mưu mô làm sao vượt được lên đầu thằng khác... Để làm gì kia chứ? Đạt được cái gì kia chứ?

HẾPPI: - Nghĩa là ở ngoài trại anh thấy dễ chịu thật phải không? Anh thoả mãn rồi, chứ gì?

BÍP: *(Càng nói càng hăng)* - Này nhé, từ khi bỏ nhà đi, tao đã thay hai mươi hoặc ba mươi thứ việc rồi, và đâu cũng thế cả. Mãi gần đây tao mới vỡ lẽ

https://tieulun.hopto.org

ra được như thế. Ở Nêbơrát, nơi tao chăn súc vật, ở Đacôta, ở Aridôn, và bây giờ ở cả Tếchdát nữa... Vì tao hiểu ra, nên tao mới bỏ về nhà... Chỗ trại tao làm, bây giờ đang mùa xuân, mày hiểu chưa? Và có cả một đoàn ngựa non. Nhìn đoàn ngựa cái với đám ngựa con thì tuyệt. Trên đời này liệu có gì đẹp hơn thế không. Bây giờ ngoài ấy khí trời đang mát mẻ, mày hiểu chưa? Ở Tếchdát lúc này đang mát mẻ, đang là mùa xuân. Và mỗi khi xuân về, bỗng nhiên tao lại bắt đầu băn khoăn, bắt đầu dằn vặt sao mình chưa làm nên trò trống gì! Lêu bêu bên lũ ngựa này kiếm hai mươi tám đô la một tuần [1] làm cái gì kia chứ? Mình ba mươi tư tuổi, đã đến lúc phải nghĩ đến tương lai rồi. Thế là tao vội lao về nhà. Nhưng về đến nơi, lại chẳng biết tính sao bây giờ. *(Im lặng một chút)*. Suốt đời tao chỉ mong muốn có một điều: sống sao cho khỏi

[1] Bên Mỹ lương trả hàng tuần.

https://tieulun.hopto.org

hoài phí tuổi trời. Nhưng về đến nhà, tao hiểu ra rằng tao đã để cả cuộc đời trôi qua một cách vô ích.

HẾPPI: - Chà, anh giống như thi sĩ ấy, anh Bíp ạ! Đúng là một nhà duy tâm thực sự...

BÍP: - Không đâu. Trong đầu tao toàn là sương mù mờ mịt cả. Có lẽ tao cần phải lấy vợ. Có lẽ tao phải thả neo vào một cái bờ nào đấy, bám chặt vào một cái gì... chẳng biết nữa. Khổ là ở chỗ đó. Tao vẫn còn như một đứa trẻ. Chưa vợ con. Chưa gắn bó với một công việc gì, cứ sống thế thôi... Y hệt một đứa bé con. Còn Hếppi, mày vừa ý với số phận của mày chứ? Mày đúng là thằng gặp may, phải không nào? Dù sao mày cũng thấy dễ chịu chứ?

HẾPPI: - Chưa chắc!

BÍP: - Sao vậy? Lương mày cũng khá kia mà?

HẾPPI: *(Đi đi lại lại trong phòng dáng hăm hở và hoa chân hoa tay)* - Em chỉ còn đợi hắn chết nữa thôi. Cái lão trưởng

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

phòng thương mại ấy mà. Giả sử họ sẽ cho em thay chân hắn, thì sẽ được cái gì nào? Nó là bạn của em, nó vừa tậu được một cái nhà nguy nga ở Lông Ai-len. Hai tháng sau nó đã chán, lại đem bán. Giờ lại đang xây một cái khác. Nó cứ làm xong cái gì là chán ngay. Số phận em rồi cũng như thế thôi. Em mà hiểu được em làm việc để làm gì thì cứ chặt đầu em đi. Đôi lúc ngồi ở nhà một mình em nghĩ: vất ra bao nhiêu là tiền chỉ để có được một cái nhà riêng. Thật điên người lên được! Nhưng vì suốt đời em chỉ loay hoay để đạt được có thế: nhà, ôtô và gái, thật nhiều gái. Ấy thế mà quen bao nhiêu đứa rồi, vẫn cứ trơ trụi một thân như chó ấy!

BÍP: *(Sôi nổi)* - Này, sao mày chẳng đi sang miền Tây với tao?

HẾPPI: - Em ấy à? Sang miền Tây à?

BÍP: - Đúng! Mình sẽ mua trại, rồi cùng chăn nuôi, lao động mà sống. Loại lực sĩ như chúng mình phải làm việc ở

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

giữa đất rộng trời cao mới đúng.

HẾPPI: *(Say sưa)* - Anh em nhà Lômen, hả?

BÍP: *(Rất dịu hiền)* - Chứ sao! Rồi chúng mình sẽ nổi tiếng cho mà coi!

HẾPPI: *(Say sưa)* - Xưa nay em vẫn mơ ước được như thế! Nhiều lúc em thấy mỏi mệt quá rồi. Muốn cởi bộ cánh ra, ngay trong cửa hàng ấy, và thụi một quả vào ngực cái thằng trưởng phòng thương mại khốn kiếp ấy! Anh phải biết là em có thể đè bẹp bất cứ đứa nào, cả về quyền Anh, về chạy, về đánh vật, thế mà em lại cứ phải chịu luồn cúi cái bọn còi xương khốn nạn ấy. Thật là tởm!

BÍP: - Trời, mày mà đi với tao thì tuyệt quá!

HẾPPI: *(Phấn khởi)* - Anh Bíp ạ, ở đây toàn là đồ lật lọng cả. Đừng có hòng tin vào đứa nào hết...

BÍP: - Hai đứa mình thì chẳng còn sợ ai nữa. Chẳng lẽ không bảo vệ được cho nhau à?

HẾPPI: - Em mà đi với anh thì...

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

BÍP: - Khốn nỗi, chúng mình chưa quen kiếm tiền. Việc ấy thì tao tồi lắm.

HẾPPI: - Em cũng vậy.

BÍP: - Thế ta đi chứ?

HẾPPI: - Nhưng còn cần biết một điều: lương ở đấy được bao nhiêu?

BÍP: - Hãy nhớ gương thằng bạn của mày ấy. Xây xong cái biệt thự, nhưng lòng vẫn chẳng thấy yên cho.

HẾPPI: - Nhưng mỗi khi nó bước chân vào cửa hiệu, thì ai cũng phải tránh ra cho nó đi. Mỗi năm nó kiếm năm mươi hai ngàn đô la! Thế mà nguyên cái ngón tay út của em cũng còn thông minh hơn nó...

BÍP: - Nhưng chính mày chẳng bảo...

HẾPPI: - Em muốn chứng tỏ cho cái lũ huênh hoang cái lũ ếch muốn to bằng bò ấy biết rằng: Hếppi này chẳng kém chúng nó chút nào hết. Em muốn bước chân vào cửa hàng cũng oai vệ như nó. Bấy giờ em sẽ đi theo anh. Em xin thề là anh em mình sẽ có lúc được

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

sống với nhau. Này, anh này, mấy con bé hôm nay ấy... khảu đấy chứ, nhỉ?

BÍP: - Đã lâu lắm tao không được thấy những đứa khá như thế đấy.

HẾPPI: - Em thì loại ấy muốn bao nhiêu cũng có. Mỗi khi thấy ngán đời quá là... Chỉ bực là cái trò ấy giống như chơi đánh ngã cọc ấy [1]. Đánh ngã hết cọc này đến cọc khác mà trong lòng vẫn cứ trống rỗng. Anh vẫn quen nhiều bọn con gái như ngày trước ấy chứ?

BÍP: - Không. Tao chỉ muốn được gặp một người con gái trung thành, chân thật, có được một cái gì ở đây, ở trong lòng ấy...

HẾPPI: - Thế anh tưởng em không mơ ước như thế à?

BÍP: - Nói thế! Mày thì dù sao cũng chẳng đứa nào nó buộc cẳng được.

HẾPPI: - Không đúng chút nào hết! Em mà gặp được một đứa con gái có đức tính,

---

[1] Kegel, một trò chơi dùng quả cân gỗ lăn cho đổ những chiếc cọc dựng từ xa.

https://tieulun.hopto.org

biết chịu đựng, ít ra thì cũng được như mẹ... Nói thẳng ra thì em quả là một thằng khốn nạn. Cái con bé đi với em hôm qua, nó sắp lấy chồng đấy. Chỉ một tháng nữa thôi. *(Đội thử chiếc mũ mới).*

BÍP: - Nói bỡn!

HẾPPI: - Thật đấy! Anh chàng sắp được cử làm phó giám đốc cửa hiệu em làm. Chẳng biết ngứa ngáy thế nào mà đùng một cái, có thể cũng chỉ vì hiếu động... em gạ ngay cô ta. Ấy thế rồi không sao quên được nó nữa. Anh thấy tính nết em có lạ không? Và cuối cùng, lại phải đến dự đám cưới chúng nó nữa chứ! *(Tức giận nhưng vẫn không nén được cười)* - Y hệt như ăn hối lộ ấy. Mình không được quyền ăn, nhưng lão chủ xưởng cứ dúi vào tay mình tờ giấy một trăm đô la để mình ký giấy đặt hàng... Anh ạ, tính em lương thiện... Nhưng cũng giống như với con bé ấy... Thấy là xấu, tự khinh mình, nhưng tay vẫn cứ cầm.

https://tieulun.hopto.org

BÍP: - Thôi ngủ đi.

HẾPPI: - Thế là bàn mãi vẫn chưa ngã ngũ ra sao à?

BÍP: - Tao mới nảy ra một ý kiến...

HẾPPI: - Sao?

BÍP: - Mày còn nhớ lão Ôlive không?

HẾPPI: - Có chứ! Lão Ôlive làm ăn lớn lắm. Anh lại định quay về làm công cho lão à?

BÍP: - Không. Nhưng khi tao xin thôi, lão có đặt tay lên vai tao và bảo "Bíp, lúc nào cậu có cần gì, cứ đến gặp tôi".

HẾPPI: - Em nhớ. Thế thì may ra có cơ đấy.

BÍP: - Tao thử đến gặp lão ta xem sao. Nếu tao xoay được độ mười ngàn, hay ít ra, cũng độ bảy tám ngàn đô la, tao sẽ tậu một cái trại kha khá.

HẾPPI: - Lão đồng ý thôi! Em dám đánh cuộc như thế. Ngày trước hắn quý anh lắm. Mà ai cũng mê anh hết! Anh sẽ thành công đấy. Rồi lại làm nên thôi. Ấy, chính vì thế mà em bảo: anh cứ về đây, ta cùng sống chung với nhau dưới

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

một mái nhà. Bíp ạ, xin nhớ cho rằng: bất cứ anh muốn đứa con gái nào...

BÍP: - Tao mà có được cái trại, tức là thực hiện được điều mong muốn, tức là trở nên người! Mà... Mà, không biết bây giờ lão ấy còn nghi tao ăn cắp cái hộp bóng không nhỉ...

HẾPPI: - Lạy Chúa, lão ta quên chuyện ấy từ đời ma nào kia rồi! Mười năm rồi còn gì! Anh quả là nhớ dai. Mà nói cho đúng, thì có phải lão đuổi anh ra đâu...

BÍP: - Lão cũng đang dự định. Vì thế tao mới xin thôi. Ngay bây giờ tao cũng vẫn chưa rõ hắn có biết hay không. Thật ra lão đánh giá tao rất cao, còn giao cho tao tối tối khoá cửa hàng lại kia mà...

VILI: *(Vọng từ bên dưới lên)* - Con có rửa xe không đấy? Bíp?

HẾPPI: - Suỵt...

Bíp nhìn Hếppi. Hếppi nhìn xuống dưới lắng tai nghe. Vili vẫn lẩm bẩm cái gì đó ở dưới phòng khách.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Anh có nghe thấy không?

Hai anh em lắng tai nghe, Vili trìu mến cười vang.

BÍP: *(Cáu)* - Sao ông cụ lại không hiểu cho nhỉ, mẹ nghe thấy cả!...

VILI: - Bíp, kéo không dây bẩn ra áo len đấy.

Mặt Bíp nhăn nhó đau đớn.

HẾPPI: - Khiếp thật! Anh đừng đi nữa nhé? Ở đây cũng sẽ có công ăn việc làm thôi. Anh phải ở lại. Thật không biết tính thế nào với bố đây. Lắm lúc đến là ngượng với người ta...

VILI: - Thế mới gọi là giữ xe chứ?

BÍP: - Mẹ nghe rõ mất!

VILI: - Thôi đừng đùa nữa, Bíp. Hôm nay con có hẹn hò thật à? Khá lắm!

HẾPPI: - Anh đi ngủ đi. Nhưng sáng mai anh phải nói chuyện với bố đấy, được không nào?

BÍP: *(Miễn cưỡng nằm vào giường)* - Mẹ ở ngay buồng bên cạnh. Sao lại thế nhỉ?

HẾPPI: *(Nằm vào giường)* - Em muốn anh thưa chuyện cho hẳn hoi với bố!

https://tieulun.hopto.org

Ánh sáng trong phòng họ bắt đầu tối dần.

BÍP: *(Tự nói với mình trong cơn nửa mê nửa tỉnh)* - Ích kỷ... Ích kỷ một cách dần độn...

HẾPPI: - Khê chứ... Ngủ đi.

Ánh sáng trong phòng họ tắt hẳn. Trước khi hai anh em ngừng nói chuyện, ta thấy bóng Vili hiện lên rõ dần. Ông mở tủ ướp lạnh, lục lọi lôi ra chai sữa. Bóng các ngôi nhà mờ dần và mọi thứ chung quanh ngôi nhà nhỏ của Vili đều khuất sau những cành lá rậm rạp. Nhạc vang to hơn.

VILI: - Đối với con gái phải thận trọng, Bíp ạ, không thì nguy đấy. Đừng hứa hẹn gì cả. Đừng chịu trách nhiệm gì cả, rõ chưa? Nói gì nó cũng tin cả thôi. Mà con thì còn trẻ người, non dạ, chưa đủ trình độ nói chuyện đứng đắn với gái đâu. Hiểu chưa?

Bật đèn trong nhà bếp.

(Vili đóng cửa tủ ướp lạnh rồi đến bàn ăn, rót sữa vào cốc. Ông mê man suy

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

nghĩ và khẽ mỉm cười) - Con còn trẻ lắm, Bíp ạ. Phải học cho xong đã. Khi nên người rồi thì giỏi trai như con, muốn bao nhiêu gái mà chẳng có! Tha hồ chọn, tuỳ thích! *(Cười với chiếc bàn ăn).* Có đúng thế không nào? Gái sẽ bao con, đúng không? (Cười) đó là thành công đấy, con ạ! *(Để ý đến một vật gì ở hậu trường và nói qua tường bếp. Giọng ông mỗi lúc một to hơn).* Bố nghĩ mãi, không hiểu con tháo hết cả ra để làm gì? Ha! Đừng quên lau các đầu trục đấy nhé. Lấy da nai mà lau, rõ chưa? Còn Hếppi, con lấy giấy báo mà lau kính đi. Bíp, con bảo cho em cách thức làm cho nó biết. Thấy chưa, Hếppi? Vo giấy lại, thành một cuộn. Thế, thế, đúng rồi! Thôi làm đi. (Ngừng bặt, gật gật vài giây rồi nhìn lên trên). Này Bíp ạ, việc đầu tiên là cắt cái cành to che khuất mái nhà kia đi. Kẻo lúc có bão nó gãy thì hỏng mái mất. Có biết cách làm không nào? Lấy một sợi thừng buộc vào, kéo cái cành ấy sang một bên. Rồi leo lên, cưa đứt

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

nó ra. Thôi, các con lắp vào cho xong đi, rồi lên buồng bố! Có quà hết sức bất ngờ cho các con đấy!

BÍP: (Trong hậu trường) - Cái gì thế, bố! Bố nói đi!

VILI: - Hãy làm xong việc của các con đi đã. Cần nhớ rằng không bao giờ được bỏ dở việc gì. (Nhìn những cây to). Này Bíp ạ, ở Onban bố nhìn thấy một cái võng rất tuyệt. Lần sau có việc đến đó, bố sẽ mua về mắc nó ở đây, giữa hai cái cột này. Hay không nào? Đưa võng giữa những cành lá... Con ạ, rồi sẽ...

Hai cậu thiếu niên Bíp và Hếppi chạy ra. Hếppi cầm giẻ và thùng nước. Bíp mặc một áo len dài tay có chữ TTTD, tay ôm một quả bóng đá.

BÍP: *(Chỉ chiếc ôtô trong hậu trường)* - Thế nào, bố? Bố nhận xe chứ ạ? Không kém ở hiệu chứ, bố?

VILI: - Cừ. Làm ăn cừ lắm, các con ạ, cừ lắm, Bíp!

HẾPPI: - Còn "quà lạ" của bố đâu?

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

VILI: - Ở dưới ghế sau ấy.

HẾPPI: - Hoan hô! *(Chạy ra)*

BÍP: - Cái gì thế, bố? Bố mua gì thế, nói đi bố?

VILI: *(Tát yêu con)* - Chịu khó chờ một chút.

BÍP: *(Chạy ra theo Hếppi)* - Cái gì thế, Hếppi?

HẾPPI: *(Trong hậu trường)* - Quả bóng tập đánh bốc!

BÍP: - Bố!

VILI: - Có mang cả chữ ký của Gini Tani.

Hếppi mang quả bóng bốc chạy ra sân khấu

BÍP: - Sao bố biết chúng con đang thèm thứ này?

VILI: - Còn cái gì để tập luyện tốt hơn nó nữa?

HẾPPI: *(Nằm ngửa, co chân đạp như đạp xe đạp)* - Bố có thấy con gầy đi không?

VILI: - Nhảy dây rất tốt.

BÍP: - Bố thấy quả bóng đá mới của con chưa?

https://tieulun.hopto.org

VILI: *(Ngắm nghía quả bóng)* - Con lấy ở đâu ra thế?

BÍP: - Huấn luyện viên bảo con tập chuyền.

VILI: - Thật ư? Và cho con quả bóng?

BÍP: - Không... Con mượn ở kho câu lạc bộ. *(Cười vui vẻ)*

VILI: *(Cười thân mật với con)* - A, láu cá! Trả lại cho người ta đi.

HẾPPI: - Em đã bảo anh là bố sẽ giận đấy.

BÍP: *(Cáu)* - Thì đã sao? Tao đem trả lại thôi.

VILI: *(Muốn chấm dứt cuộc cãi cọ không đâu của các con, bảo Hếppi)* - Vì anh còn cần phải luyện tập bằng bóng thật mà lại! *(Với Bíp)* huấn luyện viên sẽ không phạt gì đâu, mà chỉ khen con biết tự động thôi.

BÍP: - Anh ấy bao giờ cũng khen con như thế đấy.

VILI: - Anh ấy yêu con lắm. Người khác lấy bóng thì anh ta kêu phải biết! À, các con có nghe thấy chuyện gì không nào?

BÍP: - Cha đi đâu vừa rồi thế? Chúng con

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

nhớ ghê quá.

VILI: *(Rất sung sướng, ôm vai hai con và kéo ra phần trước sân khấu)* - Có nhớ thật không đấy?

BÍP: - Thật chứ ạ!

VILI: - Đúng không nào? Cha nói nhé, bí mật đấy... Nhưng không được lộ ra cho ai biết, rõ chưa? Bố sắp có một cơ sở kinh doanh riêng và bố sẽ không còn phải đi đâu xa nữa.

HẾPPI: - Như của bác Tsácli chứ ạ?

VILI: - Bác Tsácli của các con thì ăn thua gì! Bác Tsácli không có tài lịch duyệt. Tất nhiên là bác ấy cũng được người ta mến, nhưng không bằng...

BÍP: - Lần vừa rồi bố đi đâu đấy ạ?

VILI: - Đi lên miền Bắc, đến Pơrôviđenxơ. Bố gặp ông thị trưởng ở đấy.

BÍP: - Gặp ông thị trưởng?

VILI: - Trong lúc ông ta đang ngồi ở phòng khách của khách sạn.

BÍP: - Thế ông ấy có nói gì không ạ?

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

VILI: - Ông ấy nói: "Chào ông". Bố bảo: "Thành phố của ngài thật là đẹp!". Rồi bố uống cà phê với ông ấy. Sau đó bố đi Uôtécbêri. Đó cũng là một thành phố đẹp, nổi tiếng về đồng hồ. Đồng hồ Uôtécbêri thì phải biết! Bố bán được một phần hàng rất lớn. Sau đó bố phóng về Bốttơn là quê hương cuộc cách mạng của chúng ta. Thành phố rất mỹ lệ. Bố thăm thêm hai thành phố nữa ở bang Maxatsuxétx, ghé vào Póctơlen, Bango rồi từ đó lái thẳng về nhà!

BÍP: - Bố ạ, con thèm được đi với bố một chuyến!

VILI: - Khoan đã, để đến hè...

HẾPPI: - Bố cho con đi với nhé?

VILI: - Ừ! Cả ba bố con cùng đi. Rồi bố sẽ chỉ các con thấy bao nhiêu là cái hay! Nước Mỹ có vô số thành phố đẹp, mà toàn là những người tốt và đáng trọng cả. Ở đấy người ta biết bố. Đây này, ở Tân Anh Cát Lợi ai cũng biết bố cả, từ cụ già đến trẻ con, toàn những người

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

hảo hạng cả. Khi thấy bố con mình tới, nhà nào cũng mở cửa đón tiếp cả! Vì bố có bạn bè khắp mọi nơi. Bố có thể đỗ xe ở bất cứ ngã tư nào, cảnh sát họ sẽ trông cho bố cẩn thận, như trông xe riêng của họ vậy. Thế mùa hè ta đi nhé?

BÍP VÀ HẾPPI: *(Đồng thanh)* - Có chứ ạ!

VILI: - Ta sẽ mang quần áo tắm theo.

HẾPPI: - Chúng con sẽ xách vali cho bố.

VILI: - Hay lắm! Bố bước vào một cửa hàng nào đó ở Bốttơn, hai con xách vali theo: trông tuyệt chưa! *(Bíp nhảy nhót quanh bố, vừa nhảy vừa đá chuyền bóng)*. Sắp đi dự đấu, con hồi hộp lắm hả?

BÍP: - Không, nếu có bố bên cạnh...

VILI: - Con làm đội trưởng đội bóng đá thì ở trường người ta bảo như thế nào?

HẾPPI: - Mỗi lúc ra chơi là bọn con gái vây chặt lấy anh ấy.

BÍP: *(Cầm tay Hếppi)* - Thứ bảy này bố ạ, thứ bảy này con sẽ sút tung lưới

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

chúng nó cho bố thích nhé!

HẾPPI: - Đó có phải việc anh đâu. Anh chỉ có nhiệm vụ chuyền bóng thôi.

BÍP: - Con sẽ sút là vì bố, bố ạ. Bố theo dõi nhé. Lúc nào con bỏ mũ ra là sắp bứt lên trước đấy. Lúc đó, bố sẽ xem con phá vỡ hàng phòng ngự của chúng nó như thế nào nhé!

VILI: *(Hôn Bíp)* - Thế là bố sẽ có chuyện để kể ở Bốttơn.

Bécna vào, mặc quần cộc, Bécna nhỏ tuổi hơn Bíp. Đó là một chú bé đứng đắn, tận tụy với bè bạn. Bécna có vẻ lo lắng.

BÉCNA: - Bíp ơi Bíp! Đi đâu rồi? Hôm nay phải học với mình cơ mà.

VILI: - Bécna, sao mặt cháu xanh xao thế kia hả?

BÉCNA: - Thưa bác, Bíp nó phải học đấy ạ. Tuần sau có Hội đồng đỡ đầu đến thăm.

HẾPPI: *(Trêu Bécna quay bạn một vòng)* - Nào, vật nhau xem nào!

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

BÉCNA: *(Gở ra)* - Bíp, Bíp ơi, thày Biếchôm bảo nếu cậu không chịu học toán, thày sẽ đánh trượt không cho cậu nhận bằng tốt nghiệp trung học đâu. Chính mình nghe thấy thày nói đấy.

VILI: - Thôi đi mà học với nó, Bíp! Đi đi.

BÉCNA: - Chính mình nghe thấy đấy.

BÍP: - Bố ơi, bố có nhìn thấy đôi giầy đá bóng của con chưa? *(Giơ chân).*

VILI: - Màu nhã lắm!

BÉCNA: *(Lau kính)* - Người ta không phát bằng tốt nghiệp vì giầy đẹp đâu.

VILI: *(Tức giận)* - Cháu nói gì thế! Ai dám đánh trượt nó? Ba trường đại học nhận cấp học bổng cho nó rồi đấy.

BÉCNA: - Nhưng chính tai cháu nghe thày Biếchôm bảo...

VILI: - Cháu cứ bám như đỉa ấy! *(Với các con).* Bệnh thiếu máu đấy!

BÉCNA: - Thôi được. Mình đợi cậu ở nhà đấy, Bíp ạ. *(Ra. Ba bố con cười).*

VILI: - Ở trường người ta không quý Bécna lắm phải không?

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

BÍP: - Có quý, nhưng không quý lắm...

HẾPPI: - Đúng, không quý lắm.

VILI: - Ấy đấy. Có thể Bécna được điểm tốt nhất ở trường. Nhưng ra đời, các con sẽ vượt xa nó nhiều. Các con hiểu chưa? Bố vẫn cảm ơn trời đã cho các con có thân hình cân đối như thần Adônit [1]. Ra đời căn bản là hình thức, là sức hấp dẫn, thành công hay không là ở chỗ ấy. Nếu các con có sức hấp dẫn, thì không bao giờ phải chật vật cả. Con lấy bố làm thí dụ. Bố không bao giờ phải chờ khách. "Ông Vili đã đến!". Thế là bố đi khắp lượt như chơi.

BÍP: - Bố đánh ngã tất cả mọi người chứ gì?

VILI: - Đúng ở Pơrôviđenxơ bố đánh ngã tất cả, còn ở Bốttơn thì bố cho nốc-ao [2].

HẾPPI: *(Lại nằm ngửa và đạp chân)* - Bố có thấy con sút cân không?

---

[1] Vị thần đẹp trai nhất trong thần thoại Hy Lạp.

[2] Nock-out: trong đấu quyền Anh, khi một đấu thủ bị loại vì không tiếp tục được.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Linđa vào. Linđa thời ấy còn trẻ, tóc quấn nơ, Linđa xách giỏ đựng quần áo mới giặt xong.

LINĐA: *(Với nhiệt tình tuổi trẻ)* - Anh!

VILI: - Em!

LINĐA: - Chiếc Sơvơrôlê của chúng mình thế nào?

VILI: - Sơvơrôlê là hiệu xe tốt nhất thế giới. *(Với các con)*. Mẹ vẫn cứ phải đem quần áo lên phơi cho đến tận bao giờ đấy?

BÍP: - Ê, Hếppi, cầm mau!

HẾPPI: - Đem đi đâu, hả mẹ?

LINĐA: - Các con căng lên dây ấy. À Bíp, con nên xuống nhà với các bạn đi. Chúng nó đứng chật cả dưới ấy, chưa biết phải làm gì cả.

BÍP: - Có cha về, để chúng nó đợi một chút cũng không sao!

VILI: *(Cười thú vị)* - Con nên nghĩ việc gì cho chúng nó làm.

BÍP: - Con sẽ bảo chúng nó quét gian hầm

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

SACHDETHI.COM

để nồi đun nước [1].

VILI: - Giỏi!

BÍP: *(Chạy qua bếp ra cửa sau và thét to)* - Các cậu ơi! Các cậu quét gian hầm đặt nồi đun nước đi. Mau lên! Mình sẽ xuống ngay bây giờ.

TIẾNG TRẺ: - Phải đấy!

BÍP: - Gioóc, Xem và Phơren, lại đây! Ta đem quần áo phơi đi. Ê, Hếpppi chạy mau lên!

Bíp và Hếppi bê giỏ quần áo đi.

LINĐA: - Anh thấy chưa, bọn trẻ con nghe lời nó răm rắp!

VILI: - Đá bóng đấy, do đá bóng cả đấy! Chính anh cũng phải hộc tốc phóng cho nhanh về nhà nữa là. Chứ hàng họ ở đấy đang chạy ghê lắm!

LINĐA: - Cả cái khu nhà này sẽ ùa ra xem nó đá bóng. Anh có bán được nhiều không?

VILI: - Năm trăm gơrốt [2] ở Pơrôviđenxơ và

---

[1] Tầng thấp nhất ở nhà xây theo kiểu Âu, thường dùng làm kho chứa, đặt nồi đun nước nóng, có khi cả bếp nữa.

[2] Đơn vị Anh để đếm hàng tạp hoá. Gơrốt = 12 tá.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

bẩy trăm ở Bốttơn.

LINĐA: - Vô lý! À gượm đã. Em có bút chì đây này. *(Lấy ở túi áo tạp dề [1] ra bút chì và một mảnh giấy)*. Nghĩa là tiền hỏa hồng của anh sẽ được... hai trăm đô la! Lạy Chúa! Hai trăm hai mươi đô la!

VILI: - Anh chưa tính tỉ mỉ, nhưng...

LINĐA: - Vili, anh bán được bao nhiêu?

VILI: - Em ạ, anh... vào khoảng một trăm tám mươi gơrốt ở Pơrôviđensơ. À mà không... Tất cả độ gần hai trăm gơrốt trong toàn bộ chuyến đi kỳ này...

LINĐA: *(Bình tĩnh)* - Hai trăm gơrốt. Thế là được... *(Tính)*.

VILI: - Không may là ba cửa hàng ở Bốttơn lại đóng cửa để kiểm kê. Nếu không thì anh phá tất cả mọi kỷ lục.

LINĐA: - Không sao. Thế này cũng được bảy mươi đô la và mấy xu lẻ. Không đến nỗi tồi lắm.

VILI: - Thế chúng mình nợ bao nhiêu?

---

[1] Áo che trước ngực để làm việc nội trợ khỏi bẩn quần áo.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

LINĐA: - Mồng một phải dành mười sáu đôla vào tiền cái tủ ướp lạnh...

VILI: - Sao lại mười sáu?

LINĐA: - Vì cái dây quạt đứt, phải thay mất độ tám mươi đô la.

VILI: - Nhưng máy còn mới nguyên kia mà!

LINĐA: - Thợ họ bảo thế là thường. Lúc đầu thường bị như thế. Sau nó chạy đều thì ổn thôi.

Họ vào bếp.

VILI: - Anh mong rằng mình không bị lừa về cái tủ ướp lạnh.

LINĐA: - Họ quảng cáo thì hay thế...

VILI: - Mà phải. Cái tủ ướp lạnh này tốt lắm. Còn gì nữa?

LINĐA: - Chín hào sáu cho cái máy giặt. Ngày mười lăm còn phải dành ra ba đôla rưỡi cho cái máy hút bụi. Lại cái mái nhà... Còn phải tốn hai mươi mốt đôla nữa.

VILI: - Bây giờ không dột nữa chứ?

LINĐA: - Không đâu! Họ chữa tốt lắm... Anh

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

SACHDETHI.COM

còn nợ Phơren tiền ét-xăng.

VILI: - Không trả nữa! Cái xe Sơvơrôlê khốn kiếp ấy! Không biết bao giờ họ mới cấm sản xuất cái loại xe ấy nhỉ?

LINĐA: - Anh còn nợ anh ấy ba đô la rưỡi. Các thứ linh tinh khác từ nay đến ngày mười lăm mình phải trả một trăm hai mươi đôla.

VILI: - Một trăm hai mươi đôla! Lạy Chúa! Nếu như công việc không khá hơn thì thật không biết xoay sở ra sao nữa!

LINĐA: - Tuần tới, anh sẽ kiếm được khá hơn thôi!

VILI: - Tất nhiên! Tuần sau anh sẽ móc mắt chúng nó. Anh sẽ đi Hácpho. Ở Hácpho người ta quý anh lắm. Linđa ạ, khổ một nỗi là anh không gây cảm tình với ai ngay được.

Họ ra phần trước sân khấu.

LINĐA: - Anh cứ nghĩ quẩn thế chứ.

VILI: Anh cảm thấy thế thật... Họ lại còn chế giễu anh nữa.

LINĐA: - Sao vậy? Vì sao họ lại giễu anh

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

SACHDETHI.COM

được? Đừng nói thế, anh Vili ạ.

Vili bước tới sát mép sân khấu. Linđa vào bếp và bắt đầu mạng tất.

VILI: - Không hiểu sao, nhưng đôi khi người ta không chú ý gì đến anh cả. Anh đi cứ như vào chỗ không người ấy.

LINĐA: - Nhưng công việc anh vẫn chạy kia mà. Mỗi tuần anh vẫn kiếm được từ bảy mươi tới một trăm đôla ấy chứ.

VILI: - Nhưng anh phải làm tới mười, mười hai tiếng một ngày mới kiếm được ngần ấy tiền. Những người khác, anh không biết sao... nhưng những người khác kiếm tiền ngần ấy dễ hơn. Anh không hiểu tại sao... Chắc là tại anh nói chuyện nhiều quá. Anh không nhịn được. Trong nghề của anh, nên im lặng tốt hơn. Cũng phải công nhận Tsácli làm đúng. Anh ấy nói ít. Và anh ấy được người ta trọng.

LINĐA: - Anh có ba hoa gì đâu. Chỉ tính nết anh hiếu động thôi.

VILI: *(Mỉm cười)* - Ừ! Mà kể ra thì có quái gì đâu. Mặc xác họ! Cuộc đời ngắn ngủi,

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

chỉ kịp đùa vài câu là đã xuống lỗ rồi! *(Nói một mình)*. Anh đùa gẫu nhiều quá. *(Nụ cười trên môi biến mất)*.

LINĐA: - Tại sao vậy?... Anh...

VILI: - Anh béo quá. Em ạ, dáng người anh trông có vẻ buồn cười. Anh chưa bao giờ kể em nghe, chứ có một lần, ngày Nôen, anh vào nhà một khách hàng, ông Xtuácxơ. Có một cậu quen cũng làm nghề chào hàng đang ngồi ở đấy. Anh không biết hắn nói gì về anh, anh chỉ nghe thấy có mỗi chữ "phệ". Thế là anh đấm ngay một quả vào giữa mặt hắn... Anh không để ai làm nhục anh. Anh không chịu để yên! Nhưng họ lại cứ cười anh.

LINĐA: - Anh...

VILI: - Anh phải làm cho họ không dám thế nữa mới được. Anh biết là anh phải khắc phục cái đó. Hay là tại anh ăn mặc chưa được lịch sự?

LINĐA: - Vili, anh là người đẹp trai nhất trên đời này...

VILI: - Em cứ...

https://tieulun.hopto.org

LINĐA: - Đối với em, anh là người đẹp nhất. *(Ngừng một chút)*. Đẹp nhất trong tất cả mọi người.

Trong bóng tối nghe rất rõ tiếng cười của phụ nữ, đệm theo lời của Linđa. Vili nhìn về phía có tiếng cười.

Đối với các con cũng vậy. Anh thấy có người bố nào lại được các con quý như thế chưa?

Có tiếng nhạc từ trong hậu trường, bên trái ngôi nhà đưa ra. Xuất hiện bóng mờ của Người Đàn Bà. Mụ ta đang mặc quần áo.

VILI: *(Thắm thiết)* - Em là người tốt nhất trên đời này. Linđa, em đúng là một người bạn đường chân chính, em hiểu chưa? Trên đường đi, suốt năm tháng, nay đây mai đó, anh thường muốn có em bên cạnh để ôm vào lòng và hôn em cho đến ngạt thở... *(Tiếng cười của Người Đàn Bà to thêm và Vili đi sang phần bên trái sân khấu lúc này đã được chiếu sáng. Người Đàn Bà ở sau cánh gà đi ra đứng chỗ đó, soi gương,*

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

đội mũ).

VILI: - Nhiều lúc anh thấy buồn... nhất là khi công việc trắc trở và không có người trò chuyện. Anh tưởng chừng như không còn hy vọng bán được cái gì nữa, không kiếm được đủ ăn nữa, không còn mong dành dụm được tiền để mở một cơ sở kinh doanh riêng, đảm bảo cho các con được nữa..

Tiếng cười của Người Đàn Bà dần dần át mất lời Vili. Mụ uốn éo làm duyên trước gương.

Sao anh muốn đạt được thành công đến thế!

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Thành công với tôi ấy à? Anh chưa hề nghĩ đến việc chinh phục tôi đâu. Chính tôi đã chọn anh đấy.

VILI: *(Thích chí vì được nịnh)* - Cô chọn tôi à?

NGƯỜI ĐÀN BÀ: *(Dáng người rất lịch sự, cũng bằng tuổi Vili)* - Đúng thế. Tôi ngồi ở văn phòng, hàng ngày quan sát những người chào hàng các anh. Các anh đi qua lại suốt ngày đêm mà lại. Nhưng

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

anh, anh bông đùa khéo lắm, tôi nghĩ rằng nói chuyện với anh hẳn là vui... Có phải thế không?

VILI: - Đúng. Tất nhiên rồi. *(Ôm mụ ta)*. Cô sắp phải đi rồi ư?

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Đã hai giờ đêm rồi.

VILI: - Ta đi thôi! *(Kéo mụ theo mình)*.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: -... Chị em người ta sẽ hoảng lên mất. Bao giờ anh trở lại đây?

VILI: - Độ hai tuần nữa. Thế cô sẽ lên buồng tôi chứ?

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Thế nào tôi cũng lên. Nói chuyện với anh thú vị lắm. Tôi cần được cười. *(Ôm và hôn Vili)*. Anh là một người tuyệt diệu!

VILI: - Thế nghĩa là cô đã chọn tôi chứ gì?

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Tất nhiên. Anh đáng yêu lắm. Đúng là như hề!

VILI: - Thôi đành vậy. Lần sau về đây, chúng ta sẽ lại gặp nhau.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Tôi sẽ vận động tất cả khách hàng đến mua cho anh.

VILI: - Hay lắm! Đừng có nhớ anh mà dài

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

mặt ra đấy!

NGƯỜI ĐÀN BÀ: *(Cười, khẽ tát má Vili)* - Chết cười vì anh mất thôi, Vili ạ!

Vili đột nhiên ôm chầm lấy mụ và hôn lấy hôn để.

Chỉ có chết vì cười mất thôi! Cám ơn anh đã cho tôi tất. Tôi rất thích có nhiều tất. Thôi, chúc anh ngủ ngon.

VILI: - Chúc cô ngủ ngon. Hít cho mạnh vào!

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Ối, Vili!...

Người đàn bà cười rộ lên và hoà vào đấy là tiếng cười của Linđa. Người đàn bà biến mất trong bóng tối. Lại chiếu sáng phần sân khấu có chiếc bàn ăn. Linđa vẫn ngồi chỗ cũ cạnh bàn và mạng tất

LINĐA: - Anh là người đẹp nhất trên đời. Tại sao anh lại bảo...

VILI: *(Từ chỗ Người đàn bà khi nãy quay về, bước tới gần Linđa)* - Anh sẽ chuộc lại tất cả, Linđa! Anh sẽ chuộc lại tất cả, Linđa! Anh sẽ đền lại...

LINĐA: - Anh có gì mà phải chuộc. Công việc

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

anh thế là tốt rồi. Còn hơn chán vạn người khác...

VILI: *(Nhận thấy vợ đang mạng tất)* - Cái gì thế này?

LINĐA: - Em mạng tất. Tất đắt lắm...

VILI: *(Giận dữ giằng tất của vợ)* - Anh không cho em mạng tất! Quẳng đi ngay lập tức!

Linđa nhét tất vào túi. Bécna chạy vào bếp.

BÉCNA: - Bíp đâu rồi, Bác? Nếu nó không chịu học...

VILI: *(Ra phần trước sân khấu, giận dữ)* - Thì mày nhắc nó!

BÉCNA: - Cháu vẫn nhắc nó luôn. Nhưng kỳ này có Hội đồng bảo trợ thì không nhắc được. Vì đây là kỳ thi tốt nghiệp. Lộ thì cháu sẽ bị tù.

VILI: - Nó đâu rồi? Tôi sẽ cho nó một trận!

LINĐA: - Và anh bảo nó trả quả bóng đi. Thế không tốt.

VILI: - Bíp! Nó đâu rồi? Chuyên môn lấy của người khác thôi!

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

LINĐA: - Nó thô lỗ với bọn con gái lắm. Các bà mẹ hễ nhắc tới nó là tỏ vẻ ghê tởm cả...

VILI: - Tôi sẽ cho nó một trận dừ đòn!

BÉCNA: - Nó không có bằng mà dám lái xe.

Tiếng cười của Người Đàn Bà vẳng tới.

VILI: - Câm ngay!

LINĐA: - Các bà mẹ...

VILI: - Im ngay!

BÉCNA: *(Sợ hãi lánh xa)* - Thầy Biếchôm bảo nó cứ vênh cái mặt lên...

VILI: - Cút ngay!

BÉCNA: - Nếu Bíp không học đuổi cho kịp, thì nó trượt về môn toán mất. *(Ra)*

LINĐA: - Bécna nó nói đúng. Vili ạ, anh phải...

VILI: *(Nổi điên lên)* - Sao các người cứ quấy rầy nó nhỉ? Sao em lại cứ muốn nó lẻo khoẻo như thằng Bécna ấy? Con mình nó hăng hái, không như những đứa khác...

Linđa cố nén khóc, đi ra phòng khách. Còn lại một mình Vili trong bếp. Anh

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

khom lưng, nhìn thẳng vào bóng tối. Cành lá rậm rạp chung quanh nhà biến mất. Trở lại ban đêm và những khối nhà to lớn lại vây quanh tứ phía.

Người ta cứ hành hạ, hành hạ mãi. Thế mà gọi nó là ăn cắp à? Sau đó nó trả lại người ta kia mà. Tại sao nó lại ăn cắp? Tôi đã bảo nó thế nào rồi? Suốt đời mình chỉ dạy nó toàn điều tốt cả.

Hếppi mặc quần áo ngủ xuống cầu thang gác.

Vili nhìn thấy con trai.

HẾPPI: - Thôi bố ngồi một mình lâu thế đủ rồi. Đi lên nhà với con.

VILI: *(Ngồi xuống cạnh bàn)* - Lạy Chúa! Bà ấy lau sàn làm gì nhỉ? Cứ mỗi lần lau lại một lần ngã. Mà bà ấy biết thừa là bà ấy không nên làm những việc ấy rồi kia mà!

HẾPPI: - Suỵt! Bố cứ bình tĩnh. Tại sao bố lại về, không đi nữa.

VILI: - Bố sợ quá. Ở Iônkécxơ suýt nữa bố cán phải một đứa trẻ con.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

Lạy Chúa! Tại sao hồi ấy bố lại không đi cùng với bác Ben sang Alátka nhỉ? Bác Ben mới thật đúng là người tài giỏi, thành công lớn! Sao mình lại dại thế! Chính bác ấy mời bố đi kia mà!

HẾPPI: - Thôi, bây giờ bố nhắc lại ích gì đâu...

VILI: - Còn chúng mày thì tài ba gì? Người ta như thế đấy, ra đi hai bàn tay trắng, trở về có mấy mỏ kim cương.

HẾPPI: - Con muốn biết, bác ấy làm thế nào mà tài thế?

VILI: - Ấy đấy, khó hiểu lắm. Bác ấy biết mình muốn gì nên đã thành đạt. Năm hai mươi mốt tuổi, bác bỏ đi vào miền rừng rậm nhiệt đới. Đến khi ở trong ấy ra, bác đã trở thành triệu phú. Cuộc sống gay lắm. Nằm trên nệm bông thì đừng hòng.

HẾPPI: - Bố ạ, con muốn nói với bố là bố cứ xin thôi việc!

VILI: - Thế ai sẽ nuôi tao? Mày à? Bằng cái số lương bảy mươi đôla một mỗi tuần ấy à? Còn gái, còn ô tô, còn nhà riêng của mày nữa chứ? Mọi thứ đều chỉ

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

trông vào cái số bảy mươi đôla ấy thôi à? Lạy Chúa, hôm nay tôi không đi được tới Iônkécxơ. Con cái đâu cả rồi? Đến cứu tao với! Bố không còn cầm nổi tay lái nữa rồi!

Tsácli hiện ra ở ngưỡng cửa. Đó là một người to béo, nói năng chậm chạp. Trong mọi lời ông ta nói với Vili đều có đượm một tình thương sâu sắc và bây giờ thì lại có thêm một nỗi xúc động. Ông mặc chiếc áo ở nhà, trùm ra ngoài quần áo ngủ, chân đi giầy nhẹ.

TSÁCLI: *(Vào)* - Bên này yên ổn cả chứ?

HẾPPI: - Thưa bác, yên ổn cả ạ.

VILI: - Có chuyện gì thế?

TSÁCLI: - Tôi nghe thấy có tiếng người. Tôi lại tưởng bên bác có chuyện gì. Cái tường khốn kiếp này. Chẳng lẽ lại không sửa gì được nữa nhỉ? Chỉ cần bên bác hắt hơi một cái, là bên tôi mũ bay khỏi đầu ngay!

HẾPPI: - Thôi đi ngủ, bố.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

Tsácli ra hiệu cho Hếppi tránh đi.

VILI: - Lên đi. Bố không mệt đâu.

HẾPPI: *(Với Vili)* - Bố đừng nghĩ ngợi nhiều quá đấy nhé. *(Ra)*

VILI: - Sao bác chưa ngủ?

TSÁCLI: *(Ngồi đối diện xuống cạnh bàn, đối diện với Vili)* - Tôi không sao chợp được mắt. Đau mỏ ác.

VILI: - Tiện cái gì ăn cái ấy nhé...

TSÁCLI: - Người ta cho gì thì tôi ăn nấy.

VILI: - Bác chẳng biết gì hết! Thế ra bác chẳng hiểu gì về vitamin và các thứ chất khác...

TSÁCLI: - Ta chơi một ván nào. May ra lại sẽ buồn ngủ.

VILI: *(Lững lờ)* - Có lẽ... Bác có bài đấy không?

TSÁCLI: *(Móc cỗ bài ở túi ra)* - Có chứ. Lúc nào tôi cũng mang theo trong người. À bác nghe thấy nói những cái vitamin ấy ra làm sao?

VILI: *(Chia bài)* - Chúng nó làm cho xương cốt cứng cát. Hoá học mà!

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

TSÁCLI: - Xương cốt cái gì, tôi bị đau mỏ ác kia mà.

VILI: - Bác chẳng hiểu gì cả!

TSÁCLI: - Thôi đi, đừng có bắt trâu chui qua ống nứa [1].

VILI: - Còn bác, thì cũng đừng bàn đến những cái gì bác mù tịt.

Họ đánh bài. Im lặng.

TSÁCLI: - Sao bác lại ở nhà?

VILI: - Xe hơi hỏng một chút.

TSÁCLI: - À... *(Ngừng)*. Tôi đang muốn đi Caliphoócni.

VILI: - Sao bỗng nhiên lại muốn?

TSÁCLI: - Này, bác có muốn làm việc với tôi không?

VILI: - Tôi có công việc rồi. Tôi đã nói với bác bao nhiêu lần. *(Im một lúc).*

Sao bác cứ muốn nhét cho tôi việc này việc nọ, hả?

TSÁCLI: - Bác đừng bắt trâu chui qua ống nứa.

---

[1] Nguyên văn: "Đừng có thọc tay qua cổ chai", một câu nói quen miệng mà nhân vật dùng nhiều khi không hết nghĩa.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

VILI: - Thì bác cũng đừng chọc tức người ta.

TSÁCLI: - Tôi không hiểu sao bác cứ đeo đuổi cái công việc ấy mãi. Tại sao bác cứ tự thân làm khổ đời mãi vậy.

VILI: - Công việc của tôi rất tốt. *(Im một lúc)*. Mà bác sang đây làm cái gì kia chứ?

TSÁCLI: - Hay tôi về nhé?

VILI: *(Im lặng một lúc, buồn rầu)* - Nó lại quay về Tếchdát làm gì? Tại sao nhỉ? Thật khốn khổ...

TSÁCLI: - Thì cứ để nó đi.

VILI: - Tôi chẳng có gì cho nó cả, bác Tsácli ạ. Tôi nghèo xác xơ như con chó đói ấy.

TSÁCLI: - Không sao. Nó chẳng đói được đâu. Ở ta chẳng ai chết đói cả đâu mà lo. Thôi quên nó đi.

VILI: - Thế thì tôi còn nhớ tới cái gì được nữa?

TSÁCLI: - Bác cứ hay quá nghĩ ngợi. Mặc xác nó! Con làm con chịu, bố chả liên quan.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

VILI: - Bác nói nghe dễ lắm.

TSÁCLI: - Không, cũng chẳng dễ đâu.

VILI: - Bác xem cái trần nhà tôi làm ở phòng khách chưa?

TSÁCLI: - Rồi, giỏi thật! Tôi mà làm thì chẳng ra cái gì cả. Này bác làm thế nào mà đẹp thế?

VILI: - Bác hỏi làm gì?

TSÁCLI: - À, tò mò thế thôi.

VILI: - Bác cũng định làm lại trần à?

TSÁCLI: - Tôi làm thế nào được?

VILI: - Thế thì bác quấy rầy tôi làm gì, hả?

TSÁCLI: - Bác lại bắt trâu chui qua ống nứa rồi!

VILI: - Người mà không biết sử dụng những dụng cụ thông thường thì không phải là người. Thật là ghê tởm!

TSÁCLI: - Sao bác lại ghê tởm tôi?

Từ góc nhà phía bên phải. Ben bước ra phần trước sân khấu. Ông cầm ô và xách vali. Đó là một người oai vệ và rất lạc quan, chừng ngoài sáu mươi

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

tuổi. Ông rất tin vào dự định của mình. Ông có một vẻ đặc biệt của con người giang hồ.

VILI: - Bác Ben ạ, tôi mệt mỏi ghê gớm.

Điệu nhạc của Ben vang lên. Ben nhìn chung quanh.

TSÁCLI: - Thôi, đánh đi, rồi khắc dễ ngủ đấy. Sao bác lại gọi tôi là Ben?

Ben xem đồng hồ.

VILI: - Buồn cười thật. Tự nhiên bác lại làm tôi nhớ tới anh tôi, anh Ben ấy mà.

BEN: - Tôi chỉ nói chuyện với chú được vài phút thôi.

(Đi đi lại lại ngắm chung quanh).

Vili và Tsácli vẫn đánh bài.

TSÁCLI: - Bác không được tin tức gì của ông anh à? Suốt từ hồi ấy ư?

VILI: - Nhà tôi không nói chuyện với bác? Cách đây vài tuần, tôi có nhận được thư của bà vợ anh ấy. Từ châu Phi gửi về. Anh tôi mất rồi.

TSÁCLI: - À ra thế?

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

BEN: *(Cười hi hi)* - À cái khẩu Bơruklin của bác như vậy đó hả?

TSÁCLI: - Có lẽ bác cũng sẽ được hưởng một số tiền nào đó của ông ấy để lại chứ?

VILI: - Đừng hòng! Anh ấy có những bảy đứa con. Đối với anh ấy thì, tôi chỉ tiếc là bỏ qua mất một cơ hội tốt...

BEN: - Tôi vội ra tầu, chú Vili ạ. Tôi phải đi xem một cái bất động sản ở Alátka.

VILI: - Đúng thế. Tôi mà đi Alátka với anh ấy thì cuộc đời tôi đã khác hẳn rồi.

TSÁCLI: - Thôi đừng tiếc nữa. Ra đấy không khéo bác lại chết cóng thành cục nước đá ấy chứ lại.

VILI: - Nói nhảm!

BEN: - Ở Alátka có rất nhiều khả năng làm giầu! Nhiều vô cùng! Tôi lấy làm lạ tại sao chú vẫn chưa lên vùng ấy.

VILI: - Rất nhiều khả năng...

TSÁCLI: - Cái gì?

VILI: - Đó là người độc nhất nắm bí quyết thành công.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

TSÁCLI: - Ai?

BEN: - Chú thím có khoẻ mạnh không?

VILI: *(Rút tiền ở chỗ tiền góp [1] ra và mỉm cười)* - Khá, khá lắm.

TSÁCLI: - Sao hôm nay bác láu lỉnh thế?

BEN: - Thế mẹ vẫn ở chơi với chú đấy à?

VILI: - Không, mẹ mất từ lâu rồi.

BEN: - Rất đáng tiếc. Mẹ thật là một người hiếm có.

VILI: *(Với Tsácli)* - Gì cơ?

BEN: - Thế mà tôi cứ hy vọng về được gặp mẹ.

TSÁCLI: - Ai mất?

BEN: - Từ bấy giờ có tin tức gì của cha không?

VILI: *(Lúng túng)* - Sao, sao lại hỏi ai mất?

BEN: *(Nhìn đồng hồ)* - Chú Vili, đã tám rưỡi rồi!

VILI: *(Như để che giấu sự lúng túng của mình, giận dữ túm lấy tay Tsácli)* -

---

[1] Đánh bài theo lối góp tiền, ai được thì tùy số điểm mà lấy một phần tiền trong số đã góp ấy ra.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Của tôi đấy mà!

TSÁCLI: - Tôi vừa ra con át xong...

VILI: - Nếu bác không biết chơi thì thôi, tôi không tung tiền ra như thế đâu!

TSÁCLI: *(Đứng dậy)* - Nhưng, lạy Chúa, con át ấy là của tôi!

VILI: - Tôi không đánh với bác nữa. Từ giờ xin chừa!

BEN: - Mẹ mất hồi nào?

TSÁCLI: *(Thu cỗ bài lại, đi ra phía cửa)* - Thôi được. Lần này tôi sẽ đem cỗ bài cho năm con át sang.

VILI: - Thế ra bác bảo tôi đánh bịp à?

TSÁCLI: *(Quay mặt về phía Vili)* - Bác phải biết xấu hổ chứ!

VILI: - À, định gây sự đấy hẳn?

TSÁCLI: - Thôi xin ông cái "định gây sự" ấy đi! *(Ra)*

VILI: *(Đóng sập cửa lại)* - Dốt nát, hỏi gì cũng mù tịt!

BEN: *(Với Vili, lúc đó đi qua góc bếp nhà anh)* - A, chú Vili đấy à?

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

VILI: *(Bắt tay anh)* - Anh Ben. Em mong anh lâu quá rồi. Bí quyết thế nào, hở anh? Anh làm thế nào mà thành đạt được vậy?

BEN: - Chuyện dài lắm...

Linđa bấy giờ còn trẻ, ra phần trước sân khấu, tay cắp giỏ quần áo ướt.

LINĐA: - Anh là Ben phải không ạ?

BEN: *(Lịch sự)* - Thím có khoẻ không?

LINĐA: - Anh đi đâu mà biệt tăm ngần ấy năm trời? Nhà em cứ lấy làm lạ, không hiểu tại sao mãi anh...

VILI: *(Nóng ruột kéo Ben ra khỏi Linđa)* - Cha đâu? Tưởng hồi ấy anh đi tìm cha kia mà? Đầu đuôi thế nào, anh?

BEN: - Không biết chú có còn nhớ hết không...

VILI: - Nhớ chứ, bấy giờ em còn nhỏ xíu, mới lên ba...

BEN: - Chú được ba năm mười một tháng.

VILI: - Anh nhớ giỏi quá đấy, anh Ben ạ!

BEN: - Tôi có khá nhiều cơ sở kinh doanh,

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

mà tôi chả có thì giờ dòm ngó đến sổ sách kế toán.

VILI: - Em ngồi dưới gầm xe ngựa... Hồi ấy là ở đâu nhỉ, Nêbơrát phải không, anh?

BEN: - Ở miền Nam bang Đakôta. Tôi đem đến cho chú bó hoa hái ở ngoài đồng.

VILI: - Em còn nhớ anh đi trên con đường vắng tanh...

BEN: *(Cười)* - Sau đó tôi đi Alátka tìm cha.

VILI: - Thế giờ cha ở đâu rồi?

BEN: - Hồi ấy địa lý tôi biết lờ mờ lắm. Đi được mấy ngày tôi mới hiểu ra rằng không phải mình đi lên phương Bắc mà là đi về phương Nam.

Đáng lẽ tới Alátka, loay hoay thế nào lại tới Phi châu!

LINĐA: - Phi châu ạ?

VILI: - Tới Bờ Biển Vàng?

BEN: - Những mỏ kim cương!

LINĐA: - Mỏ kim cương ạ?!

BEN: - Đúng, thím ạ. Nhưng hôm nay tôi

https://tieulun.hopto.org

chỉ rẽ vào đây mấy phút thôi...

VILI: - Không, không được! Các con ơi!... Các con đâu rồi!

(Hai thiếu niên Bip và Hếppi ra)

VILI: - Các con nghe đấy nhé! Đây là bác Ben: Bác là một người phi thường! Anh kể cho các cháu nghe đi, anh!

BEN: - Thôi được. Các cháu nghe nhé. Năm bác mười bảy tuổi, bác bỏ nhà đi tới miền rừng nhiệt đới, và khi bác vừa hai mươi mốt tuổi, bác trở về... *(Cười)*. Và, có trời chứng giám, bác đã phát tài rồi!

VILI: *(Với các con)* - Bây giờ thấy bố vẫn nhắc các con điều gì chưa? Khi gặp vận may thì người ta đạt được thành công lớn!

BEN: *(Liếc nhìn đồng hồ)* - Thứ năm tôi có hẹn người ta ở Kátsikan để bàn công việc.

VILI: - Khoan đã, anh! Anh kể chuyện cha đi. Em muốn các cháu nó biết ông cha chúng là những người như thế nào.

https://tieulun.hopto.org

Em chỉ nhớ cha có bộ râu rất rậm. Và ngày ấy em thường ngồi vào lòng mẹ, bên cạnh đống lửa trại và nghe một điệu nhạc du dương nào ấy...

BEN: - Tiếng sáo đấy. Ngày trước cha vẫn thổi sáo.

VILI: - Phải rồi, tiếng sáo. Em nhớ rồi!

Lúc này tiếng nhạc vẳng đến thật. Những âm cao của một điệu nhạc giễu cợt.

BEN: - Xưa cha là một người to lớn, có tâm hồn sôi nổi. Nhiều khi cha thắng ngựa vào xe ở Bốttơn, cho cả nhà lên, rồi quất ngựa cho chạy khắp các nơi trong nước, qua Ôhaiô, Inđiana, Nitsagan, Ilinôixơ và qua tất cả các bang miền Tây... Cứ gặp thành phố nào cha cũng ngừng xe, bán những chiếc sáo cha làm ở dọc đường. Cha là một người rất có tài tháo vát, có nhiều sáng kiến. Có khi chỉ một phát minh nhỏ cũng kiếm được trong một tuần nhiều tiền hơn là mình kiếm suốt cả đời.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

VILI: - Chính em giáo dục các cháu theo tinh thần ấy, anh Ben ạ. Cho các cháu khoẻ mạnh, lịch lãm, thạo các thứ nghề...

BEN: - Thế à? *(Với Bíp)* - Nào, cháu đấm đi. Đấm hết sức vào! *(Chỉ vào bụng mình).*

BÍP: - Sao lại thế ạ?

BEN: *(Đứng kiểu đấu quyền Anh)* - Nào đấm đi! *(Cười).*

VILI: - Đấm đi, Bíp! Cho bác thấy!

BÍP: - Nào thì đấm! *(Nắm tay và tấn công).*

LINĐA: *(Với chồng)* - Sao lại để bác cháu đánh nhau thế, anh?

BEN: *(Đỡ các quả đấm của cháu)* - Giỏi! Ái chà giỏi!

VILI: - Anh thấy sao, anh Ben?

HẾPPI: - Cho cháu một quả trái, anh Bíp!

LINĐA: - Sao bác cháu lại đánh nhau thế ạ?

BEN: - Giỏi lắm! *(Đột nhiên tiến lên và ngáng chân một cái. Bíp ngã, Ben đứng cạnh, chĩa mũi ô vào mặt cháu).*

https://tieulun.hopto.org

LINĐA: - Cẩn thận đấy, Bíp!

BÍP: - Ái!

BEN: *(Vỗ đầu gối Bíp)* - Với người lạ thì không bao giờ nên đấu tranh thật thà cả, cháu ạ. Nếu không thì đừng hòng thoát ra khỏi rừng thẳm. *(Cầm tay Linđa, cúi chào)*. Tôi rất sung sướng được biết thím. Rất vinh dự cho tôi.

LINĐA: *(Rụt tay, lạnh lùng)* - Chúc bác đi đường bình an.

BEN: *(Với Vili)* - Tôi chúc chú tấn tới... À, mà chú làm nghề gì nhỉ?

VILI: - Nghề chào hàng.

BEN: - À ra thế! Thôi cũng được... *(Vẫy tay từ biệt)*.

VILI: - Anh Ben ạ, em không muốn để anh nghĩ rằng... *(Kéo tay anh)*. Anh nhìn xem, chúng em chỉ có mỗi một khẩu Bơruklin, nhưng vẫn đi săn đấy!

BEN: - Chú cho...

VILI: - Đúng thế! Ở đây rắn cũng có mà thỏ cũng có... em mới chuyển về đây đấy chứ. Còn cháu Bíp, nó muốn là nó có

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

thể đốn ngã cây liễu! Các con ra ngoài chỗ đang xây cái nhà to kia, đem một ít cát về đây. Bố con mình sửa lại cái hiên nhà đi. Anh Ben, nhìn xem đấy!

BÍP: - Vâng ạ! Nào, Hếppi, phóng nhanh!

HẾPPI: *(Chạy đi với Bíp)* - Con gầy đi, cha có thấy không?

Tsácli vào, mặc quần soóc.

TSÁCLI: *(Với Vili)* - Đừng cho thằng Bíp đi lấy...

Ben cười rũ rượi.

VILI: - Anh mà nhìn thấy đống gỗ các cháu lôi về thì... Hơn một chục khúc to. Khối tiền đấy!

TSÁCLI: - Nhưng nhỡ người gác kho..

VILI: - Tất nhiên là tôi đã cho chúng nó một trận đòn rồi. Nhưng anh thấy quả chúng nó táo tợn chưa?

TSÁCLI: - Trẻ con táo tợn như thế có khối ở trong nhà tù ấy.

BEN: *(Vỗ lưng Vili, cười chế nhạo Tsácli)* - Cả ở sở Cung tiêu ngân khố nữa chứ!

VILI: *(Cười với Ben)* - Ai lại xén cái quần

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

của anh thế kia Tsácli?

TSÁCLI: - Nhà tôi mua cho tôi quần ngắn như thế đấy chứ.

VILI: - Thế thì cầm gậy chơi gôn rồi đi mà ngủ! *(Với Ben)* Tay anh ta cao thượng lắm: hai bố con, không ai biết đóng cái đanh cho chặt cả.

Bécna chạy vào.

BÉCNA: - Ông gác kho đang đuổi theo thằng Bíp.

VILI: *(Bực tức)* - Im ngay! Nó có ăn cắp cái gì đâu!

LINĐA: *(Lo lắng chạy về phía trái)* - Nó đâu rồi? Bíp, con ơi!

VILI: *(Ra xa Ben, về phía trái)* - Không có gì phải lo.

BEN: - Con chú sôi nổi đấy. Hăng hái thế là tốt.

VILI: *(Cười)* - Cháu Bíp nhà em có dây thần kinh bằng thép.

TSÁCLI: - Tôi thật không hiểu cứ thế rồi sẽ ra sao? Chỗ tôi có người đi Tân Anh Cát Lợi về, cứ như là chó cụp tai ấy. Anh

https://tieulun.hopto.org

ta bị những vố liểng xiểng.

VILI: - Cải chính là ở tài bạt thiệp, quen biết nhiều, Tsácli ạ! Như tôi chẳng hạn, đâu tôi cũng có nhiều người quen.

TSÁCLI: *(Nói móc)* - Mừng cho anh. Lát nữa sang tôi đánh ván bài. Tôi sẽ tước một phần lương của anh cho mà xem. *(Cười, ra).*

VILI: *(Quay về phía Ben)* - Làm ăn thua thiệt lắm anh ạ. Tất nhiên không phải là em có...

BEN: - Thôi, lúc về tôi rẽ vào chơi.

VILI: *(Buồn rầu)* - Anh không ở lại lấy được vài ngày sao? Em đang rất cần đến anh, anh Ben ạ... Tình cảnh của em thật ra cũng khá, nhưng khi cha đi, em còn bé quá, và em chưa được nói chuyện với cha lần nào. Em vẫn cảm thấy trong đời mình... nói thế nào cho đúng nhỉ... như một người khách trọ ấy...

BEN: - Tôi đi, không nhỡ tầu mất.

Họ đứng đối diện nhau ở hai đầu sân khấu.

https://tieulun.hopto.org

VILI: - Anh Ben ạ, các cháu nhà em... Anh không thể ở lại đây được ạ? Thực ra, chúng nó sẵn sàng nhảy vào nước sôi, lửa bỏng vì em được. Nhưng anh ạ, em...

BEN: - Chú Vili, chú giáo dục các cháu cừ đấy. Chúng nó sẽ là những con người xuất chúng, đáng mặt nam nhi.

VILI: *(Nuốt từng lời của anh một cách thèm khát)* - Anh Ben, em rất vui mừng mà thấy anh nghĩ như thế. Đôi khi tự nhiên em hoảng sợ, chỉ lo mình dạy con như thế không biết có đúng hướng chưa... Anh Ben, anh bảo em nên dạy con theo hướng nào?

BEN: *(Nhấn mạnh tầm quan trọng của từng chữ, với một vẻ táo tợn độc ác)* - Chú Vili ạ, khi tôi vào rừng thẳm, tôi mới lên mười bảy. Khi tôi ở trong ấy ra, tôi vừa tròn hai mươi mốt tuổi. Nhưng xin Trời chứng giám, tôi đã phát tài!

Đi khuất vào góc tối của ngôi nhà.

VILI: - Phát tài! Đấy em muốn dậy cho các cháu hiểu được như thế: đừng sợ chui

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

vào rừng thẳm! Em đã nghĩ đúng! Đúng rồi! Em nghĩ đúng rồi!

Ben không đứng đấy nữa, nhưng Vili vẫn còn cứ nói chuyện với anh. Linđa vào bếp, mặc áo ngủ và khoác áo choàng trong nhà. Bà tìm chồng, sau đó lại gần cửa, nhìn ra sân.

LINĐA: *(Nhìn thấy chồng)* - Ông Vili! Vili!

VILI: - Tôi làm thế là đúng rồi!

LINĐA: - Ông ăn phó mát chưa?

Vili không đủ sức trả lời.

Khuya rồi. Đi ngủ đi, ông!

VILI: *(Ngẩng đầu nhìn trời)* - Ngửa gẫy cả cổ cũng chẳng nhìn thấy được một ngôi sao nào trên cái sân này.

LINĐA: - Ông có vào nhà không chứ?

VILI: - Cái chuỗi hạt kim cương làm dây đeo đồng hồ ấy đâu rồi nhỉ?

Bà có còn nhớ không, hồi anh Ben ở châu Phi về, anh ấy cho đấy. Có phải hồi ấy anh Ben cho tôi cái dây đeo đồng hồ có nạm kim cương không nào?

SachDeThi.Com
https://tieuluun.hopto.org

LINĐA: - Ông đem cầm nó rồi. Mười hai mười ba năm rồi còn đâu. Hồi đó đang cần tiền trả bài học vô tuyến điện hàm thụ cho thằng Bíp.

VILI: - Lạy Chúa, sao mà cái dây chuỗi ấy đẹp thế! Tôi đi dạo một chút đây.

LINĐA: - Nhưng anh đi dép trong nhà kia mà!

VILI: *(Đi quanh nhà về phía bên trái)* - Tôi làm đúng! Đúng rồi! *(Lắc đầu, không biết với Linđa hay với mình)*. Người đâu mà tài thế! Nói chuyện với anh ấy mới đáng nói chứ! Tôi làm đúng rồi!

LINĐA: *(Thét to gọi theo chồng)* - Ông đi dép trong nhà đấy, ông Vili ạ.

VILI: *(Đi khuất hẳn. Bíp xuống cầu thang gác. Anh mặc quần áo ngủ).*

BÍP: *(Vào bếp)* - Bố đang làm gì ngoài ấy thế?

LINĐA: - Suỵt!

BÍP: - Lạy Chúa tôi! Mẹ ạ, bố bị thế đã lâu chưa?

LINĐA: - Khẽ chứ, kẻo bố nghe thấy đấy.

BÍP: - Bố làm sao thế ạ? Thật đáng sợ!

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

LINĐA: - Đến sáng là khỏi thôi.

BÍP: - Thế không có cách nào chữa được ạ

LINĐA: - Ôi, con! Lẽ ra phải làm bao nhiêu thứ từ trước kia. Bây giờ thì muộn quá, hết cách rồi. Con nên đi ngủ thôi.

Hếppi cũng xuống thang gác, rồi ngồi xuống bậc thang.

HẾPPI: - Mẹ ạ, chưa lần nào con thấy bố nói mê to như thế.

LINĐA: - Về luôn thì khắc nghe thấy. *(Ngồi xuống cạnh bàn, khâu lại lần lót chiếc áo vét tông của chồng).*

BÍP: - Sao viết thư cho con mẹ không nói gì chuyện ấy?

LINĐA: - Làm sao viết cho con được? Hơn ba tháng trời con làm gì có địa chỉ!

BÍP: - Phải rồi, con cứ đi lang thang, hết nơi này đến nơi khác... Nhưng mẹ ạ, lúc nào con cũng nghĩ tới mẹ. Mẹ có tin con nói thật không?

LINĐA: - Tin, mẹ tin. Mà bố thì sao mong thư con đến thế! Có nhận được thư con thì bố mới tin là rồi nhà ta khá giả...

https://tieulun.hopto.org

BÍP: - Nhưng có phải xưa nay bố vẫn thế đâu, mẹ?

LINĐA: - Mỗi khi con về nhà là bệnh bố lại nặng thêm.

BÍP: - Mỗi khi con về nhà?

LINĐA: - Khi con viết thư báo tin sắp về, bố vui hẳn lên, lúc nào cũng bàn chuyện tương lai... trông thật phấn khởi! Nhưng càng gần tới ngày con về, bố càng lẩn thẩn, và khi con về rồi, là bố cứ lúc nào cũng lẩm nhẩm một mình và cau có với con. Có lẽ vì bố chưa dám thổ lộ tâm sự với con chăng. Tại sao hai bố con cứ xung khắc nhau thế? Tại sao, hở Bíp?

BÍP: *(Lảng)* - Con đáng ghét lắm phải không mẹ?

LINĐA: - Cứ về đến nhà y như rằng hai bố con lại bắt đầu gầm gừ nhau!

BÍP: - Con cũng không hiểu tại sao. Vì con đang muốn chữa mình. Con hết sức cố gắng, mẹ có hiểu không?

LINĐA: - Con về ở hẳn nhà chứ?

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

BÍP: - Con chưa biết. Còn xem thế nào đã...

LINĐA: - Bíp, không nên suốt đời cứ xem với xét đâu.

BÍP: - Con không làm sao bấu víu vào cái gì cả mà. Không sao tìm được đường đi.

LINĐA: - Nhưng người có phải là chim đâu. Không thể từng mùa bay đi bay về được.

BÍP: - Tóc mẹ... *(Sờ tóc mẹ)*. Tóc mẹ bạc trắng cả rồi...

LINĐA: - Trời! Mẹ bắt đầu bạc tóc từ lúc con còn đi học kia mà. Chỉ có là bây giờ mẹ thôi không nhuộm nữa. Thế thôi.

BÍP: - Thế mẹ lại nhuộm đi nhé? Con không muốn người con yêu quý phải già đi. *(Mỉm cười)*.

LINĐA: - Con làm như còn bé lắm ấy! Con cứ tưởng chừng đi vài năm nữa trở về, ở nhà cũng vẫn không có gì thay đổi cả... Con phải biết rằng sẽ đến lúc con trở về, gõ cửa nhà này, con sẽ thấy người lạ ra mở cửa đấy...

https://tieulun.hopto.org

BÍP: - Đừng nói thế, mẹ! Mẹ đã đến sáu mươi đâu.

LINĐA: - Thế bố?

BÍP: *(Ngượng nghịu)* - Vâng, con nói cả bố nữa đấy chứ.

HẾPPI: - Anh ấy quý bố lắm.

LINĐA: - Bíp, nếu con không yêu bố, tức là con cũng không yêu cả mẹ nữa.

BÍP: - Con rất yêu mẹ, mẹ ạ.

LINĐA: - Không. Con không thể về nhà với mẹ thôi. Bởi vì mẹ yêu bố con.

(Trong giọng nói có đượm một chút nước mắt, chỉ một chút thôi) - Bố con là người yêu quý mẹ nhất trên đời này, và mẹ không bao giờ để cho bố con cảm thấy bị lạnh nhạt, bị hắt hủi. Con nên quyết định ngay đi. Không còn cách nào khác nữa đâu. Một là phải kính yêu bố, hai là đi đi, và đừng bao giờ trở lại đây nữa! Mẹ biết lúc này bố đang khổ tâm lắm... Ai hiểu được tâm trạng đó hơn mẹ? Nhưng...

VILI: *(Từ phía bên trái, cười)* - Ê, Bíp!

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

BÍP: *(Nhỏm dậy định đi ra)* - Bố làm sao thế nhỉ?

Hếppi giữ anh lại.

LINĐA: - Đừng! Đừng gặp bố!

BÍP: - Mẹ đừng có giữ gìn cho bố nữa. Bao giờ ông cụ cũng xỏ mũi mẹ. Bố chẳng tôn trọng mẹ chút nào!

HẾPPI: - Bao giờ bố cũng tôn trọng mẹ...

BÍP: - Mày có hiểu gì về chuyện đó đâu?

HẾPPI: *(Cau có)* - Nhưng cũng đừng bảo bố là điên!

BÍP: - Bố hoàn toàn nhu nhược... Bác Tsácli không bao giờ chịu như thế cả. Trong gia đình của bác ấy... Phải tẩy cho hết cái thứ nhu nhược đi mới được!

HẾPPI: - Bác Tsácli xưa nay chưa phải chịu đựng nhiều như bố.

BÍP: - Lắm người còn khổ hơn bố nhiều. Mày cứ tin tao. Tao đã thấy nhiều người khổ lắm rồi.

LINĐA: - Thế sao không sang bác Tsácli nhận bác ấy làm bố đi! Sao, không được à? Mẹ không bảo là bố hơn người. Bố

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

chưa bao giờ kiếm được nhiều tiền. Báo chí chẳng bao giờ đăng tên bố. Tính nết bố cũng chẳng phải dễ dãi hơn mọi người khác... Nhưng bố là một con người, và lúc này đang lâm vào tình trạng đáng thương. Đối với bố phải hết sức nhẹ nhàng. Không thể để bố thế này rồi chết được... Chết như một con chó hoang không ai ngó ngàng gì đến... Con người ấy đáng được ta đối xử ân cần chu đáo, hiểu chưa? Con gọi bố là kẻ điên...

BÍP: - Nào con có ý nghĩ gì...

LINĐA: - Rất nhiều người cho rằng bố đã mất... mất trí. Đâu cần thông minh gì lắm mới thấy được tình trạng này do đâu mà ra! Chỉ là tại bố kiệt sức thôi.

HẾPPI: - Đúng!

LINĐA: - Người thấp hèn cũng có thể bị kiệt sức như người cao sang chứ. Tháng ba tới là vừa tròn ba mươi sáu năm, kể từ ngày bố vào làm cho hãng này. Bố đã đem lại cho hãng biết bao thị trường mới. Đến khi bố già thì họ lại truất

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

mất lương của bố đi.

HẾPPI: *(Không hiểu)* - Sao ạ? Con chưa biết đấy.

LINĐA: - Thì con có hỏi đâu mà biết. Bây giờ con đi làm kiếm ăn được rồi, không phải ăn nhờ vào bố nữa, nên con có lo lắng gì cho bố đâu?

HẾPPI: - Nhưng con có đưa tiền về nhà...

LINĐA: - Dịp lễ Nôen chứ gì? Phải, năm mươi đô la. Nhưng nguyên việc có nước nóng dùng, cũng đã phải trả chín mươi bảy đôla rưỡi rồi. Đã năm tuần nay, bố chỉ sống vào có mỗi một món tiền hoa hồng, chẳng khác gì một người mới xin vào học việc!

BÍP: - A, bọn vô ơn bội nghĩa! Quân khốn nạn!

LINĐA: - Mà bố có chịu thua các con cái gì đâu? Hồi trẻ lúc bố còn làm lợi cho hãng, thì bố được ông chủ quý mến. Đến bây giờ, những bạn bè ngày trước, những khách hàng cũ vẫn quý mến bố, vẫn cố đặt thêm hàng cho bố vào những lúc gay go. Nhưng họ chết

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

hoặc về hưu cả rồi. Trước kia, một ngày bố có thể giao dịch với sáu bảy hãng buôn ở Bốttơn rất dễ dàng. Bây giờ thì chỉ vác vali ra rồi vấc vali vào cũng đủ làm bố mệt nhoài rồi. Đáng lẽ đi, thì bố lại nói. Đi được một ngàn cây số rồi, bỗng nhiên bố chợt thấy rằng không còn ai quen biết bố nữa, không thấy đâu có tiếng chào hỏi mình nữa cả. Chẳng được một xu nào, về tay không, ngồi trên xe một ngàn cây số để về nhà, thì làm sao không nghĩ ngợi được? Thế là tự nhiên bố bắt đầu tự mình nói chuyện với mình! Hàng tuần bố sang nhà bác Tsácli, vay năm chục đôla, rồi về bảo với mẹ rằng đó là tiền bố làm ra. Liệu tình thế này có kéo dài được nữa không? Các con có thấy vì sao mẹ lại ngồi đây đợi bố chưa? Con lại bảo mẹ rằng bố là người nhu nhược à? Suốt đời bố làm việc vì các con, mà giờ con lại nói bố thế à? Bao giờ bố sẽ được tặng huy chương? Đến nay, khi bố sáu mươi ba tuổi, thì phần thưởng của bố là gì

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

nào? Là thấy các con mà mình yêu quý hơn cả cuộc sống đã... Một đứa thì tính tình dâm đãng...

HẾPPI: - Mẹ!

LINĐA: - Ấy đấy, tưởng thế nào, bây giờ thành đúng như thế đó! *(Với Bíp)*. Còn đứa nữa thì sao? Lòng thương yêu bố mất đâu rồi? Ngày trước bố con thân nhau thế kia mà! Hai bố con cứ tối nào cũng nói chuyện điện thoại với nhau, con có còn nhớ không? Con đi vắng, bố ở nhà nhớ con biết chừng nào!

BÍP: - Thôi được, mẹ. Con sẽ sống ở đây với bố mẹ, con đã tìm được việc làm. Con sẽ cố không dính dáng gì với bố nữa, thế là yên.

LINĐA: - Không, Bíp. Con không thể sống ở đây và cứ suốt ngày cãi cọ với bố được.

BÍP: - Mẹ đừng quên là chính bố đã đuổi con ra khỏi nhà.

LINĐA: - Vì lý do gì nhỉ? Đến giờ mẹ cũng vẫn chưa hiểu tại sao đấy.

BÍP: - Con thì con biết! Bố có tính ưa bịp,

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

thấy ai biết chuyện thì bố không thích người ta.

LINĐA: - Bịp à? Bịp thế nào? Con định bảo gì?

BÍP: - Mẹ đừng buộc tội mình con. Con chỉ nói vậy thôi. Con sẽ đưa cho bố mẹ phần của con. Một nửa số tiền con kiếm được. Như thế thì bố còn băn khoăn gì nữa? Rồi sẽ yên cả thôi. Bây giờ con đi ngủ đây. *(Ra cầu thang).*

LINĐA: - Chẳng yên được đâu.

BÍP: *(Tới bậc thang còn quay lại, giận dữ)* - Con căm cái thành phố này, nhưng con sẽ ở lại. Mẹ còn muốn gì nữa?

LINĐA: - Bố chết mất, Bíp ạ.

(Hếppi sợ hãi nhìn mẹ).

BÍP: *(Im lặng một chút)* - Chết à? Vì sao?

LINĐA: - Bố muốn tự tử.

BÍP: *(Hoảng hốt)* - Sao?!

LINĐA: - Bây giờ mẹ sống thế này đây: cứ qua một ngày là ơn Chúa một ngày!

BÍP: - Mẹ nói lạ!

LINĐA: - Con còn nhớ mẹ có viết thư cho con

https://tieulun.hopto.org

bảo rằng bố mới đâm hỏng xe không? Hồi tháng hai ấy?

BÍP: - Thế sao?

LINĐA: - Nhân viên kiểm tra bảo hiểm đến. Họ bảo rằng họ có đủ người làm chứng. Tất cả các vụ tai nạn trong năm ngoái... đều là do cố ý cả.

HẾPPI: - Sao họ lại có thể biết được nhỉ? Nói láo!

LINĐA: - Chẳng là có một người đàn bà... *(Cổ họng bà nghẹn lại).*

BÍP: *(Cố nén ngạc nhiên ngắt lời mẹ)* - Người đàn bà nào ạ?

LINĐA: *(Cũng nói một lúc với con)* - Người đàn bà ấy... Con bảo sao?

BÍP: - Không, mẹ nói đi.

LINĐA: - Con vừa bảo gì?

BÍP: - Không ạ. Con chỉ hỏi: Người đàn bà nào?

HẾPPI: - Thế người đàn bà ấy thế nào ạ?

LINĐA: - Người đàn bà ấy bảo bà ta đang đi ở đường, có nhìn thấy xe của bố. Bố cho

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

xe chạy chậm thôi, rất chậm. Xe tới gần cầu thì bố cố tình đâm vào thành cầu... May thoát chết là vì sông cạn quá.

BÍP: - Chắc bố lại ngủ quên trên xe chứ gì.

LINĐA: - Mẹ cố tin là bố ngủ quên.

BÍP: - Thế tại sao ạ?

LINĐA: - Tháng trước... *(Căng thẳng hơn).* Các con ạ, nói chuyện ấy thật là đau lòng! Vì đối với mẹ con ta thì bố chỉ là một ông già dại dột... Nhưng nghe mẹ nói đây này: bố còn hơn rất nhiều người khác... *(Nuốt nước mắt, lau mắt).* Có một lần cháy cầu chì. Đèn tắt và mẹ xuống dưới hầm coi tại sao. Thì ra, sau cái cầu chì... cầu chì chỉ bị bật ra thôi... thấy ai giấu một mẩu ống cao su...

HẾPPI: - Mẹ không đùa chứ!

LINĐA: - Mẹ liền hiểu ngay. Và đúng thế thật, ở cái ống đốt ga dưới nồi đun nước thấy có dính một miếng đệm nhỏ mới.

HẾPPI: *(Tức giận)* - Mẹ không đùa chứ!

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

LINĐA: - Mẹ liền hiểu ngay. Và đúng thế thật, ở cái ống đốt ga dưới nồi đun nước thấy có dính một miếng đệm nhỏ mới.

HẾPPI: *(Tức giận)* - Sao bố lại quẫn trí thế nhỉ?

BÍP: - Thế mẹ bắt bố bỏ cái mẩu ống cao su ấy đi rồi chứ?

LINĐA: - Mẹ thấy... xấu hổ. Mẹ nỡ nào nói với bố? Cứ mỗi ngày mẹ lại xuống và đem cất mẩu ống cao su ấy đi. Nhưng khi bố về đến nhà, mẹ lại đặt nó vào chỗ cũ. Mẹ đâu dám làm cho bố ngượng? Thật mẹ không còn biết làm thế nào nữa, không còn biết sống cách nào cho được đến sáng hôm sau. Trời, các con ơi, giá các con hiểu được!... Vì mẹ biết hết những gì bố suy nghĩ. Mẹ biết mọi ý nghĩ của bố. Có thể điều mẹ nói đây là đần độn, là cổ lỗ, nhưng thực là bố đã hiến cả cuộc đời cho các con, thế mà nay các con lại đi oán trách bố. *(Gục đầu xuống đầu gối và khóc, úp mặt vào hai bàn tay)*. Bíp, mẹ cam đoan với con, con có nghe thấy không,

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

Bíp? Số mệnh bố đang nằm trong tay con đấy.

HẾPPI: *(Với Bíp)* - Anh thấy thích cái lão già ngu xuẩn ấy không?

BÍP: *(Hôn mẹ)* - Thôi được rồi, mẹ ạ. Thế là quyết định rồi, con xin hứa. Con hiểu, mẹ ạ. Con sai. Nhưng bây giờ con sẽ ở lại và xin thề với mẹ, con sẽ làm ăn đứng đắn. *(Quỳ xuống trước mặt mẹ, điên lên vì hối hận)*. Chính chỉ vì... Mẹ ơi, mẹ có hiểu không. con không thích nghề buôn bán. Nhưng mẹ đừng nghĩ là con sẽ chịu đầu hàng, sẽ không cố gắng đâu. Con sẽ cố gắng và sẽ đạt được ý muốn!

HẾPPI: - Tất nhiên là anh sẽ thành đạt. Anh làm nghề buôn bán chưa kết quả gì vì anh chưa cố gắng làm vừa lòng người ta.

BÍP: - Tôi biết, tôi...

HẾPPI: - Thí dụ như, anh còn nhớ hồi anh làm cho Harixơn không? Lúc đầu lão ta bảo anh thuộc hạng rất giỏi. Nhưng về sau anh làm lắm chuyện vô lý đến

https://tieulun.hopto.org

mức quái dị! Huýt sáo cả trong thang máy cứ như thằng hề ấy!

BÍP: *(Giận dữ)* - Thì đã sao? Tao thích huýt sáo.

HẾPPI: - Chẳng ai lại giao việc quan trọng cho người thích huýt sáo trong thang máy cả!

LINĐA: - Thôi, cãi nhau làm gì về cái chuyện ấy?

HẾPPI: - Thế rồi, giữa giờ làm việc, đùng một cái anh bỏ đi bơi, đúng thế không nào?

BÍP: *(Càng bực mình hơn)* - Thế mày, thỉnh thoảng mày cũng bỏ việc đi chơi đấy thôi! Mày cũng kiếm cách lãn công chứ gì? Trong những ngày hè đẹp trời ấy?

HẾPPI: - Nhưng em không bị họ bắt quả tang bao giờ!

LINĐA: - Các con ơi!

HẾPPI: - Nếu em định chuồn thì em biết lão chủ có thể gọi điện đến bất cứ nơi nào nghĩ rằng em có thể tới được. Và ở đâu họ cũng quả quyết với lão rằng em

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

vừa ở đây đi xong. Em không muốn nói điều này ra với anh đâu, anh Bíp ạ, nhưng trong giới thương mại, họ cho anh là người không bình thường.

BÍP: *(Nổi xung)* - Tao cần cóc gì cái giới thương mại của mày!

HẾPPI: - Đúng! Vì vậy chỉ cần chùi mép cho sạch thôi!

LINĐA: - Hếppi! Hếppi!

BÍP: - Họ nghĩ gì về tao, tao cóc cần. Lúc này họ cũng chế giễu cả bố, mày có biết vì sao không? Vì chúng mình xa lạ với cái trò hề trong chợ phiên này! Chúng mình phải làm cái việc trát xi-măng ở chỗ nào thoáng khí kia, hay là... hay là làm thợ mộc cũng được. Thợ mộc có quyền tha hồ huýt sáo!

Vili hiện ở bên trái lối vào nhà.

VILI: - Đến cụ tổ mày ngày xưa cũng không phải đi làm thợ mộc đâu. *(Ngừng).*

Mọi người nhìn, theo dõi Vili.

Đến giờ mày vẫn chưa nên người! Tao tin rằng Bécna chẳng bao giờ huýt sáo

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

ở thang máy, mà cũng chẳng hề nghĩ đến việc đó.

BÍP: *(Muốn làm bố vui và muốn biến mọi chuyện thành chuyện đùa)* - Vâng, nhưng bố cũng huýt sáo đấy chứ!

VILI: - Chưa bao giờ tao huýt sáo trong thang máy cả! Và trong giới thương mại có ai bảo tao là người không bình thường đâu!

BÍP: - Con không định nói thế. Thôi, ta đừng đem chuyện bé xé ra to làm gì!

VILI: - Thôi, xin anh quay về miền Tây đi cho! Ở đấy tha hồ, muốn làm gì thì làm: thợ mộc, chăn bò, tuỳ thích!

LINĐA: - Ông ạ, con nó vừa mới bảo...

VILI: - Tôi nghe thấy nó bảo gì rồi.

HẾPPI: *(Cố gắng làm Vili dịu nóng)* - Cha ạ, thôi, cha đừng...

VILI: *(Ngắt lời Hếppi)* - Người ta chế giễu tao à? Mày cứ thử đi Bốttơn, rẽ vào nhà Phalin, nhà Hếp, nhà Xéclátteri... rồi mày nói tên tao lên, xem họ bảo xem nào nào!... Vili là một nhân vật

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

nổi tiếng!

BÍP: - Thôi, bố ạ.

VILI: - Nổi tiếng, nghe rõ chưa?

BÍP: - Thôi được.

VILI: - Tại sao lúc nào mày cũng cứ sỉ nhục tao thế?

BÍP: - Nhưng con có nói một chữ nào sỉ nhục bố đâu! *(Với Linđa)* Con có nói gì đâu, hả mẹ?

LINĐA: - Con nó không nói điều gì xấu cho ông cả đâu.

VILI: *(Đến gần cửa vào buồng khách)* - Thôi được. Chúc ngủ ngon. Chúc ngủ ngon.

LINĐA: - Ông này, con nó vừa mới bảo là nó quyết định..

VILI: *(Với Bíp)* - Nếu mày ngồi rỗi mãi chán rồi thì mai đi quét vôi lại cái trần phòng khách.

BÍP: - Ngày mai con phải đi từ sáng sớm.

HẾPPI: - Anh Bíp định gặp ông Ôlive, bố ạ.

VILI: *(Chú ý)* - Gặp Ôlive à? Để làm gì?

BÍP: *(Cố gắng hết sức để nén mình lại)* -

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Ông ấy có hứa là sẽ giúp đỡ con. Con định lập một cơ sở kinh doanh nào đó. Có thể ông ấy sẽ tham gia...

LINĐA: - Thế có tuyệt không?

VILI: - Bà đừng ngắt lời nó. Có gì mà tuyệt kia chứ? Ở Nữu-ước này có sẵn dăm chục người vui lòng cấp vốn cho nó. *(Với Bíp)*. Dụng cụ thể thao à?

BÍP: - Có thể là như thế. Con có hiểu biết chút ít về loại hàng ấy, mà...

VILI: - Nó hiểu biết chút ít! Lạy Chúa, con hiểu biết về hãng dụng cụ thể thao hơn cả bản thân Xupônđinh nữa ấy chứ. Ôlive sẽ đưa con bao nhiêu tiền?

BÍP: - Con chưa biết. Con chưa gặp, nhưng...

VILI: - Thế thì mày nói cái gì vậy?

BÍP: *(Bắt đầu cáu)* - Con nói cái gì à? Con bảo rằng con định gặp ông ta, có vậy thôi!

VILI: *(Quay đi)* - Lại chưa đỗ ông nghè đã đe hàng tổng!

BÍP: *(Đi ra phía cầu thang)* - Con khỉ! Con

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

đi ngủ đây.

VILI: *(Nói đuổi theo)* - Đừng có nói bậy!

BÍP: *(Quay đầu lại)* - Bố thành người lương thiện từ bao giờ thế?

HẾPPI: *(Cố giảng hoà hai người)* - Khoan đã...

VILI: - Không được nói với tao như thế! Tao cấm mày!

HẾPPI: *(Nắm lấy tay Bíp thét)* - Khoan một phút đã! Em có ý kiến! Ý kiến loại thượng hạng! Lại đây, anh Bíp, ta bàn xem, bàn một cách bình tĩnh mới được. Lần trước, đi Phơlorit, em có nảy ra một ý nhĩ về cách bán hàng dụng cụ thể thao. Bây giờ anh làm em nhớ lại... Em và anh, anh Bíp ạ, chúng mình sẽ có một thứ chuyên môn. Ta sẽ buôn bán theo kiểu riêng... Đặt tên là hãng buôn Lômen. Ta luyện tập độ vài tuần, rồi tổ chức hai trận đấu thi. Anh hiểu chưa?

VILI: - Ý kiến hay đấy!

HẾPPI: - Khoan đã. Ta tổ chức hai đội bóng rổ, anh hiểu chưa? Sau đến hai đội

https://tieulun.hopto.org

bóng nước. Ta cho đấu với nhau. Anh thử hình dung xem, ta sẽ quảng cáo thế nào? Hai anh em đấu với nhau, anh hiểu chưa? Hai anh em nhà Lômen. Ta làm tờ quảng cáo thật ác, rồi để vào trong tủ kính ở hiệu "Những cây dừa hoàng gia", ở tất cả những khách sạn lớn nhất... Rồi ta làm cả biển quảng cáo trong sân vận động: "Anh em nhà Lômen". Đấy nhé, thế mới gọi là buôn hàng dụng cụ thể thao chứ!

VILI: - Chỉ riêng cái ý kiến ấy cũng đủ trả một triệu đô la rồi!

LINĐA: - Tuyệt!

BÍP: - Ý kiến ấy tao cũng thích, nếu như thực hiện được.

HẾPPI: - Thứ nhất là hoàn toàn khác hẳn kiểu buôn bán thông thường.

Cứ như chúng mình trở lại thành trẻ con, lại chơi đá bóng như ngày xưa ấy...

BÍP: *(Bốc theo)* - Ừ mà đúng đấy!...

HẾPPI: - Anh cũng sẽ không thấy chán, mà

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

gia đình lại được đoàn tụ. Lại thân mật giúp đỡ nhau, y như ngày trước. Còn lúc nào anh thích chuồn đi bơi, thì cứ việc, xin mời, quyền của anh kia mà! Chẳng ai dám tóm anh lại nữa!

VILI: - Ôi! Và rồi các con sẽ vượt xa tất cả mọi người! Các con ạ, các con cùng chung lưng đấu cật nhau, thì muốn vượt ai, các con cũng vượt được tất!

BÍP: - Mai con sẽ gặp Ôlive. Trời, Hếppi ạ, giá mà làm được thì...

LINĐA: - Nhờ trời, có thể sẽ thành...

VILI: *(Phấn khởi như điên, với Linđa)* - Đừng có nói xen vào! *(Với Bíp)* Nhưng đến gặp Ôlive thì con đừng có mặc quần áo thể thao đấy!

BÍP: - Không, con...

VILI: - Mặc một bộ quần áo làm việc thật đứng đắn, nói thật ít, thật nghiêm chỉnh, không có đùa cợt gì hết!

BÍP: - Trước nay ông ấy vẫn mến con. Rất mến ấy chứ!

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

LINĐA: - Ông ấy phục con lắm!

VILI: *(Với vợ)* - Bà có im đi không? *(Với Bíp)*. Bước vào cho từ tốn. Chững chạc. Không phải con đến xin việc mà. Đây là chuyện tiền nong lớn. Thái độ cho thật đường hoàng. Nói ít nhé. Người ta ai cũng thích nghe chuyện khôi hài, nhưng không ai tin cậy vào những người hay khôi hài đâu.

HẾPPI: - Em cũng cố xoay thêm tiền nữa, anh Bíp ạ. Và chắc em xoay được.

VILI: - Các con ạ, tương lai các con thật huy hoàng! Bây giờ là chấm dứt thời kỳ cay đắng rồi. Nhưng các con hãy nhớ rằng: thuyền to thì phải dai sức bơi. Cứ hỏi xin mười lăm ngàn. Con định xin bao nhiêu?

BÍP: - Lạy Chúa, con chưa biết...

VILI: - Đừng có viện Chúa, nghe không được chững chạc. Người đã xin vốn mười lăm ngàn đô-la thì ăn nói không có viện Chúa.

BÍP: - Theo con thì mười ngàn, không thể xin hơn được...

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

VILI: - Con đừng khiêm tốn quá. Con bao giờ cũng cả nể, không chịu xin nhiều. Lúc bước vào thì tươi mặt lên. Đừng lộ vẻ xúc động hồi hộp. Lúc đầu kể cho ông ta nghe vài mẩu chuyện để cho công việc được trôi chảy. Nói *gì* thì không quan trọng mà cái quan trọng là nói *thế nào*. Phẩm chất cá nhân, duyên dáng con người, có nó thì bao giờ cũng thành công!

LINĐA: - Ông Ôlive quý con lắm đấy.

VILI: - Bà có để tôi nói không nào?

BÍP: - Bố đừng có quát mẹ như thế!

VILI: *(Cáu)* - Tao đang nói chuyện đấy chứ, có phải không?

BÍP: - Nhưng con không thích bố cái lối cứ quát mẹ luôn như thế.

VILI: - Mày là chủ cái nhà này hẳn?

LINĐA: - Ông Vili...

VILI: *(Mắng dồn luôn vợ)* - Sao bà lúc nào cũng cứ bênh nó chầm chập ấy thế, cút đi cho rảnh.

BÍP: *(Cáu)* - Bố không được quát mẹ như thế!

https://tieulun.hopto.org

VILI: *(Đột nhiên im bặt, như người thua trận, thấy lương tâm bị cắn rứt)* - Cho bố gửi lời chào ông Ôlive, có lẽ ông ta còn nhớ bố. *(Ra lối phòng khách).*

LINĐA: *(Thấp giọng)* - Con lại cứ gây chuyện làm gì nữa?

Bíp quay mặt đi.

Con không thấy ư, con mới hé được cho bố thấy một chút hy vọng là bố lại tốt ngay như thế đấy. *(Lại gần Bíp).* Lên gác với mẹ đi, lên chúc bố ngủ ngon. Không nên để bố đi ngủ trong tâm trạng như thế.

HẾPPI: - Đi đi, anh Bíp. Cho ông cụ phấn khởi!

LINĐA: - Nào, con, lên chúc bố ngủ ngon đi. Bố chỉ cần có một ít như thế thôi. Đi đi con. *(Vào phòng khách và nói to lên gác).* Bộ quần áo ngủ của ông ở trong buồng tắm ấy!

HẾPPI: *(Nhìn theo mẹ)* - Thế mới là phụ nữ chứ! Bây giờ không còn có những người phụ nữ như thế nữa. Phải

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

không, anh Bíp?

BÍP: - Bố bị tước mất lương rồi. Chỉ còn trông vào có mỗi tiền hoả hồng thôi!

HẾPPI: - Ta phải tỉnh táo nhìn vào sự vật mới được, anh ạ. Là nhân viên đi chạy hàng, bố đã quá lứa rồi. Thật ra cũng cần công nhận là bố vẫn còn biết cách thu hút người khác.

BÍP: *(Quả quyết)* - Đưa tao vay mười đô la, được không? Tao muốn mua một đôi cà-vạt.

HẾPPI: - Em sẽ dẫn anh đến một cửa hàng rất tốt. Mai anh lấy chiếc áo sơ-mi kẻ sọc của em mà mặc.

BÍP: - Tóc mẹ bạc quá. Mẹ già đi nhanh quá. Lạy Chúa, đúng là ngày mai mình phải đến lão Ôlive và cố xoay cho được...

HẾPPI: - Lên gác đi anh. Nói ý định ấy cho bố biết. Bố sẽ thấy trong lòng dễ chịu hơn. Ta đi thôi.

BÍP: *(Phấn khởi)* - Này Hếppi ơi, chúng mình mà xoay được mười ngàn đô-la

https://tieulun.hopto.org

ấy thì tuyệt!

Hếppi và Bíp đi vào phòng khách.

HẾPPI: - Thế mới gọi là chuyện trò chứ. Em lại thấy hăng hái như ngày trước rồi! *(Từ trong phòng khách vọng ra, mỗi lúc mỗi xa dần).* Anh ạ, hai anh em mình cần phải sống với nhau. Anh muốn con bé nào, anh chỉ cần bảo em một tiếng...*(Bây giờ chỉ có hơi nghe thấy tiếng Hếppi).*

Linđa vào phòng ngủ.

LINĐA: *(Vừa trải khăn lên giường, vừa nói với chồng lúc này đang ở trong buồng tắm)* - Ông liệu có chữa được cái hoa sen ấy không, nó lại chảy rồi.

Tiếng VILI: *(Trong buồng tắm)* - Mỗi một ngày, bao nhiêu thứ cùng hùa nhau vào và đều hỏng cả. Bọn bắc ống dẫn nước thật là đồ khốn kiếp. Phải đưa chúng nó ra toà mới đáng! Chưa kịp sửa xong chỗ này thì chỗ kia đã lại hỏng... *(Lẩm bẩm tiếp gì đó, nghe không rõ).*

LINĐA: - Mà không biết ông Ôlive có nhận ra nó không nhỉ? Ông cho rằng Ôlive có

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

SACHDETHI.COM

còn nhớ nó không?

VILI: - Nó ấy à? Bà làm sao thế, dở người rồi à? Nếu như nó không thôi việc thì giờ nó thành cánh tay phải của Ôlive rồi. Chỉ cần Ôlive nhìn nó một cái thôi. Bà chẳng biết gì cả. Bây giờ bọn thanh niên như thế đấy!... *(Nằm vào giường)*. Không đáng giá một xu! Chỉ có biết ăn hại thôi.

Bíp và Hếppi vào buồng ngủ. Ngừng một chút.

VILI: *(Đang nói dở thì ngừng bặt, nhìn Bíp)* - Bố rất mừng cho con.

HẾPPI: - Anh ấy muốn lên chúc bố ngủ ngon.

VILI: *(Với Bíp)* - Tốt! Con cứ quật cho nó ngã chổng bốn vó lên. Con định nói gì với bố thế?

BÍP: - Bố đừng lo buồn gì cả. Chúc bố ngủ ngon! *(Định đi).*

VILI: *(Không kìm được)* - Lúc con ngồi ở đó, nếu có thứ gì trên bàn rơi xuống, một gói hàng hay bất kỳ một món gì khác, thì nhớ đừng có nhặt lên. Việc đó đã

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

có những người khác lo rồi.

LINĐA: - Mai mẹ sẽ dọn bữa ăn lót dạ cho có chất một chút...

VILI: - Bà có cho tôi nói không nào? *(Với Bíp)* bảo ông ta rằng ở miền Tây, không phải con làm ở trại chăn nuôi, mà làm thương mại nhé.

BÍP: - Vâng, được ạ.

LINĐA: - Tôi hy vọng bây giờ mọi sự...

VILI: - Cẩn thận đừng có lúi xùi. Cứ hỏi xin mười lăm ngàn.

BÍP: *(Không đủ sức chịu đựng nữa)* - Được ạ! Chúc mẹ ngủ ngon. *(Đi ra cửa).*

VILI: - Nhớ là con có tư thế đấy. Bíp ạ, con làm ăn với đời được. Con có tư thế... *(Mệt quá ngả xuống gối).*

Bíp ra khỏi phòng.

LINĐA: *(Nói theo)* - Ngủ cho ngon, con nhé.

HẾPPI: - Con định lấy vợ, mẹ ạ. Báo cho mẹ biết trước.

LINĐA: - Thôi đi ngủ, con.

HẾPPI: *(Ra rồi)* - Con chỉ muốn báo cho mẹ

https://tieulun.hopto.org

biết thế thôi.

VILI: - Hành động đi nhé.

Hếppi ra.

Lạy Chúa!... Bà có còn nhớ trận đấu ở sân vận động "Ép bét" không? Giải vô địch thành phố ấy mà?

LINĐA: - Ngủ đi. Ông có muốn tôi hát cho không?

VILI: - Ừ, hát cho tôi nghe đi.

Linđa khẽ hát một bài ru con.

Lúc đội chúng nó ra bãi... nó là đứa cao nhất, bà nhớ không?

LINĐA: - Có. Và càng choé...

Bíp vào bếp tối om, móc lấy thuốc lá, bước qua ngưỡng cửa, ra chỗ có một mảng sáng màu vàng. Anh hút thuốc và nhìn màn sương đêm.

VILI: - Y như một vị thần trẻ tuổi Hécquyn [1] hay một vị nào vào loại ấy. Và nắng rọi chung quanh, cứ như có hào quang chiếu vào nó. Bà có nhớ lúc nó vẫy tôi

[1] Vị thần lực sĩ trong thần thoại cổ Hy Lạp.

https://tieulun.hopto.org

không? Nó đứng ngay đấy, ở trên bãi mà vẫy, ngay ở chỗ có đại biểu của ba trường đại học. Hôm ấy có cả các khách hàng của tôi. Tôi mời họ tới... Khi nhạc sĩ ra, ôi chao! Sao người ta gọi nó ghê thế "Bíp Lômen! Bíp Lômen!". Lạy Chúa, nó còn có thể trở thành một người danh giá được. Một ngôi sao sáng như thế mà lại có thể tắt đi không để lại dấu vết gì được ư?

Ánh sáng trong phòng ngủ của Vili tắt. Ở trên tường bếp, cạnh cầu thang một ngọn lửa của bếp ga-dơ [1] cháy sáng rực. Những ngọn lửa xanh từ chiếc ống bị nung đỏ bốc lên.

LINĐA: *(Rụt rè)* - Ông này, thế có cái gì mà nó không bằng lòng ông như thế đấy?

VILI: - Tôi mệt lắm rồi. Bà đừng nói nữa.

Bíp từ từ quay vào bếp. Anh dừng lại, nhìn ngọn lửa chăm chú.

LINĐA: - Ông sẽ bảo Hôvác cho ông một công việc gì ở Nữu-ước chứ?

---

[1] Chất khí đen để đốt.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

VILI: - Ngày mai, ngay từ sớm, tối sẽ đi làm việc ấy trước tiên. Mọi việc sẽ ổn cả.

Bíp đưa tay về phía bếp lửa, móc trong đó ra mẩu ống cao su. Anh hoảng sợ nhìn về phía phòng ngủ lúc này vẫn còn sáng mờ mờ và trong đó đưa ra tiếng hát đều đều, buồn tẻ của Linđa.

VILI: *(Đăm đăm nhìn qua cửa sổ ra ngoài ánh trăng)* - Kìa bà nhìn xem, mặt trăng đang lượn chơi giữa những toà nhà kìa.

Bíp quấn ống cao su vào tay rồi vội vã leo lên thang gác.

https://tieulun.hopto.org

HỒI HAI

Một điệu nhạc vui tươi, phấn khởi. Khi nhạc khẽ dần, màn bắt đầu mở. Vili mặc sơ-mi trần, ngồi cạnh bàn ăn, đang nhấp cà phê. Mũ để trên đầu gối. Linđa chờ chồng uống vơi lại rót thêm cà phê vào cho đầy.

VILI: - Cà phê tuyệt vời! Lại rất bổ!

LINĐA: - Tráng trứng cho ông nhé?

VILI: - Thôi. Bà cứ ngồi đấy.

LINĐA: - Trông ông có vẻ khoẻ khoắn đấy.

VILI: - Đêm qua tôi ngủ cứ như chết ấy. Đã bao nhiêu tháng nay, mới lại có một đêm ngủ được ngon thế. Bà tính, hôm nay thứ ba mà mười giờ tôi mới dậy! Các con đi từ sớm, hả?

LINĐA: - Đi từ trước tám giờ kia.

VILI: - Khá lắm!

LINĐA: - Nhìn thấy chúng nó cùng đi với nhau như xưa thật thích mắt! Tôi

https://tieulun.hopto.org

thấy tim như thắt lại. Cả nhà sực mùi kem cạo râu!

VILI: *(Mỉm cười)* - Ừm ừm ừm...

LINĐA: - Sáng nay trông thằng Bíp thay đổi hẳn! Giọng nói và khoé mắt của nó chứa bao nhiêu là niềm hy vọng. Nó chỉ sốt ruột đi cho mau vào nội thành để gặp Ôlive thôi.

VILI: - Bây giờ thì rồi nó sẽ thay đổi hẳn. Có những người thành đạt rất muộn. Nó ăn mặc ra sao?

LINĐA: - Mặc một bộ xanh, trông thật bảnh trai. Mặc bộ quần áo ấy vào thấy nó quả hơn người!

Vili đứng dậy. Linđa đưa vét-tông cho chồng.

VILI: - Đúng, đúng thế. Chính thế... Lúc đi về, phải mua hạt giống mới được...

LINĐA: *(Cười)* - Hay lắm! Nhưng bây giờ vườn nhà mình ít khi được nắng dọi tới quá. Tôi sợ gieo cái gì cũng không mọc lên được đâu.

VILI: - Bà cứ chịu khó ít lâu, rồi ta sẽ mua

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

một mảnh đất ở nông thôn, tôi sẽ trồng rau, nuôi gà...

LINĐA: - Tất nhiên sẽ thế.

Vili rút tay ra khỏi hai ống tay áo rồi nhích ra một chút. Linđa nhìn theo chồng.

VILI: - Các con rồi chúng nó sẽ lấy vợ. Và cứ thứ bẩy chúng nó sẽ về chơi với chúng mình, chủ nhật lại đi. Tôi sẽ xây một nhà ngang nhỏ để tiếp khách. Sẵn bao nhiêu dụng cụ tốt, chỉ cần ít gỗ và tâm hồn thư thái một chút thôi!

LINĐA: *(Vui vẻ)* - Tôi đã khâu lần lót cho ông xong rồi...

VILI: - Có thể ta xây hai cái nhà ngang, để cả hai đứa cùng đến một lúc được. Thế cuối cùng thì nó quyết định xin Ôlive bao nhiêu, hả bà?

LINĐA: *(Đưa áo cho chồng)* - Nó không bảo gì tôi cả. Nhưng chắc là mười hay mười lăm ngàn. Thế ngày hôm nay ông sẽ đến gặp Hôvác chứ?

VILI: - Ừ. Tôi sẽ đặt thẳng vấn đề. Ông ta

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

phải cho tôi thôi công việc chạy này để chuyển sang công việc khác.

LINĐA: - Ông đừng quên đề nghị cho lĩnh một số tiền ứng trước... Chúng mình còn phải trả tiền cho quỹ bảo hiểm. Giai đoạn ưu tiên sắp hết rồi.

VILI: - Mất một trăm...

LINĐA: - Một trăm linh tám đô la sáu hào tám. Chúng ta lại còn nợ mất một ít.

VILI: - Sao lại nợ?

LINĐA: - Anh chẳng mang xe đến sửa...

VILI: - Ối, cái xe Xtuđơbêke khốn kiếp ấy!

LINĐA: - Và còn phải trả góp lần cuối cùng cho xong cái tủ ướp lạnh...

VILI: - Nhưng nó lại hỏng nữa kia mà!

LINĐA: - Biết làm sao được. Nó cũ lắm rồi!

VILI: - Tôi đã bảo là phải mua các loại có tiếng mới được. Tsácli hắn mua hiệu "Người thợ điện chuếch", dùng hai mươi năm rồi mà vẫn còn chạy tốt!

LINĐA: - Đúng, nhưng...

VILI: - Có ai nghe nói đến tủ ướp lạnh

https://tieulun.hopto.org

Hétxinh bao giờ đâu? Tiền góp trả chưa hết thì đồ đã hỏng rồi. Bao giờ cũng thế. Chưa bao giờ được dùng một thứ gì còn nguyên vẹn cho đến khi trả xong tiền cả. Mình suốt đời chịu số phận của cái thùng rác. Chưa kịp trả hết tiền cho cái xe thì nó đã hỏng sắp phải vứt đi rồi. Tủ ướp lạnh thì ngốn các bộ phận dự trữ như hổ đói ấy. Họ cố tình làm hỏng như vậy, để khi trả xong tiền mua thì hàng cũng vừa vứt đi.

LINĐA: *(Cài khuy áo vét-tông lại cho chồng vì Vili vừa mới cởi khuy ra)* - Nói chung chúng ta sẽ được yên ổn nếu có được một số tiền, thôi thì cũng chỉ mong có lấy độ hai trăm đôla. Nhưng ấy là tính cả số tiền trả dần lần cuối cùng cho cái nhà này. Trả xong lần này, thì cái nhà hoàn toàn thuộc về mình.

VILI: - Đã được hai mươi lăm năm đâu!

LINĐA: - Thế cũng tốt quá rồi.

VILI: - Còn bao nhiêu xi măng, gỗ và công sức mình đổ thêm vào cái nhà này.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

Bây giờ không còn một vết rạn nứt nào nữa cả.

LINĐA: - Đúng, nó cũng đã được việc cho chúng mình nhiều.

VILI: - Được việc... Chẳng bao lâu nữa sẽ có người khác dọn đến, thế là xong. Nếu như thằng Bíp nó lấy cái nhà này rồi đẻ con đẻ cái... (Sửa soạn đi). Thôi tôi đi, kẻo muộn mất.

LINĐA: *(Bỗng sực nhớ)* - Quên bẵng đi mất! À, ông phải đến gặp chúng nó đấy. Chúng nó muốn mời ông đi ăn hiệu một bữa.

VILI: - Mời tôi ấy à?

LINĐA: - Ở khách sạn Phơran phố Bốn mươi tám cạnh đại lộ số Sáu.

VILI: - Thế à? Thế còn bà?

LINĐA: - Không, ba bố con ông thôi. Các con chúng nó quyết định thết ông một bữa ra trò!

VILI: - Bà làm ơn bảo cho tôi biết, đứa nào nghĩ ra cái việc ấy thế?

LINĐA: - Sáng nay Bíp nó đến bảo tôi: "Mẹ nói

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

với bố là chúng con muốn thết bố một bữa ra trò". Ông phải đến đấy đúng sáu giờ. Ăn cơm cùng với các con ông.

VILI: - Giỏi! Hay lắm! Thôi bây giờ tôi đến Hôvác đây! Tôi sẽ đòi tiền tạm ứng và đòi phải cho tôi việc làm ở Nữu ước. Bây giờ tôi đòi nhất định là phải được.

LINĐA: - Đúng đấy ông ạ, phải làm thế mới được!

VILI: - Từ nay trở đi, không bao giờ tôi ngồi lái xe đi đâu nữa!

LINĐA: - Thời vận đổi thay rồi, ông ạ. Tôi cảm thấy là thời vận đang thay đổi đấy!

VILI: - Tất nhiên là thế! Thôi tôi đi, kẻo muộn. *(Lại đi ra lối cổng).*

LINĐA: *(Gọi chồng lại, chạy đến bàn ăn, cầm chiếc khăn tay)* - Ông không quên kính đấy chứ?

VILI: *(Sờ túi, sau đó quay trở lại)* - Không, đây rồi.

LINĐA: *(Đưa chồng chiếc khăn)* - Cầm lấy khăn.

VILI: - Phải rồi, khăn.

https://tieulun.hopto.org

LINĐA: - Còn xakharin [1] của ông đâu?

VILI: - À phải, xakharin...

LINĐA: - Xuống kho thì phải cẩn thận đấy! *(Hôn chồng).*

VILI: *(Nhìn thấy tay vợ có chiếc tất lụa đang mạng)* - Bà có chịu thôi cái việc mạng tất ấy không nào? Ít nhất thì cũng tránh những lúc tôi có nhà. Tôi cứ nhìn thấy là không chịu nổi. Tôi van bà đấy.

LINĐA: *(Nhét tất vào túi rồi đi theo chồng)* - Ông nhớ đấy: khách sạn Phơren.

VILI: *(Đi qua phần trước sân khấu)* - Chỗ này có lẽ gieo được củ cải nhỉ?

LINĐA: *(Cười)* - Thì ông đã thử gieo ngần ấy bận rồi còn gì!

VILI: - Đúng. Này! Cẩn thận nhé hôm nay bà đừng có làm lụng nhiều quá đấy.

Đi khuất phía góc phải ngôi nhà.

LINĐA: - Cẩn thận đấy! *(Vẫy theo chồng).*

---

[1] Một thứ đường hoá học dùng cho những người có bệnh không ăn được đường.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

Chuông điện thoại.

(Chạy qua sân khấu tới bếp rồi nhắc ống điện thoại). Alô, con đấy à, Bíp? Con gọi điện về thế, mẹ mừng quá. Vừa đúng lúc mẹ... Ừ, tất nhiên, mẹ bảo rồi... Ừ, bố sẽ đến đấy đúng sáu giờ... Không, sao mẹ lại quên được! Này, mẹ muốn kể cho con nghe quá... Con còn nhớ, mẹ kể chuyện cái ống cao su ấy không? Cái ống cao su lắp vào miệng bếp gadơ ấy mà? Sáng hôm nay mẹ quyết định là sẽ vứt nó đi. Nhưng mẹ tìm thì không thấy nữa rồi! Con hiểu chưa? Bố lấy đi rồi, không còn thấy cái ống ấy nữa! *(Nghe)* À, con lấy đấy à? Không, không sao... Mẹ cứ mừng, tưởng bố tự lấy đi... Không, bây giờ thì mẹ sẽ không lo lắng gì nữa, con ạ. Sáng nay bố đi, mặt mũi phấn khởi lắm, y như ngày xưa ấy. Mẹ không sợ gì nữa. Ông Ôlive tiếp con rồi chứ? ... không sao, chịu khó đợi một chút. Con cố làm thế nào để ông ta có ấn tượng tốt nhé. Con đừng hồi hộp quá. Chúc mấy bố bố con vui vẻ. Có thể hôm nay

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

bố con cũng sẽ có tin vui!... Đúng, chính thế, một công việc ở Nữu ước. Mẹ xin con hôm nay ân cần với bố hơn một chút. Cho bố thấy là con yêu bố.

Vì bố như một con tàu nhỏ đang cần tìm một bến êm ả để thả neo. *(Trong niềm vui của bà có chen vào một nỗi buồn, giọng bà run run)*. A, giỏi lắm, Bíp ạ! Con sẽ cứu sống bố đấy. Cảm ơn con! Khi thấy bố bước vào, hãy ôm hôn bố. Hãy mỉm cười với bố. Mẹ chỉ cần con làm như thế thôi. Thôi được, con ạ... Chào con yêu của mẹ... Con không quên mang theo lược đấy chứ?... Tốt. Chào con, Bíp.

Trong lúc bà nói chuyện ở máy điện thoại thì Hôvác vào. Hôvác độ ba mươi sáu tuổi đang đẩy cái bàn có bánh xe để máy chữ. Trên bàn có một chiếc máy ghi âm. Hôvác vặn nút cho máy chạy. Cảnh này xảy ra ở phần trước sân khấu, bên trái. Luồng ánh sáng chiếu vào Linđa tối dần và chuyển sang chiếu sáng Hôvác. Hôvác loay hoay cho máy chạy và khi Vili

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

vào, chỉ liếc nhìn Vili qua vai mình.

VILI: - Tôi vào được không ạ?

HÔVÁC: - Chào ông Vili, mời ông vào!

VILI: - Tôi muốn thưa với ông vài câu thôi.

HÔVÁC: - Xin lỗi ông đợi cho một phút. Một phút thôi.

VILI: - Cái gì thế ạ?

HÔVÁC: - Ông chưa nhìn thấy bao giờ à? Máy ghi âm đấy!

VILI: - À... Có thể nói chuyện với ông được chứ ạ?

HÔVÁC: - Nó ghi được tất cả những gì ta muốn. Họ mới chở về cho tôi hôm qua. Tôi mê nó từ lâu rồi. Vì đây là phát minh quái quỷ nhất mà tôi được thấy từ trước tới nay. Chỉ vì nó mà suốt đêm tôi không ngủ được.

VILI: - Cái máy này để làm gì ạ?

HÔVÁC: - Tôi mua để đọc những bức thư cần viết, rồi thư ký chép lại. Nhưng máy này còn dùng được đủ thứ việc. Ông nghe thử đây này! Đêm qua tôi đem nó về nhà. Ông nghe thử xem tôi đã

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

ghi được những gì nào. Đầu tiên là con gái tôi. Đây nhé. *(Vặn nút và ta nghe rõ có tiếng người huýt sáo bài "Lăn thùng rượu xuống thuyền").* Con bé huýt sáo giỏi đấy chứ, nhỉ?

VILI: - Y như người thật ấy.

HÔVÁC: - Cháu mới có bảy tuổi. Ông nghe xem giọng cháu giọng gì nào?

VILI: - A! Tôi muốn đề nghị ông một việc.

Tiếng sáo ngừng bặt và nghe rõ tiếng con gái Hôvác nói.

Tiếng con gái HÔVÁC: - Bây giờ đến lượt bố.

HÔVÁC: - Cháu quý bố nó lắm.

Lại nghe thấy lượt nữa tiếng huýt sáo bài ban nãy.

Tôi đấy! Ha ha ha! *(Nháy mắt).*

VILI: - Tuyệt quá!

Tiếng huýt sáo ngừng bặt. Máy chạy lặng lẽ một phút.

HÔVÁC: - Suỵt! Ông nghe cho kỹ. Tiếng con trai tôi đấy!

Tiếng con trai HÔVÁC: - Thủ phủ của bang Alvama

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

là Mônggômêri, thủ phủ của bang Aridôn là Phinic, thủ phủ của bang Ackandát là Litơn Rốc, thủ phủ của bang Kaliphoócnia là Xakramentô. *(Tiếp tục kể tên thủ phủ của các bang).*

HÔVÁC: *(Giơ 5 ngón bàn tay)* - Cháu mới có năm tuổi thôi đấy, ông Vili ạ!

VILI: - Cậu ấy muốn thành phát thanh viên thì dễ như trở bàn tay thôi!

Tiếng con trai HÔVÁC: *(Tiếp tục)* - Thủ phủ của bang Ôhaiô...

HÔVÁC: - Ông có nhận ra không? Theo thứ tự abc đấy nhé!

Máy bỗng ngừng chạy.

Ông đợi một chút. Chị phục vụ không biết nên đến rút cái phích cắm điện ra!

VILI: - Thật quả là...

HÔVÁC: - Khẽ chứ, ông!

Tiếng con trai HÔVÁC: - Lúc này đồng hồ của con chỉ đúng chín giờ. Vì vậy con phải đi ngủ.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

VILI: - Quả thật là...

HÔVÁC: - Ông hãy đợi một chút đã, bây giờ đến nhà tôi.

Họ đợi.

Tiếng HÔVÁC: - Kìa em, sao thế? Nói gì đi chứ! *(Ngừng)* Em có nói hay không nào?

Tiếng vợ HÔVÁC: - Em chẳng nghĩ ra được cái gì để nói cả...

Tiếng HÔVÁC: - Thôi nói đi, để dây nó chạy không mãi.

Tiếng vợ HÔVÁC: *(Rụt rè, nhịn nhục)* - Alô! *(Ngừng)* Ôi, anh Hôvác, em không thể nào nói vào cái máy này được...

HÔVÁC: *(Tắt mạnh máy lại)* - Đó là nhà tôi.

VILI: - Cái máy kỳ lạ thật! Có lẽ tôi...

HÔVÁC: - Ông Vili ạ, tôi thề là bây giờ tôi sẽ quẳng tất cả các thứ đồ chơi của tôi đi, quẳng cả máy ảnh, cả cưa dây, cả mọi thứ khác nữa. Vì đây là trò giải trí hấp dẫn nhất mà người ta có thể nghĩ ra được.

VILI: - Tôi cũng phải mua một cái máy như thế này mới được.

https://tieulun.hopto.org

HÔVÁC: - Tất nhiên. Giá có trăm rưỡi đôla thôi. Thiếu nó không được đâu. Thí dụ ông muốn ghe Giếch Benni hát. Nhưng khi đài phát thanh phát tiết mục ấy thì ông lại không có nhà. Thế là ông chỉ việc bảo cô hầu gái mở đài thu thanh, rồi khi Giếch Bénni hát, máy ghi âm sẽ tự động ghi lại...

VILI: - Rồi khi nào về nhà...

HÔVÁC: - Ông có thể về nhà vào mười hai giờ đêm, một giờ sáng, bất cứ lúc nào cũng được... Ông mở một chai côka-côla, ngồi xuống, vặn nút, là giữa đêm khuya ông vẫn nghe được toàn bộ chương trình biểu diễn của Giếch Benni!

VILI: - Thế nào tôi cũng phải kiếm một cái máy như thế này mới được. Bao nhiêu thời giờ tôi bị mất vào công việc lưu động. Rồi tôi cứ tiếc phải bỏ qua bao nhiêu cái hay đã phát thanh trong đài!

HÔVÁC: - Thế trong xe của ông không có đài à?

VILI: - Có nhưng ai nghĩ đến chuyện vặn đài?

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

HÔVÁC: - À này, hình như hôm nay ông phải có mặt ở Bốttơn kia mà?

VILI: - Tôi muốn nói chuyện với ông chính là về việc đó, ông Hôvác ạ. Ông có thời giờ không ạ, tôi chỉ xin một phút thôi. *(Lấy ghế ở sau cánh gà ra).*

HÔVÁC: - Có chuyện gì thế? Ông đến đây làm gì nhỉ?

VILI: - Thưa ông...

HÔVÁC: - Có chuyện gì thế? Ông đến đây làm gì nhỉ?

VILI: - Thưa ông...

HÔVÁC: - Tôi hy vọng là ông lại không đâm xe vào đâu nữa chứ?

VILI: - Không đâu... nhưng...

HÔVÁC: - Trời! Thế mà ông làm tôi hết cả hồn. Thế có chuyện gì vậy?

VILI: - Ông Hôvác ạ, tôi sẽ nói thật với ông. Tôi thấy rằng tôi không nên đi lưu động nữa.

HÔVÁC: - Không nên đi lưu động nữa? Thế ông định làm việc gì?

VILI: - Ông có còn nhớ hôm lễ Thiên chúa

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

giáng sinh, tất cả chúng tôi tụ họp ở đây... ông có hứa là sẽ cố tìm cho tôi một công việc nào đó ở trong thành phố này.

HÔVÁC: - Ở hãng chúng ta ấy à?

VILI: - Vâng ạ! Tất nhiên thế ạ.

HÔVÁC: - Tôi còn hơi nhớ. Đúng, nhưng tôi không tìm ra được một việc gì cho ông cả, ông Vili ạ.

VILI: - Thưa ông Hôvác, ông cho tôi nói. Các con tôi khôn lớn cả rồi. Tôi cũng chẳng cần gì nhiều đâu. Nếu mỗi tuần tôi kiếm được độ... sáu mươi lăm đôla đem về nhà thì cũng tàm tạm đủ.

HÔVÁC: - Phải rồi, nhưng ông xem...

VILI: - Ông hiểu giùm cho tôi, ông Hôvác ạ. Tôi xin thành thật nói riêng với ông rằng, tôi đã thấy hơi đuối sức rồi.

HÔVÁC: - Tôi hiểu, ông Vili ạ. Nhưng ông làm công việc chào hàng mà hãng buôn của chúng ta lại giao dịch với các tỉnh. Bộ phận văn phòng ở đây chỉ có độ sáu bảy người thôi.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

VILI: - Có Chúa làm chứng, tôi chưa hề xin xỏ, nhờ vả ai cái gì bao giờ. Nhưng tôi đã vào làm ở hãng này từ khi cụ thân sinh ra ông còn bế ông trên tay...

HÔVÁC: - Tôi biết...

VILI: - Cụ thân sinh ra ông, cầu trời phù hộ cho vong hồn cụ! Đúng vào cái hôm ông ra đời, cụ đã đến gặp tôi và hỏi xem tôi có thích cái tên Hôvác không.

HÔVÁC: - Tôi rất trọng ông, ông Vili ạ. Nhưng tôi chẳng còn có một chỗ trống nào cả. Nếu có chỗ nào trống thì tôi cử ông vào chỗ đó ngay lập tức, nhưng, quả thật, không còn một chỗ nào cả. *(Tìm bật lửa).*

Vili đưa bật lửa cho Hôvác. Ngừng

VILI: *(Cơn giận mỗi lúc một tăng)* - Ông Hôvác ạ, mỗi tuần tôi chỉ cần năm mươi đôla là đủ sống được thôi.

HÔVÁC: - Nhưng tôi biết nhét ông vào cái chân nào kia chứ, ông bạn?

VILI: - Nhưng ông thừa biết là tôi bán hàng được chứ?

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

HÔVÁC: - Đúng, ông bạn ạ. Nhưng làm ăn là làm ăn. Ông phải có gì chứng minh khả năng của ông chứ?

VILI: *(Tuyệt vọng)* - Ông nghe tôi kể một chút.

HÔVÁC: - Nhưng ông có công nhận rằng làm ăn là làm ăn không nào.

VILI: *(Nổi cáu)* - Tất nhiên làm ăn là làm ăn rồi. Nhưng xin ông nghe tôi nói đã. Xem chừng ông chưa biết hết. Ngay từ khi còn bé, độ mười tám mười chín tuổi, tôi đã làm chân chạy hàng rồi. Ngày bấy giờ tôi đã băn khoăn, làm nghề ấy liệu tôi có tiền đồ hay không. Bấy giờ tôi rất muốn đi Alátka. Ở đấy chỉ trong một tháng người ta khám phá được ba nơi có mỏ vàng, thế là tôi mơ ước đến Alátka. Ít nhất thì cũng được nhìn thấy tận mắt...

HÔVÁC: *(Lạnh lùng)* - Ra thế!

VILI: - Chính cha tôi đã sống ở Alátka khá lâu. Tính cha tôi rất táo bạo. Hình như anh tôi và tôi đều giống ông cụ, lông bông, nay đây mai đó. Suốt đời

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

chạy hết nơi này đến nơi khác tìm nơi sinh sống. Tôi đã định cùng với anh tôi đi đến đó, tìm cha tôi, rất có thể, sẽ ở lại đấy với ông cụ. Xuýt nữa thì tôi đi thật, nếu như tôi không gặp một người chào hàng. Tên ông ta là Xingơlơmen. Bấy giờ ông ta đã tám mươi tư tuổi và ông chạy hàng cho nhiều hãng buôn khác nhau ở ba mươi mốt bang. Thường là thế này, Xingơlơmen về buồng riêng, xỏ chân vào đôi dép bằng nhung xanh, tôi cứ nhớ mãi đôi dép ấy, rồi nhấc ống điện thoại, nói chuyện với các khách hàng. Cứ thế, chẳng phải ra khỏi cửa, ông ta cũng vẫn kiếm được những món tiền kếch xù... Mà tuổi đã tám mươi tư... khi tôi nhìn thấy thế, tôi mới hiểu ra rằng thương mại là nghề tốt nhất. Còn gì sung sướng bằng, đã tám mươi tư tuổi, chẳng cần phải lặn lội đi hàng vài ba chục thành phố, mà chỉ nhấc ống điện thoại là biết mình được bao nhiêu người quen bao nhiêu người nhớ và giúp đỡ mình? Có phải thế

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

không nào? Rồi đến khi ông ta chết, thì đúng là cái chết của một người chào hàng thực thụ: lúc tắt nghỉ, chân ông cụ vẫn đi đôi dép nhung xanh, ông cụ vẫn ngồi trong toa tầu dành cho những người khách hút thuốc lá, trên quãng đường Nữu-ước - Niu Hâyven - Hácpho, trên đường đi Bốttơn. Khi cụ ấy chết có hàng trăm người chào hàng và khách hàng từ khắp các nơi về đưa đám. Ngày hôm ấy, trên rất nhiều chuyến tàu, có bao nhiêu người rỏ nước mắt tiếc thương. *(Đứng dậy).*

Hôvác không nhìn Vili.

Thời đó, trong nghề chúng ta, quan trọng nhất là cá tính con người, ông Hôvác ạ. Trong nghề thương mại chúng ta bấy giờ còn có sự tôn trọng lẫn nhau, còn có tình bạn và lòng biết ơn. Còn bây giờ thì chỉ còn sự tính toán đơn thuần, không còn tình bạn. Và cá tính con người không còn có tác dụng gì nữa. Ông có biết tôi định nói

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

gì không? Bây giờ không còn ai biết đến tôi nữa.

HÔVÁC: *(Lảng ra xa Vili)* - Chính là như thế đấy ông Vili ạ.

VILI: - Tôi chỉ mong kiếm được bốn mươi đôla mỗi tuần thôi, tôi chẳng cần nhiều hơn... Có mỗi bốn chục đôla thôi, ông Hôvác ạ.

HÔVÁC: - Nhưng làm sao vắt đá ra nước được kia chứ, ông bạn...

VILI: *(Đã hoàn toàn thất vọng)* - Cái năm mà ngài Xumít được bầu làm tổng thống, cụ thân sinh ra ông có đến gặp tôi và...

HÔVÁC: *(Sửa soạn đi)* - Tôi có việc phải đi. Người ta đang chờ tôi.

VILI: *(Giữ Hôvác lại)* - Nhưng tôi đang kể chuyện về cụ thân sinh ra ông kia mà! Chính ở cái bàn này bảo tôi đã kiếm được hàng núi tiền.

Sao ông lại có thể bảo rằng có người đang chờ ông, ông phải đi! Tôi đã cống hiến ba mươi tư năm cho hãng này,

https://tieulun.hopto.org

thế mà bây giờ đến tiền góp quỹ bảo hiểm tôi cũng không có! Tôi như quả chanh, ông vắt hết nước rồi đem vứt vào sọt rác chứ gì? Nhưng con người đâu phải là quả chanh! *(Im lặng một chút)*. Ông nghe tôi nói đây, nghe cho kỹ vào! Cụ thân sinh ra ông... Năm hai mươi tám là năm tôi gặp vận may, riêng tiền hoả hồng tôi đã kiếm được mỗi tuần một trăm bảy mươi đô la...

HÔVÁC: *(Sốt ruột)* - Thôi đi, xin ông, chưa bao giờ ông kiếm được ngần ấy đâu.

VILI: *(Đấm mạnh xuống bàn)* - Năm hai mươi tám, tôi kiếm được mỗi tuần một trăm bảy mươi đôla. Rồi cụ thân sinh ra ông đến gặp tôi... nói cho đúng hơn thì lúc ấy tôi đang ở văn phòng, cụ nói chuyện với tôi ở đây, ở ngay cạnh chiếc bàn này. Cụ đặt tay lên vai tôi...

HÔVÁC: *(Đứng dậy)* - Ông tha lỗi cho, tôi có người cần gặp thật. Ông nên bình tĩnh lại đi. *(Ra khỏi buồng)*. Tôi sẽ quay lại ngay.

Sau khi Hôvác ra, ánh sáng chiếu lên

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

chiếc ghế của hắn bỗng sáng rực lên một cách kỳ dị.

VILI: - "Ông hãy bình tĩnh lại đi"!... Mà mình đã nói những gì với ông ta nhỉ? Lạy Chúa, hình như mình còn quát ông ta nữa kia! Sao mình lại đâm ra như thế nhỉ? *(Nhìn chăm chú vào ánh sáng chói rực trên chiếc ghế, làm chiếc ghế như biết động đậy. Vili bước lại gần chiếc ghế thêm một chút rồi dừng lại).* Ông Vácne, ông nói những gì hôm đó, chẳng lẽ ông đã quên rồi ư? Ông chẳng đặt tay lên vai tôi là gì? Ông Vácne... *(Chống khuỷu tay xuống bàn và vừa đúng lúc đó Vili nói tới tên người đã khuất thì tay ông cũng ấn vào nút mở máy ghi âm).*

Tiếng con trai HÔVÁC: *(Trong máy ghi âm đưa ra)* - ... của bang Nữu ước là Oubani, thủ phủ của bang Ôhaiô là Xinxinnati, thủ phủ của bang Rốt Ailen... *(Kế tiếp).*

VILI: *(Hốt hoảng nhảy ra khỏi máy, thét to)* - Ối! Ông Hôvác! Ông Hôvác! Ông

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Hôvác!

Hôvác chạy vào.

HÔVÁC: - Cái gì thế?

VILI: *(Chỉ chiếc máy ghi âm vẫn đang phát ra tiếng trẻ con the thé giọng mũi kể tên thủ phủ các bang của nước Mỹ)* - Ông tắt đi hộ! Ông tắt đi!

HÔVÁC: *(Kéo phích ra khỏi công tắc điện)* - Đừng nên, ông Vili...

VILI: *(Lấy hai tay che mắt)* - Tôi phải đi uống một tách cà phê... Tôi phải uống một chút cà phê mới được... *(Ra phía cửa).*

HÔVÁC: *(Ngăn Vili lại, tay vẫn cuộn dây điện)* - Ông Vili, nghe tôi đã...

VILI: - Tôi sẽ đi Bốttơn.

HÔVÁC: - Ông Vili, ông đừng đi Bốttơn nữa.

VILI: - Sao vậy?

HÔVÁC: - Tôi không muốn để ông đại diện cho hãng ở đấy nữa. Từ lâu tôi đã định nói với ông điều đó.

VILI: - Ông Hôvác, thế ra ông đuổi tôi à?

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

HÔVÁC: - Tôi thấy ông cần được nghỉ ngơi tĩnh dưỡng hẳn ít lâu.

VILI: - Ông Hôvác...

HÔVÁC: - Đến khi nào ông thấy khoẻ khoắn, mời ông đến đây, rồi tôi sẽ nghĩ xem nên giao cho ông công việc gì.

VILI: - Nhưng tôi phải kiếm ăn chứ. Tôi không có của cải gì hết...

HÔVÁC: - Thế các con ông đâu? Sao họ không giúp ông?

VILI: - Các con tôi đang thu xếp mở một cửa hiệu lớn.

HÔVÁC: - Bây giờ không phải lúc sĩ diện hão nữa, ông Vili ạ. Ông nên tìm đến các con ông, bảo với các anh ấy rằng ông đã mệt mỏi rồi, không còn đủ sức làm việc nữa. Hai con trai ông lớn rồi kia mà, có phải không nhỉ?

VILI: - Phải, nhưng trong khi...

HÔVÁC: - Ta thoả thuận với nhau như vậy là xong nhé?

VILI: - Thôi được, ngày mai tôi sẽ đi Bốttơn.

HÔVÁC: - Không!

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

VILI: - Tôi không thể ăn bám vào các con tôi được. Tôi có đui què gì đâu!

HÔVÁC: - Ông hãy nghe tôi đã, tôi đã bảo ông rằng hôm nay tôi bận...

VILI: *(Nắm tay Hôvác)* - Ông Hôvác, ông phải cho tôi đi Bốttơn.

HÔVÁC: *(Cố nén mình, lạnh lùng)* - Sáng nay tôi cần gặp rất nhiều người. Ông hãy ngồi xuống, tôi cho ông ở đây năm phút để trấn tĩnh lại, rồi mời ông về nhà. Ông hiểu chứ? Tôi cần đến cái phòng giấy này *(Định ra, sau bỗng quay lại, sực nhớ tới máy ghi âm, đẩy chiếc bàn con để máy)*. À, trong tuần này ông đem trả hãng các mẫu hàng nhé. Khi nào ông... ông sẽ khoẻ lại thôi, tôi tin là như thế. Đến lúc ấy, ta sẽ lại bàn chuyện làm ăn. Cố trấn tĩnh lại đi, ông bạn ạ, kẻo bên cạnh người ta nghe thấy.

Đẩy chiếc bàn con, đi về bên trái.

Vili nhìn vào khoảng không bằng đôi mắt ngơ ngác. Ông hoàn toàn bất lực. Tiếng nhạc vang lên, nét nhạc của

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Ben, lúc đầu còn ở xa, sau mỗi lúc một gần. Khi Vili bắt đầu nói thì Ben từ bên phải bước vào. Tay xách vali và cầm ô.

VILI: - A, anh Ben! Anh làm thế nào mà thành công lớn như vậy? Anh truyền cho em bí quyết đi! Anh thu xếp ổn thoả công việc ở Alátka rồi chứ?

BEN: - Một khi đã biết hướng đi rồi thì cần gì nhiều nữa đâu? Chỉ cần một chuyến đi ngắn để thu xếp công việc thôi. Một tiếng nữa, tôi lại đi. Tôi rẽ vào tạm biệt chú.

VILI: - Anh Ben, em cần nói chuyện với anh một chút.

BEN: *(Liếc nhìn đồng hồ)* - Tôi vội lắm, chú Vili ạ.

VILI: *(Đi ngang qua phần trước sân khấu)* - Anh Ben, em làm ăn chẳng ăn thua gì cả. Em chẳng biết làm thế nào bây giờ.

BEN: - Chú ạ, tôi có tậu một khoảnh rừng ở Alátka, tôi đang cần một người trông nom.

https://tieulun.hopto.org

VILI: - Lạy Chúa, đúng là một khu rừng thật sự! Bố con nhà em có thể sống ở đó thoải mái, phóng khoáng!

BEN: - Ngay ở bên ngoài ngưỡng cửa là những miền đất đai mới mẻ, chú Vili ạ. Thôi bỏ nơi thành thị này đi. Ở đây chỉ rặt có nói chuyện tào lao, suốt đời chỉ lo trả dần tiền đồ đạc mua chịu, hay kiện cáo dây dưa... Hãy mím môi lại, nắm chặt tay mà đoạt lấy của cải ở nơi xa xôi kia.

VILI: - Phải rồi! Đúng rồi! Linđa! Linđa!

Linđa còn trẻ, vào, tay xách giỏ quần áo mới giặt xong.

LINĐA: - Sao, anh đã về rồi ạ?

BEN: - Tôi vội quá.

VILI: - Khoan đã, nghe đã! Linđa ạ, anh Ben rủ anh đi Alátka.

LINĐA: - Nhưng anh... *(Với Ben).* Ở đây nhà em có việc làm rất tốt rồi.

VILI: - Em ạ, ở Alátka anh có thể...

LINĐA: - Anh Vili ạ, ở đây anh cũng sung sướng chán kia mà!

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

BEN: *(Với Linđa)* - Sung sướng đến thế kia à, thím?

LINĐA: *(Sợ và bực với Ben)*- Anh đừng nói với nhà em những chuyện như thế! Bây giờ nhà em đang sung sướng, thế là đủ rồi, có cần gì hơn đâu? *(Nói với Vili, cố cho át tiếng cười của Ben)*. Đâu phải ai cũng cần chinh phục thế giới? Anh được mọi người quý mến, các con kính yêu, rồi sẽ đến một ngày mà... *(Với Ben)*. Ông cụ Vácne mới hứa cho nhà em nếu cứ làm việc tốt như thế này thì ông cụ sẽ cho làm hội viên công ty của hãng. Chính ông cụ hứa như thế, phải không anh?

VILI: - Chứ sao! Anh Ben ạ, em đã đặt nền móng cho tiền đồ của em ở cái hãng buôn này rồi. Và khi con người xây dựng được một cái gì đó, tức là đã tìm được con đường đi đúng đắn rồi chứ gì?

BEN: - Chú xây dựng được cái gì rồi nào? Chú thử lấy tay sờ xem có thấy không?

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

VILI: *(Ngập ngừng)* - À mà thật, em Linđa ạ, mình có sờ thấy gì đâu?

LINĐA: - Sao vậy? *(Với Ben)*. Nếu một con người đến tám mươi tư tuổi vẫn...

VILI: - Đúng, ấy đúng như thế đấy! Một khi em nghĩ tới ông cụ, em chẳng thấy lo sợ gì nữa!

BEN: - Ha!

VILI: - Đúng như thế đấy, anh Ben ạ! Ông ta chỉ làm mỗi việc này thôi: đến bất cứ thành phố nào, nhấc ống điện thoại lên, thế là kiếm ăn được dễ dàng ngay. Mà anh có biết tại sao không?

BEN: *(Nhấc vali)* - Tôi phải đi đây!

VILI: *(Giữ Ben lại)* - Anh nhìn cháu kìa!

Bíp mặc áo len dài tay, xách vali vào. Hếppi mang áo choàng vai, mũ vàng và quần cầu thủ của anh.

Thằng bé chẳng có một xu dính túi, ấy thế mà ba trường Đại học nổi tiếng đang lục đục tranh nó về đấy! Một thanh niên như thế liệu có ngăn trở được bước tiến của nó không nào? Và

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

tại sao vậy? Tại vì điều quan trọng nhất là ở cá tính con người, ở nụ cười, ở sức hấp dẫn, ở những quan hệ cá nhân của mình. Tất cả của cải xứ Alátka sẽ chuyển từ tay người này sang tay người khác trong bữa tiệc ở khách sạn "Kômôđo". Chính nó là đặc điểm thú vị của nước ta, là sự kỳ diệu của nước ta. Ở nước ta, chỉ cần có sức hấp dẫn, có duyên dáng là sẽ kiếm được hàng mỏ kim cương! *(Quay về phía Bíp)*. Vì vậy con đã thấy việc con ra bãi bóng hôm nay quan trọng đến mức nào chưa? Hàng ngàn người sẽ chào đón con, sẽ thán phục con! *(Với Ben, lúc này đã đi ra phía cổng)*. Anh Ben, anh nghe rõ chưa? Đến khi cháu nó bước vào nghề buôn bán, mọi người sẽ rung chuông lên đón chào nó, mọi cánh cửa sẽ mở ra mời nó vào! Anh Ben ạ, nhất định sẽ như thế, em đã hình dung thấy trước viễn cảnh đó hàng ngàn lần rồi! Cái đó không sờ bằng tay được, đó không phải là cái cây trong rừng, nhưng cái đó vẫn cứ

https://tieulun.hopto.org

tồn tại!

BEN: - Thôi chào chú, tôi đi.

VILI: - Anh hãy nói đi: em nói đúng không nào? Anh có cho là em nói đúng không? Em rất trọng ý kiến của anh.

BEN: - Ngay bên ngoài ngưỡng cửa của chú sẽ là những miền đất đai mới mẻ, chú Vili ạ. Ở đấy chú sẽ làm giầu! Làm giầu! *(Ra).*

VILI: - Ở đây chúng em vẫn làm giầu được, anh Ben ạ! Ở đây chúng ta vẫn làm giầu được.

Bécna chạy vào. Vang lên điệu nhạc của lũ trẻ con.

BÉCNA: - Lạy Chúa, cháu sợ quá, tưởng các bác đi mất rồi!

VILI: - Sao vậy? Mấy giờ rồi?

BÉCNA: - Một rưỡi!

VILI: - Thế à, thôi ta đi! Thẳng tiến đến ga "Sân vận động Épbét!".

Cờ đâu nhỉ? (Chạy qua tường bếp vào phòng khách).

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

LINĐA: *(Với Bíp)* - Con lấy quần áo sạch chưa?

BÍP: *(Làm động tác khởi động)* - Ta đi thôi!

BÉCNA: - Bíp ơi, cậu để mình cầm mũ cho cậu nhé?

HẾPPI: - Không! để em cơ!

BÉCNA: - Bíp, cậu đã hứa để tớ cầm rồi kia mà!

HẾPPI: - Em cầm!

BÉCNA: - Thế tớ làm thế nào để lọt vào buồng thay quần áo của các cậu được?

LINĐA: - Thôi để nó cầm áo choàng *(Mặc áo păngtô và đội mũ).*

BÉCNA: - Được không, Bíp? Chứ không... vì mình trót đi kể với mọi người là mình sẽ được thay quần áo mất rồi!

HẾPPI: - Anh Bíp!

BÍP: *(Im lặng một lúc rồi nói ra vẻ rộng lượng)* - Thôi để Bécna cầm áo choàng.

HẾPPI: *(Đưa Bécna áo choàng)* - Bây giờ thì chú ý đi gần vào.

Vili mang cờ ra.

VILI: *(Chia cờ cho mọi người)* - Lúc Bíp ra bãi thì phất mạnh vào nhé!

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

(Hếppi và Bécna chạy đi).

VILI: - Xong chưa, các cậu?

(Tiếng nhạc tắt dần).

BÍP: - Xong rồi ạ. Tất cả các bắp thịt đều căng cả rồi.

VILI: *(Ở rìa sân khấu)* - Con có hiểu việc này quan trọng cho con như thế nào không?

BÍP: - Có ạ!

VILI: *(Sờ các bắp thịt của con)* - Tối nay con về nhà với chức vụ đội trưởng đội tuyển của các trường trung học thành phố Nữu ước.

BÍP: - Vâng! Nhất định thế. Và bố nhớ nhé, khi nào con nhấc mũ ra, tức là con chào riêng bố đấy nhé!

VILI: - Đi thôi! *(Ra phía cửa, ôm vai Bíp).*

Tsácli vào, mặc quần soóc.

Tsácli tôi không còn chỗ trống cho anh nữa.

TSÁCLI: - Chỗ à? Chỗ gì?

VILI: - Chỗ trong xe ấy.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

TSÁCLI: - Anh đưa cả nhà đi chơi đấy à? Tôi đang định rủ anh đánh ván bài.

VILI: *(Nổi cáu)* - Đánh bài à? *(Còn ngờ tai mình nghe lầm).* Thế anh không biết hôm nay là ngày gì à?

LINĐA: - Tất nhiên là anh ấy biết rồi. Anh ấy trêu anh đấy.

VILI: - Anh ấy trêu anh làm gì?

TSÁCLI: - Quả thật tôi chưa biết, chị Linđa ạ. Có chuyện gì thế?

LINĐA: - Hôm nay cháu Bíp dự trận đấu bóng ở sân vận động "Epbét".

TSÁCLI: - Thời tiết này mà chơi bóng à?

VILI: - Nói với anh ta làm gì? Ta đi thôi! *(Đẩy mọi người ra cửa).*

TSÁCLI: - Khoan đã, thế anh chị chưa nghe thấy tin gì à?

VILI: - Tin gì?

TSÁCLI: - Anh chị không nghe đài à? Sân vận động "Epbét" vừa nổ tung mất rồi.

VILI: - Thôi đi anh.

Tsácli cười.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Ta đi thôi! Chậm mất rồi.

TSÁCLI: *(Nói theo mọi người)* - Cố cho một quả lọt vào lưới bên cháu ấy nhé, Bíp ạ, bên cháu ấy!

VILI: *(Đi sau cùng, quay lại phía Tsácli)* - Nhạt chửa! Hôm nay là ngày quyết định cả cuộc đời của thằng Bíp đấy.

TSÁCLI: - Đến khi nào anh mới thành người lớn đấy, Vili?

VILI: - Sao? Cái gì? Thằng Bíp sẽ là một Rết Grêngiơ thứ hai đấy. Mỗi năm nó sẽ kiếm hai mươi lăm ngàn đôla!

TSÁCLI: *(Giễu cợt)* - Thế rồi sao?

VILI: - Rồi anh sẽ thấy sao!

TSÁCLI: - À nếu vậy thì xin lỗi. Nhưng xin hỏi anh một câu...

VILI: - Gì?

TSÁCLI: - Rết Grêngiơ là ai thế nhỉ?

VILI: - Cút ngay đi, rõ chưa? Câm ngay, đồ xỏ lá!

Tsácli cười khúc khích, lắc lư đầu và đi về phía góc trái sân khấu. Vili theo sau. Nhạc vang to. Trong tiếng nhạc

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

có nét giễu cợt tàn nhẫn.

Thế anh thì là gì, anh thử nói xem nào? Anh tưởng anh hơn tất cả mọi người hẳn? Nhưng anh chẳng biết cái gì hết, anh dốt nát, đần độn, ngu ngốc... Câm mồm đi, rõ chưa.

Bên góc phải của phần trước sân khấu, đèn bật lên, chiếu sáng một cái bàn nhỏ trong phòng tiếp khách của Tsácli. Tiếng ồn ào ở ngoài phố đưa vào. Lúc này Bécna đã lớn, anh ngồi huýt sáo bên cạnh bàn. Gần anh, trên mặt sàn có đôi vợt tenit và các thứ phụ tùng khác.

Tiếng VILI: *(Trong hậu trường)* - Anh định trốn tôi đi đâu hả? Đừng hòng! Định nói gì thì nói đi, nói thẳng vào! Tôi biết anh đang chế giễu sau lưng tôi. Sau trận đấu bóng này thì anh chỉ có mà khóc ra máu ấy, cho biết xấu! Sút! Sút! Tám vạn khán giả! Tống một quả vào giữa lưới ấy!

Bécna là một thanh niên ít nói, nghiêm nghị, nhưng hoàn toàn có vẻ

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

tự tin. Tiếng Vili từ góc phải sân khấu đưa vào. Bécna đưa chân từ trên mặt bàn xuống đất và lắng nghe. Cô Giêni, thư ký của Tsácli bước vào.

GIÊNI: *(Xúc động)* - Anh Bécna, mời anh ra ngoài cửa một chút!

BÉCNA: - Ồn ào gì ngoài ấy thế? Ai đấy?

GIÊNI: - Ông Vili. Ông ấy vừa ở thang máy ra.

BÉCNA: *(Đứng dậy)* - Ông ấy cãi nhau với ai thế?

GIÊNI: - Chẳng có ai cả. Ông ấy đứng một mình. Tôi không thể giảng giải cho ông ấy được. Mà cha anh thì cứ mỗi lần ông Vili đến, ông nhà lại buồn phiền. Tôi đang còn bao nhiêu thứ phải đánh máy, cha anh thì đang đợi giấy tờ để ký. Anh chịu khó tiếp ông Vili một chút vậy.

Vili vào.

VILI: - Cú phạt! Phạt... *(Nhìn thấy Giêni).* Chị Giêni, chào chị! Chị ở đây làm gì? Vẫn còn làm việc ở đây, hay đã trở về

https://tieulun.hopto.org

sống lương thiện rồi?

GIÊNI: - Tôi vẫn đang làm việc. Ông có được khoẻ không ạ?

VILI: - Không được khoẻ lắm! Ha ha! *(Ngạc nhiên nhìn đôi vợt).*

BÉCNA: - Chào bác Vili ạ.

VILI: *(Sửng sốt)* - Bécna! Không ngờ lại được gặp cháu! *(Như thấy mình có lỗi, vội vã lại gần Bécna và bắt tay, lắc mạnh).*

BÉCNA: - Bác có được khoẻ không ạ? Cháu rất mừng được gặp lại bác.

VILI: - Cháu làm gì ở đây thế?

BÉCNA: - Cháu rẽ vào thăm ba cháu. Nghỉ một chút trước khi ra tàu. Cháu sắp đi Hoa-thịnh-đốn.

VILI: - Thế ba không có nhà à?

BÉCNA: - Ba cháu ở phòng giấy đang nói chuyện với ông kế toán. Mời bác ngồi chơi.

VILI: *(Ngồi xuống)* - Cháu đi Hoa-thịnh-đốn làm gì?

BÉCNA: - Cháu phải trình bày một vụ án.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

VILI: - Thế à? *(Chỉ cây vợt).* Cháu định chơi bóng ở đấy à?

BÉCNA: - Cháu sẽ rẽ vào nhà một người bạn. Anh ta có sân bóng riêng.

VILI: - Vô lý! Có sân bóng riêng kia à? Chắc là nhà giàu lắm.

BÉCNA: - Vâng, gia đình ấy rất đáng mến. Ba cháu có nói là Bíp đã về ạ?

VILI: *(Mỉm cười tươi tắn)* - Phải, Bíp vừa về. Nó đang chạy mở một cửa hiệu buôn lớn, cháu ạ.

BÉCNA: - Thế hiện nay Bíp đang làm gì ạ?

VILI: - Ở miền Tây Bíp làm ăn khá giả lắm. Bây giờ nó định lập cơ nghiệp ở đây. Đồ sộ đấy. Hôm nay nó mời bác đi ăn. Vợ cháu đẻ con trai thật đấy à?

BÉCNA: - Vâng. Đứa thứ hai rồi.

VILI: - Hai đứa con trai! Thật không ngờ!

BÉCNA: - Bíp định mở cửa hiệu gì ạ?

VILI: - Chẳng là thế này. Ông Ôlive có một cửa hiệu buôn hàng dụng cụ thể thao rất lớn. Ông ta rất muốn Bíp cộng tác, thế là ông ta mời Bíp ở miền Tây về

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

Tin nhau tuyệt đối, mà các tỉnh điện về đặt hàng tới tấp. Đại lý độc quyền cơ đấy... Bạn cháu có sân bóng riêng kia à?

BÉCNA: - Còn bác vẫn làm ở hãng ngày trước ấy chứ ạ?

VILI: *(Im lặng một chút)* - Bác... Bác thành thực chúc mừng những thành tựu của cháu. Bécna ạ, thật sung sướng được thấy một thanh niên thực sự... thực sự... Bíp cũng đang ổn định dần... có vẻ... có vẻ cũng sẽ... *(Ngừng)*. Bécna ạ... *(Xúc động quá, Vili lại ngừng, không nói được).*

BÉCNA: - Bác Vili, bác làm sao thế ạ?

VILI: *(Rất bé nhỏ và rất cô đơn)* - Bí quyết thế nào hở cháu?

BÉCNA: - Bí quyết gì ạ?

VILI: - Cháu... cháu làm thế nào mà thành công được? Tại sao con bác lại không đạt được nhỉ?

BÉCNA: - Cháu không biết, bác ạ.

VILI: *(Giọng tin cẩn và tuyệt vọng)* - Xưa

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

cháu là bạn của nó, bạn từ thuở nhỏ. Có điều bác vẫn chưa hiểu. Cả cuộc đời của nó bắt đầu xuống dốc từ sau trận đấu bóng ở sân vận động "Ephét". Từ năm nó mười bảy tuổi tới nay, nó chẳng còn làm ăn gì được nữa.

BÉCNA: - Anh ấy chưa hề chuẩn bị làm việc gì cho hẳn hoi cả.

VILI: - Không đúng, nó có chuẩn bị! Sau khi ở trường trung học ra, nó theo học đủ các thứ lớp hàm thụ, nào kỹ thuật vô tuyến điện, vô tuyến truyền hình... Còn thiếu thứ gì nó chưa học nữa nào? Ấy thế mà nó chẳng thành công việc gì cả.

BÉCNA: *(Tháo kính ra)* - Bác ạ, bác có muốn nghe cháu nói thật không nào?

VILI: *(Đứng dậy và nhìn thẳng vào mặt Bécna)* - Bécna ạ, bác coi cháu là một người giỏi giang và bác rất quý các lời khuyên của cháu.

BÉCNA: - Khốn khổ, nào cháu dám khuyên bảo gì đâu! Cháu không khuyên bác được điều gì đâu. Đã từ lâu cháu chỉ

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

muốn hỏi bác một điều. Hồi Bíp thi tốt nghiệp trường trung học và bị thầy dạy toán đánh trượt...

VILI: - A, quân khốn nạn, hắn làm hại cả cuộc đời thằng bé.

BÉCNA: - Vâng, nhưng bác nhớ lại xem, bấy giờ Bíp chỉ cần làm có mỗi một việc, là ngồi học hè để thi lại môn toán!

VILI: - Đúng, đúng.

BÉCNA: - Có phải bác không cho anh ấy học hè không?

VILI: - Bác ấy à? Bác đã van lậy nó học. Bác bắt ép nó phải học thì có.

BÉCNA: - Thế sao anh ấy lại không học ạ?

VILI: - Tại sao à? Tại sao nhỉ?... Chính câu hỏi đó đã dằn vặt bác suốt mười lăm năm trời. Nó thi trượt, nó bỏ học, thế là cứ xuống dốc dần.

BÉCNA: - Nhưng bác đừng xúc động quá, cháu xin bác!

VILI: - Cho bác nói chuyện với cháu một chút. Bác chẳng còn biết nói với ai được nữa. Bécna ạ, có lẽ đó là lỗi tại

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

bác. Cháu hiểu chưa? Bác cứ nghĩ mãi... Hay là bác đã có điều gì sai? Hay là bác đã làm điều gì độc ác với nó? Và bác không còn cách nào chuộc được lỗi cả.

BÉCNA: - Bác đừng buồn, bác ạ.

VILI: - Tại sao nó lại chịu đầu hàng thế nhỉ? Có chuyện gì xảy ra không? Bấy giờ cháu là bạn của nó kia mà.

BÉCNA: - Cháu còn nhớ, bấy giờ là tháng sáu. Chúng cháu đi lĩnh bằng tú tài. Bíp bị trượt vì môn toán.

VILI: - Thằng giáo viên khốn nạn thật!

BÉCNA: - Không phải lỗi ở ông ta đâu. Cháu còn nhớ là Bíp rất cáu và quyết định hè sẽ học để thi lại.

VILI: - Nó quyết định học à?

BÉCNA: - Anh ấy đã tuyệt vọng gì đâu. Nhưng sau đó anh ấy đi đâu vắng nhà tới gần trọn một tháng. Bấy giờ cháu cứ nghĩ là anh ấy đi lên chỗ bác ở Tân Anh-cát-lợi. Anh ấy có tìm thấy bác không, có thưa chuyện với bác không?

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

Vili không trả lời, mắt vẫn nhìn Bécna không chớp.

Thế nào, bác Vili?

VILI: *(Có vẻ khó chịu rõ ràng)* - Đúng, nó có tới Bốttơn. Thế sao?

BÉCNA: - Chỉ có là khi Bíp về nhà... Cháu không bao giờ quên là bấy giờ cháu ngạc nhiên đến chừng nào. Cháu rất quý Bíp, dù anh ấy đôi khi có khinh cháu. Bác Vili ạ, cháu rất mến Bíp. Bấy giờ anh ấy đi đến một tháng mới về, lấy đôi giầy đá bóng - bác còn nhớ đôi giầy có chữ "Trường đại học Viếcgini" chứ? Anh ấy vẫn hãnh diện với đôi giầy ấy, mang nó luôn... Thế mà anh ấy đem đôi giầy xuống hầm, chỗ đun nước ấy, rồi đem đốt. Hôm đó cháu đánh nhau với anh ấy ở dưới hầm. Đánh nhau rất lâu, có đến nửa tiếng đồng hồ. Chẳng có ai ở đấy, chỉ có hai đứa... Chúng cháu thụi nhau một hồi, rồi cùng khóc cả. Sau này nghĩ lại, cháu cứ lấy làm lạ sao lúc đó cháu đã hiểu ngay rằng anh ấy không

https://tieulun.hopto.org

thiết gì sống nữa. Có chuyện gì xảy ra ở Bốttơn đấy, hở bác Vili?

Vili nhìn Bécna bằng mắt giận dữ khác thường.

Cháu nói chuyện này ra chỉ vì bác đã hỏi cháu.

VILI: *(Tức giận)* - Có chuyện gì xảy ra được? Mà quan hệ gì đến sự nghiệp của nó kia chứ?

BÉCNA: - Thôi được, xin bác đừng nóng.

VILI: - Anh định đổ lỗi cho tôi. Nó bỏ cuộc là lỗi tại tôi à?

BÉCNA: - Nghe cháu nói đã, bác đừng...

VILI: - Mà anh cũng đừng có... đừng có dở cái giọng ấy ra với tôi nữa! Anh muốn nói gì? Anh định ám chỉ cái gì? Có chuyện gì xảy ra...

Tsácli vào. Ông mặc áo gilê, không có véttông, tay cầm chai rượu vítki.

TSÁCLI: - Con đi đi, không nhỡ tàu con ạ! *(Vung chai rượu).*

BÉCNA: - Vâng! Con đi đây. *(Cầm chai rượu)* Cảm ơn ba. *(Nhấc các đồ đạc và đôi*

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

vợt) Chào bác Vili. Bác đừng nghĩ ngợi làm gì mãi. Bác có nhớ câu phương ngôn: "Thua trận đầu thì...".

VILI: - Bác cũng tin là như thế.

BÉCNA: - Nhưng cũng có khi sau đó người ta nên đi xa.

VILI: - Đi xa?

BÉCNA: - Vâng ạ, đi xa.

VILI: - Nếu không đi được?

BÉCNA: *(Im lặng một giây)* - Thì quả thực là gay go. *(Chìa tay)* Chào bác!

VILI: *(Bắt tay Bécna)* - Chào cháu.

TSÁCLI: *(Đặt tay lên vai con)* - Bác có thấy thích thằng bé này không? Nó đi cãi ở Toà án tối cao đấy!

BÉCNA: *(Không bằng lòng)* - Ba!

BÉCNA: - Cháu phải đi ngay mới kịp. Chào ba!

TSÁCLI: - Phải trổ tài cho họ biết, con ạ. (Rút ví).

Bécna đi ra.

VILI: - Ở Toà án tối cao! Thế mà nó không nói gì cả!

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

TSÁCLI: *(Đếm tiền trên bàn)* - Nói làm gì? Chỉ cần làm thôi.

VILI: - Mà bác có phải dạy dỗ nó đâu, chẳng cần quan tâm đến nó bao giờ.

TSÁCLI: - Tôi được cái sướng là chẳng bao giờ bận tâm việc gì hết. Đây, có một ít tiền... năm chục đôla. Anh kế toán đang ngồi chờ tôi.

VILI: - Tsácli ạ, tôi đang... *(Cố gắng mới nói nên lời)*. Tôi phải góp tiền bảo hiểm. Nếu có thể... bác... Tôi cần một trăm mười đô la.

Tsácli im lặng nghe, dường như ông lặng người đi.

Tôi định lấy tiền ở nhà băng ra, lại sợ Linđa biết, mà tôi thì...

TSÁCLI: *(Im lặng một chút)* - Bác Vili, bác ngồi đây đã.

VILI: *(Đến gần ghế)* - Bác cứ yên tâm, tôi ghi cả vào sổ. Tôi sẽ hoàn lại bác đầy đủ, không thiếu một xu. *(Ngồi xuống)*.

TSÁCLI: - Bác nghe tôi nói đây...

VILI: - Bác cứ yên trí tôi là người rất biết ơn...

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

TSÁCLI: *(Ngồi ghé vào mép bàn)* - Bác Vili, bác nói đi, bác làm sao thế? Đầu óc bác làm sao vậy?

VILI: - Bác bảo sao? Tôi chỉ...

TSÁCLI: - Tôi đưa việc cho bác. Mỗi tuần bác lĩnh năm chục đôla. Và tôi không bắt bác phải nay đây mai đó.

VILI: - Tôi có việc làm rồi.

TSÁCLI: - Việc không lương chứ gì? Làm không công thì sao gọi là có việc được? *(Đứng dậy)*. Thôi, anh bạn, đối với tôi thế là đủ rồi. Tôi tuy chẳng khôn lanh gì, nhưng khi người ta khinh tôi, tôi cũng hiểu được.

VILI: - Khinh anh à?

TSÁCLI: - Thế tại sao bác không chịu làm việc cho tôi?

VILI: - Tôi không hiểu bác đấy. Tôi có việc rồi thôi!

TSÁCLI: - Thế sao tuần nào bác cũng tới đây vay tiền?

VILI: *(Đứng dậy)* - Nếu bác muốn tôi đừng đến đây nữa, thì...

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

TSÁCLI: - Tôi mời bác làm việc cho tôi.

VILI: - Tôi không cần công việc của bác!

TSÁCLI: - Khốn khổ, bao giờ bác mới thành người lớn, hả?

VILI: *(Nổi cáu)* - Bác là đồ ngu đần, dốt nát! Bác mà còn mở miệng nói câu ấy lần nữa thì tôi cho bác một trận... Dù bác có là con voi tôi cũng chẳng sợ đâu! *(Định sấn vào đánh).*

Ngừng

TSÁCLI: *(Lại gần bạn trìu mến)* - Bác cần bao nhiêu?

VILI: - Tsácli ạ, chúng nó giết tôi rồi. Chúng nó giết tôi rồi! Tôi không còn biết làm thế nào bây giờ... Tôi bị đuổi rồi.

TSÁCLI: - Hôvác đuổi bác rồi à?!

VILI: - Đúng, cái thằng nhãi ranh ấy. Bác có tưởng tượng được không? Tôi gần như cha đỡ đầu của nó. Chính tôi đã đặt cho nó cái tên Hôvác.

TSÁCLI: - Lạy Chúa, đến bao giờ bác mới hiểu được rằng chuyện ấy chẳng có nghĩa lý gì hết? Ừ, thì bác đặt tên cho hắn.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Nhưng cái đó liệu có bán được không? Ở xã hội chúng ta, chỉ có thứ gì bán được thì mới có giá trị thôi. Suốt đời, bác làm nghề buôn bán, mà đến nay bác vẫn chưa hiểu ra, thật buồn cười!

VILI: - Lúc nào tôi cũng cố nghĩ rằng ở nước ta khác kia. Tôi tưởng rằng nếu một người gây được cảm tình tốt, được mọi người yêu mến thì chẳng còn phải sợ gì nữa cả...

TSÁCLI: - Được mọi người yêu mến thì ích lợi quái gì? Liệu có ai yêu mến lão Moócgan [1] không? Dễ lão gây được cảm tình tốt đấy? Lão mà bỏ bộ cánh ra thì trông chẳng khác gì anh đồ tể. Nhưng khi túi lão đầy tiền thì sao lão dễ gây cảm tình thế! Bác Vili, bác nghe tôi nói đây. Bác chẳng thích gì tôi, mà tôi cũng chẳng mê gì bác. Nhưng tôi cho bác công ăn việc làm... tôi làm thế là vì... mà tôi cũng chẳng hiểu vì sao nữa. Bác trả lời tôi thế nào?

[1] Tên tên tư bản kếch xù Mỹ.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

VILI: - Tôi không thể... tôi không thể làm việc dưới quyền bác được.

TSÁCLI: - Bác ganh tị tôi chứ gì?

VILI: - Tôi không thể làm việc cho bác được. Có vậy thôi. Đừng hỏi tôi là tại sao.

TSÁCLI: *(Tức giận rút thêm vài tờ giấy bạc nữa)* - Suốt đời bác ganh tị tôi. Bác thật là ngu ngốc và khốn khổ! Này cầm lấy mà đi trả tiền bảo hiểm. *(Dúi tiền vào tay Vili).*

VILI: - Tôi có ghi rất tỉ mỉ từng xu nợ bác.

TSÁCLI: - Tôi đang bận lắm. Cẩn thận đấy. Và đóng tiền bảo hiểm đi.

VILI: *(Đi xa xa khỏi bạn)* - Thật là buồn cười nhỉ? Suốt đời đi hết nơi này đến nơi nọ, vượt qua bao nhiêu cây số đường, bước vào bao nhiêu ngôi nhà, ấy thế mà giờ đây lại giống cái xác chết, hơn là giống người sống.

TSÁCLI: - Bác Vili ạ, xác chết thì chẳng đáng giá gì hết. *(Im lặng một giây)*. Bác có nghe thấy tôi bảo gì không?

Vili đứng không động đậy, vẫn còn

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

đang mải suy nghĩ gì đó? Vili!

VILI: - Khi nào bác gặp Bécna, bác xin lỗi anh ấy hộ tôi. Tôi có định cãi nhau đâu. Anh ấy tốt thật. Tất cả ba đứa đều tốt cả, và rồi sẽ làm nên cả. Sẽ có lúc chúng nó lại chơi tennít với nhau. Tsácli, bác hãy chúc tôi được may mắn đi. Ngày hôm nay cháu Bíp đến gặp Ôlive.

TSÁCLI: - Chúc bác may mắn.

VILI: *(Cố nén nước mắt)* - Tsácli, thì ra bác lại là người bạn duy nhất của tôi. Thật là buồn cười nhỉ? *(Ra).*

TSÁCLI: - Lạy Chúa! *(Nhìn theo Vili rồi đi ra theo).*

Sân khấu tối đen lại. Bỗng nhiên có tiếng nhạc ầm ĩ và ở tấm màn bên phải sáng lên màu đỏ. Bồi bàn Xtênli vào. Xtênli còn trẻ, tay bê cái bàn con. Hếppi đi theo, cắp hai cái ghế.

HẾPPI: *(Hớn hở)* - Ở đây tuyệt hơn nhiều.

XTÊNLI: - Tất nhiên rồi. Ngoài kia ồn ào quá! Mỗi khi cậu định mời ai, cậu cứ báo

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

tôi trước. Hếppi ạ, và thế nào tôi cũng xếp được vào trong góc này. Khách hàng của chúng tôi phần lớn không thích ngồi chỗ vắng. Họ đã chen chân được vào xã hội thì họ cần thấy mọi vật quay cuồng chung quanh họ kia. Họ ngán cái không khí vắng vẻ ở trong xó buồng của họ lắm rồi. Nhưng cậu thì không phải như họ, cậu có hiểu ý tôi nói không?

HẾPPI: *(Ngồi xuống ghế cạnh bàn)* - Thế nào, Xtênli, cuộc sống ra sao?

XTÊNLI: - Đời thật là chó má, Hếppi ạ. Tiếc quá, hồi chiến tranh họ không lấy tôi vào quân đội. Nếu không ít nhất tôi cũng lên được cấp tử sĩ.

HẾPPI: - Anh tôi vừa mới về.

XTÊNLI: - Thật à? Ở miền Tây về à?

HẾPPI: - Đúng, anh tôi là một tay đại kỹ nghệ gia về chăn nuôi. Liệu mà săn sóc ông ta nhé? Cả cha tôi cũng sẽ tới.

XTÊNLI: - Cả ông cụ nữa ạ?

HẾPPI: - Anh có tôm hùm ngon không?

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

XTÊNLI: - Loại hảo hạng. To lắm.

HẾPPI: - Nhưng đừng ngắt bỏ càng đấy nhé.

XTÊNLI: - Cậu đừng lo. Tôi không cho thịt chuột vào đâu.

Hếppi cười.

Thế còn rượu? Khẩu vị hoàn toàn khác với thức ăn chứ ạ?

HẾPPI: - Không cần. Anh có còn nhớ cái thực đơn tôi đem từ ngoại quốc về không? Có sâm-banh ấy mà?

XTÊNLI: - Tất nhiên là còn nhớ rồi! Tôi vẫn còn đính vào tường ở bếp. Nhưng, thứ rượu ấy đắt lắm, mỗi người phải mất một đôla.

HẾPPI: - Được rồi!

XTÊNLI: - Cậu vừa trúng số hay sao đấy?

HẾPPI: - Không, hôm nay gia đình tổ chức một bữa ăn mừng thắng lợi. Anh tôi... ngày hôm nay vừa lo xong một việc kinh doanh lớn. Có thể ông ấy với tôi sẽ mở một hiệu buôn.

XTÊNLI: - Hay quá! Cái chính là bó tròn trong phạm vi gia đình, cậu có hiểu ý tôi

https://tieulun.hopto.org

định nói gì rồi chứ? Bao giờ thế cũng vẫn hơn.

HẾPPI: - Tôi cũng nghĩ như vậy.

XTÊNLI: - Khác nhau xa lắm! Thí dụ như có anh chàng nào đó giở trò xoáy... thì cũng chỉ người trong gia đình biết thôi. Cậu có hiểu ý tôi định nói gì rồi chứ? *(Hạ thấp giọng)*. Ý như lão quản đốc cái tiệm ăn này. Ông chủ cứ điên đầu lên vì lão, lúc nào cũng thấy trong két hụt tiền! Cho tiền vào két thì được, mà lấy ra thì lại chẳng thấy còn đồng nào nữa.

HẾPPI: *(Ngẩng đầu)* - Suỵt!...

XTÊNLI: - Gì thế ạ?

HẾPPI: - Anh có để ý tôi không nhìn bên phải mà cũng chẳng nhìn bên trái chứ? Có thấy thế không?

XTÊNLI: - Có.

HẾPPI: - Và tôi nhắm mắt nhé?

XTÊNLI: - Cậu nói gì vậy?

HẾPPI: - Có một món rất bở!

XTÊNLI: *(Hiểu ngay, nhìn quanh)* - Đâu ạ? Tôi

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

chưa nhìn thấy... *(Ngừng bặt khi thấy một thiếu nữ ăn mặc sang trọng, khoác lông thú bước vào phòng và ngồi bàn bên cạnh).*

Hếppi và Xtênli đưa mắt theo dõi cô gái.

XTÊNLI: - Lạy Chúa, sao cậu lại khám phá ngay được nhỉ?

HẾPPI: - Tôi có máy rađa riêng. *(Chăm chú nhìn nghiêng cô gái).* Ư ừ... Xtênli...

XTÊNLI: - Cô này có vẻ vừa ý cậu đấy, Hếppi ạ.

HẾPPI: - Nhìn cái miệng xem kìa! Lạy Chúa! Đôi mắt nữa!

XTÊNLI: - Đời cậu vẫn còn sung sướng thật, cậu Hếppi ạ!

HẾPPI: - Ra tiếp cô ta đi.

XTÊNLI: *(Đến gần bàn cô gái)* - Bà cần thực đơn chứ ạ?

CÔ GÁI: - Tôi còn đợi đã...

HẾPPI: - Sao không đem thực đơn ra cho cô... Xin lỗi cô! Tôi buôn rượu sâm banh, và tôi muốn mời cô nếm thử rượu của hãng chúng tôi. Xtênli, đem sâm banh

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

ra đây.

Xtênli ra.

CÔ GÁI: - Ông tốt bụng quá.

HẾPPI: - Có gì đâu ạ! Hãng rượu sẽ chịu phí tổn mà! *(Cười)*

CÔ GÁI: - Ông buôn thứ hàng thật tuyệt diệu.

HẾPPI: - Gì rồi cũng chán cả thôi. Dù sao cũng chỉ là một món hàng thôi, cô ạ.

CÔ GÁI: - Có lẽ ông nói đúng.

HẾPPI: - Thưa cô, nhân tiện xin hỏi, cô không buôn bán thứ gì chứ ạ?

CÔ GÁI: - Không ạ.

HẾPPI: - Xin lỗi cô, vì chưa quen mà quá đường đột, chứ khuôn mặt cô đưa lên bìa tạp chí nào đó thì tuyệt.

CÔ GÁI: *(Liếc nhìn Hếppi, hơi làm dáng)* - Thì đã có rồi ạ!

Xtênli mang cốc rượu sâm banh vào.

HẾPPI: - Anh thấy tôi nói đúng chưa? Này nhé, cô đây từng làm mẫu để chụp đăng lên báo ảnh.

XTÊNLI: - Vâng! Trông biết ngay! Biết ngay lập

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

tức!

HẾPPI: - Báo nào đấy ạ?

CÔ GÁI: - Rất nhiều thứ báo khác nhau. *(Cầm cốc)*. Cảm ơn.

HẾPPI: - Cô có biết ở Pháp người ta nói thế nào không? Sâm banh là thứ thuốc bôi má hồng tốt nhất.

Bíp vào.

Lại đây, anh Bíp!

BÍP: *(Ngồi xuống cạnh Hếppi)* - Xin chào! Xin lỗi, tôi đến hơi muộn.

HẾPPI: - Em cũng vừa mới tới... À... cô?...

CÔ GÁI: - Phoócxai.

HẾPPI: - Thưa cô Phoócxai, đây là anh tôi.

BÍP: - Bố chưa tới à?

HẾPPI: - Tên anh ấy là Bíp. Có thể cô đã nghe tiếng anh ấy. Anh tôi là một cầu thủ bóng đá nổi tiếng.

PHOÓCXAI: - Thế nào? Ở đội nào ạ?

HẾPPI: - Cô có thuộc tình hình đá bóng không?

PHOÓCXAI: - Không, rất tiếc! Tôi không biết gì mấy.

https://tieulun.hopto.org

HẾPPI: - Bíp là một trung vệ ở đội tuyển "Những tay khổng lồ ở thành phố Nữu ước".

PHOÓCXAI: - A, hay quá! *(Uống).*

HẾPPI: - Chúc cô sức khoẻ!

PHOÓCXAI: - Sung sướng được làm quen với ông!

HẾPPI: - Tên tôi là Hếppi. Chính tên là Harôn kia, nhưng ở Viện hàn lâm quân sự anh em gọi tôi là thằng Hếppi! Số đỏ [1].

PHOÓCXAI: *(Bắt đầu lễ phép)* - Ra thế đấy ạ! Rất sung sướng ạ!

Quay nghiêng về phía Hếppi để khoe nét mặt trông nghiêng của mình.

BÍP: - Thế nào, bố không tới à?

HẾPPI: - Nếu anh ưng ý thì mời anh!

BÍP: - Tao không thích dùng người như thế.

HẾPPI: - Ngày xưa anh có dát như thế đâu! Tính xông xáo của anh mất đâu rồi, anh Bíp?

BÍP: - Tao vừa ở nhà Ôlive ra.

---

[1] Hếppi (happy) tiếng Anh có nghĩa là may mắn.

https://tieulun.hopto.org

HẾPPI: - Khoan đã. Em đang hỏi: ngày trước anh tợn lắm kia mà? Anh có thích con bé này không? Chỉ cần vẫy tay là nó đi theo ngay thôi...

BÍP: - Không. *(Quay đầu nhìn cô gái).*

HẾPPI: - Em nói thật đấy. Đây nhé! Cô em ơi! Cô có bận gì không?

PHOÓCXAI: *(Quay về phía Hếppi)* - Đúng ra thì có... Nhưng cũng có thể gọi điện thoại từ chối người ta được.

HẾPPI: - Thế thì cô đi gọi điện thoại đi nhé, được không? Kéo thêm một cô bạn nào nữa nhé. Chúng tôi đợi ở đây đấy. Anh Bíp là một tay cầu thủ bóng tròn nổi tiếng vào bậc nhất của chúng ta đấy.

PHOÓCXAI: *(Đứng dậy)* - Thực tôi rất sung sướng được làm quen với các ông.

HẾPPI: - Trở lại ngay nhé!

PHOÓCXAI: - Vâng, xin cố gắng!

HẾPPI: - Cố lên, cô em ạ. Đôi khi cần phải cố gắng...

Cô gái Phoócxai ra. Xtênli kinh ngạc

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

đi theo cô gái, lắc đầu vẻ thán phục.

HẾPPI: - Thật không biết xấu hổ! Con bé xinh đến thế! Chính vì vậy mà em cứ ngại không muốn lấy vợ. Trong hàng ngàn đứa, không kiếm lấy một đứa nào đứng đắn. Ở Nữu ước thứ gái kiểu này vô thiên lủng!

BÍP: - Hếppi này...

HẾPPI: - Em đã bảo là chỉ cần vẫy tay là nó theo ngay thôi!

BÍP: *(Dằn giọng một cách khác thường)* - Mày có im đi không nào? Tao muốn kể cho mày nghe...

HẾPPI: - Anh gặp lão Ôlive rồi chứ?

BÍP: - Có! Khoan đã! Tao muốn nói cho bố hiểu một chuyện, mày phải giú tao...

HẾPPI: - Chuyện gì? Thế lão ta có hứa cấp tiền cho anh không?

BÍP: - Có vẻ mày loạn óc rồi! Mày điên rồi!

HẾPPI: - Tại sao? Có chuyện gì vậy?

BÍP: *(Thở hổn hển)* - Tao vừa làm một veto xấu xa quá. Hôm nay là ngày kỳ quái nhất trong đời tao. Tao xin thề là

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

người ta chỗ nào cũng đau như dần. Y như vừa bị một trận đòn ấy.

HẾPPI: - Lão ta không chịu tiếp anh à?

BÍP: - Tao đợi lão ta sáu tiếng đồng hồ ròng rã, mày hiểu chưa? Suốt cả một ngày. Cứ chốc chốc lại nhờ cô thư ký chuyển tên tao vào. Tao còn tán tỉnh để cô ấy cho tao vào gặp lão chủ, nhưng không ăn thua...

HẾPPI: - Anh mất lòng tự tin rồi. Nhưng lão ta còn nhớ anh chứ, chẳng lẽ lại không còn nhớ anh nữa ư?...

BÍP: *(Giơ tay ngăn Hếppi lại)* - Mãi tới gần năm giờ chiều lão ta mới ra. Lão chẳng còn nhớ tao là ai, tao là cái thằng quái nào. Rõ ràng tao là một thằng ngốc!

HẾPPI: - Anh có kể cho lão nghe mưu đồ của mình về chuyện Phơlorít không?

BÍP: - Lão đi ngang qua mặt tao. Tao trông thấy lão vừa đúng một phút đồng hồ. Tao tức quá, tức đến mức tao có thể đập vỡ hết đồ đạc ở chỗ ấy! Căn cứ vào đầu mà dám tự nhận là có thể đi buôn

https://tieulun.hopto.org

mới được chứ? Mình cứ mải tin còn có thể vào làm cho lão ta được! Nhưng chỉ thoáng nhìn mặt lão là tao hiểu ngay rằng cả cuộc đời tao chỉ là một sự bịa đặt, lừa dối. Suốt mười lăm năm nay chúng mình chỉ tự an ủi bằng cách nói dối lẫn nhau thôi...

HẾPPI: - Thế anh đã làm gì ở đấy?

BÍP: (*Tập trung tư tưởng cố tìm hiểu xem chuyện gì vừa xảy ra ở nhà Ôlive*) - Này nhé, lão chuồn đi đâu mất... Rồi cả con thư ký cung đi về mất. Tao đứng trơ một mình ở cái phòng tiếp khách ấy. Tao không còn nhớ là đầu óc tao lúc ấy điên lên mức độ nào. Chỉ biết là khi tao định thần lại được thì tao đã ở trong phòng giấy của lão. Hếppi ạ, cái phòng giấy ấy thật là lộng lẫy, chân tường lợp toàn gỗ sồi quý... Tao không hiểu tại sao nữa... Tao... tao lấy ngay cái bút để sẵn thường xuyên trên bàn của lão!

HẾPPI: - Trời! Thế lão ta có bắt được không?

BÍP: - Tao bỏ chạy. Đâm đầu xuống thang,

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

qua hết mười một tầng gác. Cứ chạy, chạy miết như bị ma đuổi ấy...

HẾPPI: - Dại dột quá! Mà sao anh lại làm thế?

BÍP: (*Hoang mang, đau khổ*) - Tao chẳng biết, lúc ấy tao chỉ muốn... nắm lấy một cái gì vào tay thôi. Tao không hiểu. Mày giúp tao với. Hếppi, tao phải kể chuyện ấy cho bố biết.

HẾPPI: - Anh điên rồi! Kể làm gì?

BÍP: - Phải để bố hiểu rằng tao là thứ người mà không ai dám cho vay một số tiền lớn đâu. Bố vẫn cứ tưởng rằng thời gian vừa qua tao sống như vậy là để làm khổ bố, chính ý nghĩ đó đã làm cho bố không thiết sống nữa.

HẾPPI: - Được rồi! Anh hãy kể cho bố nghe chuyện gì vui vui thôi.

BÍP: - Không làm thế được, mày ạ.

HẾPPI: - Anh cứ nói rằng Ôlive mời anh ngày mai tới ăn cơm.

BÍP: - Thế ngày mai tao sẽ nói sao với bố đấy?

HẾPPI: - Anh cứ đi đâu chơi, khuya sẽ về. Rồi

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

bảo rằng Ôlive còn suy nghĩ thêm. Cứ thế, cho Ôlive suy nghĩ một vài tuần. Thế rồi mọi sự sẽ nhạt đi và bố cũng sẽ quên dần thôi...

BÍP: - Nhưng làm thế vẫn không bao giờ chấm dứt được cái trò ấy!

HẾPPI: - Bố chỉ sung sướng khi nào có được chút hy vọng gì đó mà thôi.

Vili chào.

A, chào bố ạ!

VILI: - Lạy Chúa, đã bao nhiêu năm nay bố chẳng được đặt chân vào đây.

Xtênli đưa Vili tới cạnh bàn, đặt ghế sau lưng Vili rồi định ra.

HẾPPI: - Xtênli!

Xtêli đứng lại, chờ.

BÍP: *(Vẻ mặt như một người có lỗi, đến gần bố như đến gần một người ốm)* - Mời bố ngồi. Bố uống chút rượu không ạ?

VILI: - Được.

BÍP: - Thôi bố con mình chén nào.

VILI: - Con có chuyện gì không vui đấy?

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

BÍP: - Không ạ... *(Với Xtêli)*. Vítki cả! Mỗi người hai xuất.

XTÊNLI: - Vâng ạ. Mỗi người hai xuất vítki. *(Ra)*.

VILI: - Các con uống chưa?

BÍP: - Có uống một chút rồi ạ.

VILI: - Nào, Bíp, con kể bố nghe đầu đuôi thế nào đi! *(Gật gật đầu, mỉm cười)*. Tất nhiên là mọi việc ổn thoả cả chứ?

BÍP: *(Hít hơi lấy đà, rồi túm lấy tay Vili)* - Bố ạ... *(Mỉm cười một cách can đảm và Vili cũng mỉm cười đáp lại)*. Con hôm nay thật vất vả!...

HẾPPI: - Thật kinh khủng, bố ạ!

VILI: - Thế à? Sao nào?

BÍP: *(Bị kích động nhưng say rượu, như lơ lửng trên mây)* - Con sẽ kể bố nghe tỉ mỉ đầu đuôi. Hôm nay quả là một ngày kỳ lạ... *(Im lặng. Liếc nhìn hai cả người, rồi cố trấn tĩnh lại, hơi thở hổn hển làm lời nói của anh lúc nhanh lúc chậm)*. Con phải chờ ông ta khá lâu và...

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

VILI: - Chờ Ôlive ấy à?

BÍP: - Vâng, chờ ông Ôlive. Nói thẳng ra thì con chờ ông ta suốt cả một ngày. Và trong thời gian đó, bố ạ, con nhớ lại tất cả mọi biến cố trong đời từ ngày con còn nhỏ tới nay. Ai bảo ngày trước con làm phái viên cho ông Ôlive nhỉ?

VILI: - Chính con bảo thế chứ ai.

BÍP: - Không phải đâu, con chỉ làm nhân viên vận tải cho ông ta thôi.

VILI: - Nhưng thực tế thì con...

BÍP: *(Quả quyết)* - Bố ạ, con không biết ai là người đầu tiên đã bịa ra, chứ quả thực con chưa bao giờ được ông Ôlive tin cậy cả.

VILI: - Mày nói thế để làm gì, hả?

BÍP: - Ngày hôm nay con đề nghị phải nhìn thẳng vào sự thật. Cứ mò mẫm mãi thì chẳng tính chuyện gì thành công được đâu... Con làm nhân viên vận tải cho ông ta, chỉ thế thôi.

VILI: *(Tức giận)* - Được, thế bây giờ cho bố nói...

https://tieulun.hopto.org

BÍP: - Sao bố không để con nói nốt đã?

VILI: - Vì tao hoàn toàn không quan tâm gì đến các thứ lai lịch vớ vẩn cả... Các con ạ, lửa cháy lan đến chân chúng ta rồi. Đám cháy to lắm. Hôm nay bố bị đuổi ra ngoài hãng buôn ấy rồi.

BÍP: *(Sửng sốt)* - Vô lý!

VILI: - Bố bị đuổi, mà bố lại cần về nói với mẹ các con một lời an ủi cho mẹ khỏi đau đớn. Mẹ các con đã khổ nhiều rồi, đã chờ đợi nhiều rồi, có phải không nào? Mà trong đầu của bố bây giờ rỗng tuếch, chẳng có lấy một điều gì để nói với mẹ cả. Bố chẳng còn nghĩ ra được cái gì hết. Vì vậy, các con đừng lên lớp bố về ảo tưởng và thực tại nữa. Bố chẳng cần gì đến những thứ đó. Thôi, bây giờ các con nói gì với bố đây?

Xtênli mang tới ba cốc rượu. Ba người im lặng chờ cho Xtênli ra hẳn.

VILI: - Con có gặp Ôlive không?

BÍP: - Lạy Chúa tôi!

VILI: - Nghĩa là con không đến đấy?

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

HẾPPI: - Tất nhiên có chứ ạ.

BÍP: - Con có đến đấy. Con có gặp ông ta... Sao chúng nó lại đuổi bố ra được nhỉ?

VILI: *(Nóng ruột, nhích ra ngồi vào mép ghế)* - Thế thái độ ông ta thế nào?

BÍP: - Thế bố làm không lương, chỉ hưởng hoả hồng thôi, mà hắn cũng không nhận à?

VILI: - Bố đang thất nghiệp, con hiểu chưa nào? *(Năn nỉ)*. Con nói đi, kể đi, Ôlive tiếp đãi ân cần chứ?

HẾPPI: - Tất nhiên rồi, bố ạ!

BÍP: *(Bị dồn vào thế bí)* - Thì cũng...

VILI: - Thế mà bố cứ lo mãi, sợ ông ta không nhận ra con! *(Với Hếppi)*. Này nhé, sau mười hai năm mới gặp lại thì chắc ông ta vui thích đến ngần nào chứ!

HẾPPI: - Đúng thế đấy ạ!

BÍP: *(Cố tìm cách chuyển sang thế tấn công)* - Bố ạ, để con nói đã...

VILI: - Thế con có biết tại sao ông ta không quên con không? Bởi vì ngay từ phút

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

đầu con đã gây được ấn tượng tốt.

BÍP: - Đề nghị ta bình tĩnh hơn và nhìn thẳng vào sự thật hơn.

VILI: *(Làm như bị Bíp ngắt lời luôn)* - Thế kể đi, ông ta tiếp đãi ra sao? Hay lắm, Bíp! Thật là tuyệt! Ông ta mời con vào phòng giấy hay nói chuyện với con ngay ngoài phòng khách?

BÍP: - Bố ạ, ông ấy đi ra, rồi...

VILI: *(Mỉm cười rất tươi)* - Ông ta bảo sao? Bố tin là ông ta ôm con hôn!

BÍP: - Ông ta...

VILI: - Ông ta tốt bụng lắm đấy! *(Với Hếppi)*. Ông ta dễ dãi lắm, con có biết không?

HẾPPI: - Khỏi phải nói!

VILI: *(Với Bíp)* - Con uống rượu ở đấy chứ gì?

BÍP: - Vâng, ông ấy mời con... không, không!

HẾPPI: *(Chen vào)* - Anh Bíp có kể ông nghe dự kiến của con về Phơlorít.

VILI: - Đừng có nói chen vào. *(Với Bíp)*. Ông

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

ấy có ý kiến gì về đề nghị của các con?

BÍP: - Bố ạ, để con nói rõ cho bố nghe.

VILI: - Thì từ nãy đến giờ tao chỉ chờ có thế thôi! Thế nào nào? Ông ấy mời con vào phòng làm việc này, rồi sao nữa?

BÍP: - Rồi... con nói chuyện. Còn ông ấy thì... nghe, bố ạ...

VILI: - Ông ấy nổi tiếng là người biết lắng nghe. Rồi sao nữa? Ông ấy trả lời ra sao?

BÍP: - Ông ấy trả lời... *(Im bặt, rồi bỗng nhiên nổi giận)*. Bố ạ, bố không để con nói theo như ý con muốn!

VILI: *(Tức giận vạch mặt)* - Mày chưa gặp ông ấy!

BÍP: - Không, con có gặp!

VILI: - Hay mày lăng mạ ông ấy? Mày lăng mạ ông ấy chứ gì, nói thật đi!

BÍP: - Bố để con yên. Thôi, xin bố hãy để con yên nào!

HẾPPI: - Đến khổ!

VILI: - Kể đi, xem đầu đuôi thế nào?

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

BÍP: *(Với Hếppi)* - Tao không thể nói chuyện với ông cụ được!

Trong khi họ nói chuyện, thỉnh thoảng xen vào tiếng kèn đồng the thé đến chối tai: Đám cành lá xanh lại phủ lên ngôi nhà yên tĩnh và tối tăm.

Bécna (tuổi thiếu niên) vào và gõ cửa.

BÉCNA: *(Thất thanh)* - Bác Linđa! Bác Linđa!

HẾPPI: - Thì kể cho bố nghe đầu đuôi thế nào nào!

BÍP: *(Với Hếppi)* - Im ngay, để mặc tao!

VILI: - Không! Chỉ tại mày thi hỏng môn toán!

BÍP: - Toán nào nhỉ? Bố nói gì vậy!

BÉCNA: - Bác Linđa! Bác Linđa!

Linđa thời còn trẻ bước vào.

VILI: *(Hét to)* - Môn toán! Môn toán!

BÍP: - Bố bình tĩnh lại đi, bố!

BÉCNA: - Bác Linđa!

VILI: *(Cáu)* - Mày không thi trượt thì đã làm nên từ lâu rồi!

BÍP: - Nếu vậy thì con sẽ kể bố nghe, sự

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

thật là thế nào. Bố nghe đây!

BÉCNA: - Bác Linđa!

BÍP: - Con đợi ông ta sáu tiếng đồng hồ ròng rã...

HẾPPI: - Anh nói lăng nhăng gì thế?

BÍP: - Con cứ chốc chốc lại nhờ cô thư ký báo với ông ta là con đang đợi. Nhưng ông ấy không muốn tiếp con. Mãi sau cùng ông ấy... *(Tiếp tục nhưng ta không nghe thấy tiếng Bíp nữa).*

Ánh sáng ở khách sạn tắt dần.

BÉCNA: - Bíp bị trượt về môn toán rồi!

LINĐA: - Vô lý!

BÉCNA: - Thầy Biếcbôm đánh trượt anh ấy! Anh ấy không được nhận bằng tốt nghiệp!

LINĐA: - Nhưng họ đâu có quyền làm như thế! Bíp nó phải được vào học Đại học! Nó đâu rồi? Bíp! Bíp!

BÉCNA: - Anh ấy đi rồi. Anh ấy ra nhà ga chính.

LINĐA: - Nhà ga chính à? Thế tức là nó đi

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

Bốttơn đấy.

BÉCNA: - Thế bác Vili đang ở Bốttơn ạ?

LINĐA: - Có lẽ bác giai sẽ can thiệp với thầy giáo cho nó... khổ thân, tội nghiệp thằng bé.

Ánh sáng trong nhà tắt.

BÍP: *(Vẫn ngồi cạnh bàn, lúc này ta lại nghe thấy tiếng anh. Tay anh cầm chiếc quản bút...)* - Bây giờ thì giữa con và ông Ôlive thế là hết, không còn hy vọng gì nữa, bố hiểu chưa? Bố có nghe con nói không đấy?

VILI: *(Hoang mang)* - Có, có. Đúng thế... Nếu con không thi trượt...

BÍP: - Trượt gì? Bố nói gì vậy?

VILI: - Đừng đổ cả lỗi cho tao! Không phải tao trượt môn toán mà là mày! Cái bút nào kia?

HẾPPI: - Dớ dẩn, anh Bíp! Cái bút ấy thì đáng giá không bằng...

VILI: *(Lúc này mới nhìn thấy cái bút)* - Mày lấy cái bút của Ôlive đấy à?

BÍP: *(Mệt mỏi)* - Bố ạ, con vừa kể cho bố

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

nghe thôi...

VILI: - Mày ăn cắp cái bút của Ôlive?

BÍP: - Thực ra thì không phải là ăn cắp. Con đã nói cho bố rồi kia mà!

HẾPPI: - Lúc Ôlive vào thì anh Bíp đang cầm bút ở tay. Anh lấy lúng túng, quên, đem nhét vào túi.

VILI: - Lạy Chúa tôi...

BÍP: - Con có định ăn cắp đâu!..

TIẾNG NỮ ĐIỆN THOẠI VIÊN: - Khách sạn "Xtêđisơ". Chào ngài!

VILI: *(Thét)* - Tôi không có nhà! Tôi đi vắng rồi!

BÍP: *(Sợ hãi)* - Bố làm sao thế ạ?

Bíp và Hếppi đứng dậy.

TIẾNG NỮ ĐIỆN THOẠI VIÊN: - Mời ông Vili ra nói chuyện!

VILI: - Tôi có nhà đâu nào, đừng gọi thế!

BÍP: *(Hoảng sợ, quỳ xuống trước mặt Vili)* - Bố ạ, con xin tu tỉnh, từ nay sẽ không như thế nữa!

Vili cố đứng dậy, nhưng Bíp giữ chặt

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

lấy bố.

Khoan đã, bố hãy bình tĩnh lại đi...

VILI: - Mày là một thằng vô tích sự, mày thật vô tích sự...

BÍP: - Bố ạ, con sẽ tìm được chỗ đứng trong cuộc đời, con sẽ tìm được một việc gì đó, bố hiểu chưa? Con xin bố bình tĩnh lại đi! *(Đưa hai bàn tay ôm lấy mặt bố)*. Bố nói đi, nói cho con một lời!

TIẾNG NỮ ĐIỆN THOẠI VIÊN: - Phòng ông Vili Lômen không trả lời. Có cần cho người đến tìm không ạ?

VILI: *(Cố đứng dậy để lao tới bắt nữ điện thoại viên không được nói nữa)* - Đừng, đừng!

HẾPPI: - Anh ấy còn có thể gặp vận may, bố à!

VILI: - Đừng, đừng!...

BÍP: *(Tuyệt vọng)* - Bố ạ, nghe con nói đã! Nghe con nói đã! Con muốn nói điều này cho vui lòng bố. Ông Ôlive có bàn với người chung vốn về dự định của chúng con. Bố có nghe con nói không? Ông ấy... ông ấy bàn xong rồi ra gặp

https://tieulun.hopto.org

SACHDETHI.COM

con... Con sẽ làm ăn được, bố có nghe rõ không?

Bố ạ, ông ấy bảo là chỉ còn mỗi cái khó là vấn đề tiền.

VILI: - Thế ông ấy... ông ấy có cấp tiền cho con không?

HẾPPI: - Ối trời, rồi anh ấy sẽ giàu cho mà xem bố ạ!

VILI: *(Cố đứng dậy)* - Nghĩa là ông ấy sẽ cấp vốn cho con chứ gì? Con sẽ có vốn buôn bán!

BÍP: *(Đau đớn, cố giữ Vili lại)* - Chưa đâu, chưa! Bố ạ, ông ấy bảo ngày mai con sẽ tới ăn cơm với ông ấy. Con muốn cho bố hiểu rằng con có thể gây được cảm tình với ông ta... Con sẽ thành công, con sẽ làm nên! Nhưng ngày mai, ngày mai con sẽ không đến đấy được, bố hiểu chứ?

VILI: - Sao lại không đến được? Mày chỉ muốn...

BÍP: - Cái bút, bố ạ, vì cái bút này...

VILI: - Trả lại cho ông ta và bảo là mày

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

quên, vô tình bỏ vào túi.

HẾPPI: - Tất nhiên rồi. Mai anh cứ đến ăn cơm với ông ấy!

BÍP: - Con không đến được...

VILI: - Cứ bảo ông ấy là mày cầm bút giải câu đố ở báo, rồi bỏ nhầm vào túi.

BÍP: - Bố ạ, lại ngày trước con có ăn cắp bóng của ông ta. Bây giờ bố lại muốn con cầm cái bút này đến đấy... Chẳng lẽ bố không hiểu là con không còn hy vọng gì vào ông ta nữa à? Con không thể đến đấy được nữa! Con cố xoay việc ở chỗ nào khác vậy thôi...

TIẾNG NGƯỜI ĐIỆN THOẠI: - Ông Vili!

VILI: - Thế mày không muốn trở nên người à?

BÍP: - Bố ạ, con quay lại đấy thế nào được nữa?

VILI: - Mày không muốn nên người, chỉ có vậy thôi.

BÍP: *(Lúc này nổi cáu với bố vì thấy bố không tin vào lòng thương xót của mình)* - Sao bố lại nói thế? Lỗi như

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

vậy rồi mà còn vác mặt tới đấy, bố tưởng dễ lắm à? Không, không ai bắt con đến gặp Ôlive lần nữa được đâu!

VILI: - Thế hôm nay mày đến đây làm gì?

BÍP: - Làm gì à? Đến làm gì à? Bố thử nhìn lại bố xem. Nhìn thử xem tình trạng của bố bi đát đến chừng nào.

Từ phía trái tiếng cười của Người Đàn bà vọng ra.

VILI: - Bíp, ngày mai mày phải đến dự bữa cơm với ông ta, nếu không...

BÍP: - Con không đi. Không có ai mời con ăn cả!

HẾPPI: - Anh Bíp, anh phải...

VILI: - Mày lại cố tình nói thế để làm khổ tao phải không?

BÍP: - Đừng có vu cho con như thế! Bố thật là tồi...

VILI: *(Tát một cái vào mặt con, rồi loạng choạng bước ra xa khỏi bàn)* - À, đồ hèn... Mày lại cố tình làm khổ tao chứ gì?

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Anh Vili, có ai đứng ngoài cửa đấy!

https://tieulun.hopto.org

BÍP: - Đúng đấy, con là đồ hèn, bố không thấy rằng con luôn luôn chỉ là một thằng vô tích sự hay sao?

HẾPPI: *(Gỡ hai người ra)* - Thôi, cũng đang ở hiệu ăn kia mà. Thôi con xin bố, xin anh!

Hai cô gái vào.

A, chào hai cô! Mời hai cô ngồi xuống đây.

PHOÓCXAI: - Chúng em sẽ ngồi. Đây là Léttta.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Vili, anh có dậy không nào?

BÍP: *(Không chú ý tới Vili)* - Thế nào, vui vẻ chứ, các cô? Các cô uống gì nào?

LẾTTA: - Sáng mai em phải dậy sớm: em được chọn làm dự thẩm ở Toà án! Thú vị lắm! Còn các anh, các anh có làm dự thẩm bao giờ chưa?

BÍP: - Chưa, nhưng lắm lần tôi được nghe họ tuyên án rồi!

Các cô gái cười.

Xin giới thiệu, đây là cha tôi.

LẾTTA: - Quý hoá quá! Mời bác ngồi với chúng

https://tieulun.hopto.org

cháu ạ.

HẾPPI: - Mời bố ngồi vào, anh Bíp!

BÍP: *(Lại gần Vili)* - Bố ơi, ngồi vào đi, bố trổ tài uống rượu đi nào! Thôi, đừng nghĩ ngợi gì nữa! Ngồi vào bàn với chúng con đi!

Vili đã sắp đến gần ghế để ngồi.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: *(Giọng nỉ non)* - Anh Vili, anh ra mở cửa đi, có người gõ cửa đấy!

Vili bối rối đi theo tiếng gọi của Người Đàn bà.

BÍP: - Bố đi đâu đấy?

VILI: - Mở cửa.

BÍP: - Cửa nào ạ?

VILI: - Cửa nhà xí... cửa đâu nhỉ?

BÍP: *(Kéo Vili sang phía bên trái)* - Bố đi thẳng xuống dưới ấy.

Vili đi sang phía bên trái.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Anh Vili, anh có dậy không nào?

Vili ra.

LẾTTA: - Quý hoá thật, các anh lại rủ cả ông cụ cùng đi chơi.

https://tieulun.hopto.org

PHOÓCXAI: - Thôi, các anh nói thật đi, đấy có phải cha các anh đâu!

BÍP: *(Quay về phía cô gái, vẻ khó chịu)* - Cô Phoócxai! Người vừa đứng bên cạnh cô chính là một ông hoàng thực thụ. Một ông hoàng rất giỏi giang, chỉ phải cái tội hơi đăm chiêu thôi. Một ông hoàng làm việc như trâu, mà chẳng được đời biết đến... Tóm lại đó là một người bạn tốt nhất, cô hiểu chưa? Một người bạn tốt nhất đấy. Suốt đời hy sinh cho các con, cô hiểu chưa?

LẾTTA: - Quý hoá quá nhỉ!

HẾPPI: - Thôi, các cô ơi, ta làm gì bây giờ nhỉ? Không phí mất thời giờ. Anh Bíp này, tập hợp bàn xem nên đi đâu nào?

BÍP: - Sao mày không thương ông cụ chút nào à?

HẾPPI: - Em không hiểu. Anh nói gì vậy? Có phải em...

BÍP: - Mày chẳng thiết gì đến ông cụ cả? *(Móc một ống cao su ở túi ra đặt lên bàn trước mặt Hếppi)*. Trời ơi, mày thử nhìn xem, tao đã tìm thấy cái gì

https://tieulun.hopto.org

đây? Sao mày có thể thản nhiên nhìn vật này được nhỉ?

HẾPPI: - Em ấy à? Thế ai bỏ nhà đi suốt bao nhiêu năm qua? Thế ai bỏ mặc bố mẹ chẳng thèm nhòm ngó đến, em à?

BÍP: - Nhưng đối với mày thì bố chẳng có nghĩa lý gì cả. Mày có thể giúp bố được, còn tao thì tao có cách gì đâu! Mày không hiểu tao định nói gì à? Ông cụ định tự tử, mày chưa hiểu à?

HẾPPI: - Em mà không hiểu? Em ấy à?

BÍP: - Hếppi, mày giúp ông cụ một chút! Trời ôi... giúp ông cụ một chút... Hãy giúp tao! Giúp tao đây này! Tao không thể nhìn thẳng vào mặt ông cụ được. *(Gần như khóc, chạy về bên phải).*

HẾPPI: *(Chạy đuổi theo anh)* - Anh đi đâu?

PHOÓCXAI: - Anh ấy cáu chuyện gì thế?

HẾPPI: - Ta đi thôi, các cô, đuổi cho kịp anh ấy!

HẾPPI: - Anh ấy hơi nóng nảy thế thôi. Chỉ một lúc là hết ngay.

Tiếng VILI: *(Từ phía bên trái, trả lời tiếng cười của Người đàn bà)* - Im ngay! Đừng

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

trả lời gì cả!

LẾTTA: - Thế các anh không nói gì với ông cụ...

HẾPPI: - Đây không phải là cha tôi đâu. Chỉ là người quen thôi. Ta đuổi theo anh Bíp đi... Cô em ạ, chúng ta sẽ chè chén cho túy lúy... Xtênli, tính tiền đi. Ê, Xtênli!

Họ ra, Xtênli vào, nhìn sang bên trái.

XTÊNLI: *(Khó chịu gọi Hếppi)* - Cậu Hếppi! Cậu Hếppi! *(Cầm ghế chạy theo họ).*

Bên trái có tiếng gõ cửa. Người đàn bà vừa cười vừa bước vào. Vili vào theo. Người đàn bà mặc quần áo ngủ (áo liền quần) màu đen. Vili đang cài lại khuy áo sơ mi. Một điệu nhạc dâm dật đệm theo lời đối thoại của họ.

VILI: - Đừng cười nữa! Im đi! Nghe chưa!

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Anh không chịu mở cửa à? Người ta sẽ đánh thức cả cái khách sạn này mất.

VILI: - Không phải họ tìm tôi đâu! Tôi có hẹn ai đến đâu!

https://tieulun.hopto.org

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Anh ơi, sao anh không uống thêm một cốc rượu nữa? Có thể may ra anh mới bớt nghĩ đến mình đôi chút.

VILI: - Sao tôi thấy buồn thế...

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Anh Vili ạ, anh đã huỷ thoại thân tôi rồi. Nhưng anh cứ đến văn phòng của tôi bất kỳ lúc nào, tôi cũng sẽ giới thiệu khách hàng cho anh. Anh sẽ không phải chờ đợi mất công nữa. Anh huỷ hoại tôi hoàn toàn rồi.

VILI: - Cô thật là tốt với tôi...

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Nhưng lạy Chúa, sao mà anh ích kỷ thế! Mà sao anh buồn vậy? Người buồn bã và ích kỷ nhất trên đời này. *(Cười).*

Vili hôn Người đàn bà.

Vào buồng đi, anh yêu quý. Giữa đêm hôm thế này, mặc quần áo vào làm gì.

Lại có tiếng gõ cửa.

Sao anh không chịu mở cửa.

VILI: - Họ lầm đấy. Không phải họ tìm chúng mình đâu.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Không. Họ gõ cửa tìm chúng mình

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

đấy. Và họ nghe rõ chúng mình nói chuyện với nhau. Hay là cháy khách sạn?

VILI: *(Ngày càng thêm hoảng sợ)* - Họ lầm buồng đấy!

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Thế anh ra bảo họ đi đi!

VILI: - Ngoài ấy có ai đâu.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Tôi thấy rờn rợn. Có người đang đứng ngoài cửa. Tôi thấy rờn rợn!

VILI: *(Đẩy Người đàn bà ra)* - Thôi được, cô trốn vào buồng tắm kia và đừng có ló ra đấy nhé. Hình như ở Maxatxusét có điều luật quy định về chuyện này thì phải... Trốn đi thì hơn! Có thể là người gác cổng mới gõ cửa. Anh ta có bộ mặt rất khả ố. Đừng ló ra đây, cô hiểu chưa? Chắc họ lầm đấy, chứ không phải cháy nhà gì đâu.

Lại có tiếng gõ cửa. Vili tránh ra vài bước. Người đàn bà nấp vào sau cánh gà. Ánh sáng đuổi theo họ và bây giờ Vili đứng đối diện với Bíp. Bíp còn là thiếu niên, tay xách vali. Bíp bước một bước. Tiếng nhạc tắt.

https://tieulun.hopto.org

BÍP: - Sao mãi bố không ra mở cửa?

VILI: - Bíp! Con đến Bốttơn làm gì thế?

BÍP: - Sao mãi bố không ra mở cửa! Con gõ đến năm phút đồng hồ. Con có gọi điện thoại cho bố...

VILI: - Bố vừa mới nghe thấy xong. Lúc nãy bố đang ở trong nhà tắm.

Cửa buồng tắm lại đóng chặt chẳng nghe thấy gì. Ở nhà có chuyện gì không?

BÍP: - Bố ạ... con đã làm hại bố.

VILI: - Sao?

BÍP: - Bố ạ...

VILI: - Bíp, con làm sao thế? *(Ôm vai con)* Ta xuống dưới nhà đi, bố cho con uống một cốc bia gừng.

BÍP: - Bố ạ, con thi trượt môn toán.

VILI: - Kỳ thi tốt nghiệp ấy à?

BÍP: - Vâng. Con không đủ điểm để nhận bằng tốt nghiệp.

VILI: - Thế Bécna nó không giúp con ư?

BÍP: - Nó cố giúp nhưng con vẫn chỉ được

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

có sáu mươi mốt điểm.

VILI: - Thế họ không chịu vớt con, cho thêm bốn điểm nữa à?

BÍP: - Thầy Biếcbôm không chịu bố ạ, con đã nói mãi nhưng thầy không chịu cho con bốn điểm ấy. Từ nay đến hè bố phải đến gặp thầy ấy nói chuyện vậy. Vì chỉ cần thầy ấy nhìn thấy bố, biết bố là ai, rồi bố nói chuyện tình cảm với ông ta, ông ta sẽ vui lòng cho thôi! Bố sẽ đến gặp ông ấy nhé? Giờ toán của ông ấy bao giờ cũng ở trước giờ tập bóng, vì vậy con hay bỏ học. Bố đến gặp thì ông ấy sẽ mến bố thôi. Vì bố giỏi nói chuyện lắm kia mà!

VILI: - Con cứ yên tâm, không sao đâu. Bố con ta về nhà ngay bây giờ đi.

BÍP: - Thế thì tuyệt lắm! Đối với bố, ông ta không từ chối gì đâu!

VILI: - Con xuống dưới nhà bảo người thường trực tính tiền trước đi nhé. Con đi đi, mau lên.

BÍP: - Rõ! Bố có biết là tại sao ông ta căm con không? Có một lần ông ta đến lớp

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

muộn, con lên bảng bắt chước ông ta. Con liếc cái mắt và nói uốn lưỡi...

VILI: *(Cười)* - Thế à? Bố chắc là tụi học sinh thích lắm hả?

BÍP: - Chúng nó cười lăn cả ra!

VILI: - Ha ha ha! Thế con bắt chước thế nào?

BÍP: - Căn số bậc hai của sáu mươi sáu... *(Uốn lưỡi các chữ S).*

Vili cười khoái chí.

(Cười theo bố). Đúng lúc ấy thì ông ta bước vào lớp.

Vili cười và Người Đàn bà ở sau cánh gà cũng cười theo.

VILI: *(Vội vã)* - Thôi con xuống nhà mau lên.

BÍP: - Bố có khách vào đấy phải không?

VILI: - Không, ở buồng bên cạnh đấy.

Ở sau cánh gà Người Đàn bà cười giòn giã.

BÍP: - Trong buồng tắm có người.

VILI: - Không. Ở phòng bên cạnh đấy, bên ấy họ đang ăn tiệc...

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Người Đàn bà vào.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: *(Cười khúc khích)* - Vào được chứ ạ? Trong buồng tắm có con gì bò ấy!

Vili nhìn Bíp. Bíp ngơ ngác nhìn Người Đàn bà chăm chú.

VILI: - Ôi... xin mời bà về đi thôi. Chắc bên ấy họ chữa xong rồi. Con ạ, bên buồng bà này người ta quét vôi lại, vì vậy bố mới để bà ấy tắm nhờ ở đây. Thôi mời bà về đi...

Đẩy Người Đàn bà.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: *(Cưỡng lại)* - Anh Vili, để tôi mặc quần áo đã chứ. Ai lại...

VILI: - Bà đi đi! Về nhà đi... *(Đột nhiên cố trở lại không khí bình thường)*. À Bíp, giới thiệu với con, đây là một khách hàng của bố, bà Phơrenxít, bên buồng bà ấy, người ta đang quét vôi. Thôi mời bà về mau đi.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Anh đưa tôi cái áo! Ai lại trần như nhộng thế này mà ra ngoài hành lang ấy!

VILI: *(Kéo Người Đàn bà ra khỏi cánh gà)* -

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Bà đi khỏi đây ngay! Mau lên! Bà đi đi cho! *(Ra cùng với Người Đàn bà)*

Bíp từ từ ngồi xuống vali, lắng tai nghe hai người cãi nhau ở sau cánh gà.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Thế tất của tôi đâu! Anh hứa cho tôi tất kia mà!

VILI: - Tôi không có tất tiếc gì hết.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Anh đã chuẩn bị sẵn cho tôi hai hộp tất mỏng số chín kia mà, đưa đây tôi!

VILI: - Này đây, cầm lấy, nhưng xéo đi ngay!

Người Đàn bà vào, tay cầm hộp tất. Vili cầm quần áo của mụ.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: - Mong sao cho ngoài hành lang không có người. Chỉ mong có vậy thôi. *(Với Bíp)*. Cậu chơi bóng đá hay bóng gì?

BÍP: - Bóng đá.

NGƯỜI ĐÀN BÀ: *(Ức vì bị làm nhục)* - Tôi cũng như quả bóng, cũng bị người ta đá đấy. Thôi chào cậu. *(Giật quần áo trong tay Vili rồi ra)*.

https://tieulun.hopto.org

VILI: *(Phá không khí căng thẳng)* - Ta cũng sửa soạn đi. Bố muốn tới trường con ngay ngày mai, càng sớm càng tốt. Con mở tủ lấy cho bố bộ quần áo. Bố đi lấy vali.

Bíp ngồi yên không động đậy.

Con làm sao thế?

Bíp vẫn ngồi yên như tượng, mắt trào lệ.

Đấy là khách hàng của bố. Bà ấy mua hàng cho hãng Ximmônxơ. Bà ấy ở buồng đầu hành lang bên kia. Bên ấy họ đang quét vôi. Con đừng nghĩ là... *(Ngừng)*. Con nghe đây, bà ấy chỉ là khách hàng quen thôi. Vì bà ấy giao dịch, mua hàng ngay trong buồng riêng nên phải sửa lại căn buồng cho lịch sự... *(Ngừng. Quyết định làm chủ tình thế)*. Thôi, con mở tủ lấy quần áo ra cho bố đi.

Bíp vẫn không nhúc nhích.

Không được khóc và phải làm theo lời bố. Bố ra lệnh cho con đấy, Bíp ạ. Con có nghe thấy bố ra lệnh chưa? Sao con

https://tieulun.hopto.org

lại còn khóc? *(Ôm vai con)*. Con ạ, lớn lên, con sẽ hiểu. Đừng nên... đừng nên quan trọng hoá những chuyện như thế này, con ạ. Bố sẽ đến gặp thầy Biếcbôm ngay sáng mai, ngay sáng sớm.

BÍP: - Không cần.

VILI: *(Ngồi xuống cạnh con)* - Sao lại không cần?! Ông ta sẽ cho con bốn điểm ấy. Bố sẽ cố nói cho con.

BÍP: - Ông ấy sẽ không nghe bố đâu.

VILI: - Không. Ông ấy sẽ nghe. Con cần mấy điểm ấy để được vào học trường Đại học Viếcgini.

BÍP: - Con không muốn vào Đại học.

VILI: - Thế à? Nếu ông ta không chịu nghe bố thì con sẽ học hè để thi lại. Con có cả mấy tháng hè kia mà...

BÍP: *(Khóc oà lên)* - Bố!

VILI: *(Quỳ xuống, đau khổ)* - A, con tôi...

BÍP: - Bố...

VILI: - Bố không coi bà ta ra cái gì đâu, con ạ. Chỉ vì bố buồn quá, buồn đến kinh khủng.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

BÍP: - Bố... bố lấy tất của mẹ đem cho người ta! *(Nước mắt lại trào ra. Bíp đứng dậy, định đi).*

VILI: *(Run rẩy giữ con lại)* - Bố ra lệnh cho con!

BÍP: - Đừng động vào người tôi, đồ lừa dối!

VILI: - Mày dám hỗn thế à? Xin lỗi tao đi!

BÍP: - Đồ lừa bịp! Đồ lừa bịp ti tiện, đáng thương hại! *(Không kìm được nữa, quay đi rồi vừa khóc nức nở vừa xách vali ra).*

VILI: *(Vẫn quỳ ở giữa phòng)* Tao ra lệnh cho mày, Bíp, quay lại ngay, không tao giết! Quay lại ngay! Tao sẽ cho mày một trận đòn!

Xtênli đi nhanh vào và dừng lại trước mắt Vili. (Với Xtênli, hét to). Tao ra lệnh...

XTÊNLI: - Ông để tôi tìm cho, ông mất cái gì đấy? *(Đỡ Vili đứng dậy).* Các cậu con ông đi với bọn con gái rồi. Các cậu ấy bảo sẽ gặp lại ông ở nhà.

Bồi bàn thứ hai vào, đứng ở xa theo

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

SACHDETHI.COM

dõi họ.

VILI: - Nhưng bố con tôi phải ăn cơm với nhau kia mà...

Tiếng nhạc, chủ đề Vili.

XTÊNLI: - Ông đi về một mình được không ạ?

VILI: - Tôi.. tất nhiên là được. *(Đột nhiên lo lắng về nét mặt của mình).* À, thế nào... anh xem, không sao chứ?

XTÊNLI: - Không sao cả. *(Nhặt sợi cỏ trên mặt trái của cổ áo Vili).*

VILI: - Biếu anh... biếu anh một đôla.

XTÊNLI: - Các cậu ấy trả đủ rồi. Xong cả rồi ạ.

VILI: *(Dúi tiền vào tay Xtênli)* - Anh cầm lấy. Anh thật tốt quá.

XTÊNLI: - Ông đừng...

VILI: - Đây... biếu anh thêm. Tôi không cần gì đến những tờ giấy này nữa.

(Im lặng một chút). À cho tôi hỏi... gần đây có cửa hàng bán hạt giống không, anh?

XTÊNLI: - Hạt giống ạ? Hạt giống gì ạ? Để gieo xuống đất ấy ạ?

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

Khi Vili quay đi, Xtênli nhét tiền trả vào túi áo Vili.

VILI: - Ừ... hạt cà rốt... hạt đỗ...

XTÊNLI: - Ở Đại lộ số Sáu gần đây có cửa hàng bán dụng cụ gia đình, nhưng có lẽ đã đóng cửa. Bây giờ khuya rồi.

VILI: *(Lo lắng)* - Thế thì tôi phải đi nhanh mới được. Tôi đang cần hạt giống lắm. *(Đi về phía bên phải).* Tôi cần mua hạt giống ngay bây giờ. Tôi chưa gieo được cái gì cả. Đất của tôi chẳng sinh nở được gì hết...

Ánh sáng tắt dần. Xtênli tiễn Vili về phía bên phải rồi nhìn theo ông ta. Bồi bàn hai vẫn nhìn theo Vili không chớp mắt.

XTÊNLI: *(Với bồi bàn hai)* - Mày nhìn gì mà nhìn gớm thế?

Bồi bàn hai xếp ghế lại rồi khiêng về bên phải. Xtênli nhìn theo bạn. Ánh sáng ở khoảng sân khấu này tắt. Một phút im lặng kéo dài. Trong khi đó tiếng sáo réo rắt. Bếp dần dần sáng, vắng tanh. Hếppi cầm một bó hoa

https://tieulun.hopto.org

hồng có cành dài. Anh vào bếp và đưa mắt tìm Linđa. Không thấy mẹ, Hếppi quay về phía Bíp lúc đó còn đang đứng ngoài cửa. Hếppi lắc tay ra hiệu "Không thấy mẹ đâu cả!". Sau đó ngó vào phòng khách và sững người lại. Linđa đang ngồi chỗ tranh tối tranh sáng, chiếc véttông của chồng đặt trên đầu gối. Linđa khẽ đứng dậy và giận dữ đi lại phía Hếppi. Hếppi sợ hãi lùi vào trong bếp.

HẾPPI: - Sao mẹ chưa đi ngủ?

Linđa không trả lời, tiến dần về phía Hếppi.

Bố đâu rồi ạ?

Hếppi lùi dần về phía bên phải và bây giờ ta thấy rõ toàn thân Linđa hiện ra ở khung cửa vào phòng khách.

HẾPPI: - Bố ngủ ạ?

LINĐA: - Chúng mày đi đâu thế?

HẾPPI: *(Cố đùa, nói lảng)* - Mẹ ạ, chúng con làm quen được với hai cô gái rất đáng yêu... Chúng con mang hoa về tặng

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

mẹ đây này... *(Chìa bó hoa)*. Mẹ cắm vào lọ trong buồng mẹ ấy...

Linđa đánh mạnh vào tay Hếppi, bó hoa rơi xuống chân Bíp. Lúc này Bíp đã vào bếp và đã đóng cửa ngoài lại rồi. Linđa nhìn trừng trừng vào mắt Bíp, không nói một lời nào.

Kìa mẹ, sao mẹ lại làm thế? Mẹ ạ, con muốn buồng mẹ có hoa tươi...

LINĐA: *(Ngắt lời Hếppi, với Bíp)* - Mày có thiết gì đến bố đâu, bố chết hay sống thì cũng mặc phải không?

HẾPPI: *(Đi về phía cầu thang gác)* - Ta lên gác đi, anh Bíp.

BÍP: *(Ghê tởm)* - Mày tránh xa tao ra! *(Với Linđa)*. Mẹ định nói gì vậy? Theo con thì ở đây chưa có ai sắp chết cả đâu, mẹ ạ!

LINĐA: - Mày đi khuất mắt tao ngay! Cút đi ngay!

BÍP: - Con muốn gặp bố.

LINĐA: - Tao không cho mày gặp nữa!

BÍP: - Bố đâu? *(Vào phòng khách)*.

https://tieulun.hopto.org

LINĐA: *(Đi theo Bíp thét)* - Mời đi ăn! Làm bố mong đợi suốt cả một ngày...

Bíp vào buồng của bố mẹ, nhìn quanh rồi ra.

... Thế mà chúng mày bỏ rơi bố. Với người dưng nước lã cũng chẳng ai lại đối xử tệ bạc thế nữa là!

HẾPPI: - Đâu có thế? Bố ngồi với chúng con rất vui vẻ cơ mà! Mẹ ạ, con mà...

Linđa trở vào bếp.

... Con mà bỏ bố thì con xin chịu treo cổ!

LINĐA: - Cút đi!

HẾPPI: - Mẹ, nghe con nói đã...

LINĐA: - Mày vội đi theo gái chứ gì? À, đồ dâm đãng thối tha!...

Bíp lại vào bếp.

HẾPPI: - Mẹ ạ, con định làm cho thằng Bíp vui! *(Với Bíp).* Thế là anh làm em mất cả một đêm đấy nhé!

LINĐA: - Cả hai đứa chúng mày cuốn gói xéo đi ngay! Đừng có bao giờ trở về nhà nữa. Tao không muốn để chúng mày làm khổ ông cụ. Đi thu xếp đồ đạc

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

ngay đi! *(Với Bíp)*. Mày đến nhà nó mà ngủ. *(cúi xuống định nhặt hoa nhưng bỗng nghĩ ra, đứng thẳng dậy)*. Đem cái rác rưởi này đi. Tao không phải đầy tớ. Nhặt đi, tao bảo kìa, đồ mất dạy!

Hếppi quay lưng lại tỏ vẻ phản đối mẹ. Bíp từ từ lại gần, quỳ xuống và nhặt hoa.

Quân đốn mạt! Đến con vật cũng không nỡ tàn nhẫn với bố như chúng mày. Đem bỏ bố trơ trọi một mình trong tiệm ăn!

BÍP: *(Nhìn mẹ)* - Bố bảo như thế ạ?

LINĐA: - Bố mày chưa nói được gì cả. Ông cụ tủi nhục quá lê chân không nổi nữa.

HẾPPI: - Bố ngồi với chúng con vui vẻ lắm...

LINĐA: *(Ngắt lời con, giận dữ)* - Câm ngay!

Không nói một lời nào, Hếppi leo lên gác.

LINĐA: - Còn mày nữa! Mày cũng chẳng thèm tìm xem bố ở đâu.

BÍP: *(Vẫn quỳ gối trước mặt mẹ, tay vẫn*

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

cầm bó hoa, tự ghê tởm mình) - Không. Con không đi tìm. Con chẳng đi bước nào. Mẹ có vừa ý chưa? Con bỏ mặc bố ở trong nhà xí. Ông cụ lẩm bẩm những gì ấy ở trong nhà xí...

LINĐA: - Đồ hèn hạ!

BÍP: - Mẹ dùng chữ ấy mới thật chính xác! *(Đứng dậy, vứt bó hoa vào sọt rác).* Con là hiện thân của sự hèn hạ, sự nhơ bẩn!

LINĐA: - Bước ngay!

BÍP: - Con cần nói chuyện với bố đã, mẹ ạ. Bố đâu rồi?

LINĐA: - Mày không được gặp ông ấy! Cút khỏi cái nhà này đi!

BÍP: *(Cương quyết)* - Không. Con cần nói chuyện một chút với ông ấy đã. Nói thẳng mặt đối mặt.

LINĐA: - Mày không được nói chuyện với ông ấy!

Đằng sau nhà, phía bên phải có tiếng động. Bíp quay về phía đó.

(Đột nhiên van lạy con). Mẹ xin con,

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

con để cho bố yên!

BÍP: - Bố làm gì ngoài ấy thế?

LINĐA: - Trồng rau!

BÍP: *(Khẽ)* - Giữa lúc này ạ? Lạy Chúa! *(Ra sân).*

Linđa đi theo con. Ánh sáng chiếu vào giữa phần trước của sân khấu. Vili ra đó. Ông cầm đèn, cuốc và một bó hạt giống. Ông đang gõ mạnh cán cuốc cho chặt, rồi đi về phía bên trái, lấy bước chân đo. Sau đó lấy đèn soi vào các gói hạt giống, đọc các chữ đề ngoài bì. Sương đêm bao trùm.

VILI: - ... Cà rốt... Gieo mỗi hạt cách nhau ít nhất năm phân. Mỗi luống... cách nhau năm mươi phân. *(Đo đất).* Năm mươi phân. *(Đặt gói hạt giống xuống đất rồi lại đo tiếp).* Rau diếp. *(Đọc chữ đề ngoài gói rồi đặt gói hạt giống xuống đất).* Năm mươi phân...

Ben từ bên phải bước từ từ tới.

VILI: *(Nhìn thấy Ben, dừng tay)* - Thật là khó khăn quá, anh thấy chưa? Ải ải

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

ải... khiếp thật, quả là khủng khiếp. Anh Ben ạ, người đàn bà này đã chịu đựng biết bao đau khổ rồi! Anh hiểu chưa? Con người ta rút khỏi cuộc đời không đơn giản như khi bước vào đời được. Sau khi chết đi, con người ta phải để lại một cái gì cho hậu thế. Anh không thể, không thể...

Ben bước tới gần Vili, như muốn ngắt lời em.

Bây giờ anh thử phân tích kỹ xem nhé. Cứ tính kỹ đi đã, đừng trả lời em ngay. Anh hãy nhớ đây là một việc chính đáng. Hai vạn đôla. Anh Ben này, em muốn cùng với anh cân nhắc thật kỹ cả hai mặt tốt và xấu của giải pháp này. Vì em còn biết bàn bạc với ai nữa đâu. Linđa thì đã phải chịu nhiều đau khổ quá rồi.

BEN: *(Đứng yên, suy nghĩ)* - Việc gì thế, chú?

VILI: - Hai mươi ngàn đôla tiền mặt. Có bảo đảm, tiền thật, anh hiểu chưa?

BEN: - Cẩn thận không bị hớ đấy. Chắc đâu

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

họ chả cho chú, họ có thể viện điều lệ bảo hiểm này nọ.

VILI: - Họ không dám đâu! Em chẳng làm vất vả như trâu, để đóng dần đấy à? Thế mà bây giờ họ không trả ư? Vô lý!

BEN: - Cách giải quyết như thế người ta thường gọi là hành động hèn nhát, Vili ạ.

VILI: - Tại sao? Thế còn kéo dài mãi cuộc sống nhục nhã này, trong khi thừa biết rằng cuối cùng vẫn chết đi với hai bàn tay trắng, lại dũng cảm hơn ư?

BEN: *(Chịu thua)* - Nghe chú nói, quả cũng có lý thật, Vili ạ. *(Đi đi lại lại suy nghĩ)*. Mà hai mươi ngàn đôla là thứ có thể sờ mó được!

VILI: *(Bây giờ đã tin hẳn, mỗi lúc một hăng thêm)* - Anh Ben ạ, điều quan trọng nhất là ở chỗ đó! Em như nhìn thấy món tiền ấy đang lấp lánh trước mắt, như kim cương vậy, có thể cầm vào tay, có thể sờ nắn được! Đây chẳng còn là một cuộc mặc cả, một cuộc gặp gỡ hụt nữa! Bây giờ thì không ai lừa

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

bịp được mình nữa! Hai mươi ngàn đôla sẽ làm thay đổi hẳn tình thế! Anh hiểu không, hắn tưởng em chỉ là thằng vô tích sự, muốn chà đạp lên em thế nào cũng được. Rồi đám ma...

(Vươn vai) Anh Ben ạ, đám ma sẽ rất lớn! Khắp các nơi, ở bang Men, ở Maxatsuxét, ở Vécmơn và Niu Hemsiả người ta sẽ tới đưa đám! Tất cả những nhân vật nổi tiếng sẽ đáp xe tới... Thằng bé sẽ kinh ngạc! Vì nó chưa bao giờ lại tin rằng khắp nơi người ta biết tới bố nó. Ở Rốt Ailen, ở Nữuước, ở Niu Giécxi! Nó sẽ được chứng kiến tận mắt và sẽ không bao giờ còn nghi ngờ nữa. Nó sẽ thấy bố nó là người thế nào, anh Ben ạ! Con em nó sẽ sửng sốt!

BEN: *(Nhích lại gần)* - Rồi nó sẽ bảo bố nó là thằng hèn nhát.

VILI: *(Bỗng hoảng sợ)* - Thế à? Nếu vậy thì kinh khủng quá!

BEN: - Đúng thế. Hèn nhát và ngu xuẩn.

VILI: - Không, vô lý! Em không chịu để thế! *(Tuyệt vọng hoàn toàn).*

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

BEN: - Nó sẽ căm thù chú, chú Vili ạ.

Vang lên điệu nhạc vui vẻ của lũ trẻ con.

VILI: - À, anh Ben ạ, giá mà được trở lại sống những ngày hạnh phúc xưa kia nhỉ! Hồi ấy bao nhiêu là ánh sáng, bao nhiêu là tình cảm thân mật! Mùa đông cả gia đình ngồi xe trượt băng, sao má thằng bé hồng lên đẹp thế! Những tin vui tới tấp đến luôn. Nhìn về tương lai bao giờ cũng thấy toàn là chuyện tốt lành. Không khi nào nó chịu để em xách vali vào nhà. Và sao nó lau chùi, sửa sang xe ôtô của em chu đáo thế! Nhưng tại sao, tại sao em không thể cho nó được cái gì nhỉ? Để nó khỏi tức em...

BEN: - Điều đó phải suy nghĩ tìm cho ra lẽ mới được. *(Nhìn đồng hồ)*. Tôi chỉ còn có năm phút nữa thôi. Giải pháp ấy tốt lắm, nhưng chú phải làm cho chắc, đừng để họ ăn lận được chú.

Ben dần dần biến mất. Bíp từ bên trái vào.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

VILI: *(Cảm thấy con đang lại gần, quay lại và ngước mắt lên nhìn. Sau đó lúng túng cúi xuống nhặt những gói hạt giống ở dưới đất)* - Những gói hạt giống này đâu mất cả rồi nhỉ, khỉ thật! *(Bực tức)*. Chẳng nhìn thấy cái quỷ nào hết! Họ bít kín cả cái khu nhà này, như bít vào mồ ấy!

BÍP: - Cũng phải để cho người khác sống nữa chứ. Bố hiểu chưa?

VILI: - Tao đang bận, đừng có quấy rầy.

BÍP: *(Giằng cuốc ở tay Vili)* - Con đến giã từ bố! Vili im lặng nhìn con, không còn đủ sức cử động chút nào. Con sẽ không bao giờ trở về nữa.

VILI: - Thế mai mày không đến gặp ông Ôlive à?!

BÍP: - Ông ấy không hẹn gì con cả.

VILI: - Ông ấy ôm hôn mày nhưng không hẹn mày tới gặp lại nữa à?

BÍP: - Xin bố hiểu cho con! Lần nào cũng vậy, con ra đi là vì cãi nhau với bố. Hôm nay con có hiểu ra một điều, c[illegible]

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

muốn giảng giải cho bố nghe. Nhưng chắc con kém thông minh nên không tìm ra cách giảng cho bố hiểu được. Lỗi ở ai thì có quan hệ gì? (Cầm tay Vili). Thôi bố con mình quên chuyện cũ đi, được không, bố? Ta về nhà và nói cho mẹ biết điều đó. *(Khẽ kéo Vili đi về phía bên trái).*

VILI: *(Như biến thành gỗ, nhận lỗi)* - Không, tao không muốn nhìn thấy bà ấy.

BÍP: - Đi thôi bố ạ! (Kéo Vili, nhưng Vili giằng ra).

VILI: *(Rất hoảng hốt)* - Không, không đâu. Tao không muốn gặp bà ấy!

BÍP: *(Cố nhìn vào mặt Vili để tìm hiểu ý nghĩ của bố)* - Tại sao bố lại không muốn gặp mẹ?

VILI: *(Đã cương quyết hơn)* - Mặc tao, nghe rõ chưa?

BÍP: - Bố nói đi đã, tại sao bố không muốn gặp mẹ? Bố không muốn bị gọi là hèn nhát, có đúng vậy không? Bố không có lỗi gì hết. Con phiêu bạt thế này là lỗi tại con. Ta về nhà đi, bố.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Vili cố tránh xa con.

Bố có nghe thấy con bảo gì không ạ!

Vili giằng ra và đi nhanh vào nhà một mình. Bíp theo sau.

LINĐA: *(Với Vili)* - Ông gieo hết chưa, ông?

BÍP: *(Đứng ở cửa)* - Mẹ ạ, con và bố thoả thuận với nhau rồi. Con ra đi và sẽ không bao giờ viết thư về nhà nữa.

LINĐA: *(Lại gần chồng)* - Ông ạ, tôi nghĩ có lẽ thế tốt hơn. Cũng chẳng nên kéo dài làm gì. Cứ dằn vặt mãi còn gì là đời nữa.

Vili không trả lời.

BÍP: - Mọi người sẽ hỏi con ở đâu, con làm gì, thì bố mẹ trả lời không biết, coi như mặc con. Từ nay mắt chẳng còn nhìn, lòng cũng chẳng còn nghĩ đến nữa... Dần dần bố mẹ sẽ dễ chịu hơn. Có đúng không nào? Bây giờ thì rõ ràng cả rồi nhé!

Vili không trả lời.

(Đến gần bố). Bố chúc con lên đường may mắn chứ?

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

(Chìa tay) Bố nói đi!

LINĐA: - Bắt tay con đi, ông.

VILI: *(Quay lại phía vợ, run lên vì tự ái)* - Tại sao nó lại cứ nhớ tới cái bút vàng ấy nhỉ?...

BÍP: *(Dịu dàng)* - Dẫu sao thì cũng chẳng có ai hẹn hò, mời mọc gì con cả, bố ạ.

VILI: *(Nổi xung lên)* - Ông ấy đặt tay lên vai mày...

BÍP: - Thế ra bố vẫn chưa hiểu con là người thế nào à? Ta lại cãi nhau nữa làm gì? Nếu con trúng số độc đắc con sẽ gửi tiền cho bố. Còn bây giờ thì hãy coi như không có con ở trên đất này.

VILI: *(Với Linđa)* - Nó vẫn còn hằn thù tôi, bà thấy chưa?

BÍP: - Bố chìa tay ra đi.

VILI: - Tao không bắt tay mày.

BÍP: - Thế mà con cứ tưởng rồi bố con sẽ chia tay nhau một cách đằm thắm.

VILI: - Đừng hòng chia tay cách nào khác.

Bíp nhìn bố một giây rồi quay ngoắt,

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

đi về phía cầu thang.

Mày mà đi khỏi cái nhà này, thì dù mày ở trên trần gian, hay xuống địa ngục, tao cũng sẽ cầu cho mày phải chịu khốn chịu khổ.

BÍP: *(Quay mặt lại)* - Thế cụ thể là bố đòi gì ở con nào?

VILI: - Dù mày ở đâu, ngoài mặt biển hay trong đất liền, trên núi hay dưới sông, dù ở đâu, ở bất cứ nơi nào, mày cũng tự huỷ hoại cuộc đời mày để làm khổ tao, vì hằn thù tao!

BÍP: - Không phải thế đâu ạ!

VILI: - Sự hằn thù, chính đó là nguyên nhân làm huỷ hoại cuộc đời mày. Rồi khi mày sa xuống đến tận đáy của xã hội, mày mới nhớ cái gì đã đẩy mày tới đó. Hoặc khi nào mày chết rúc ở bờ bụi nào, thì đừng quên điều đó và đừng đổ lỗi cho tao!

BÍP: - Con không trách cứ bố điều gì cả!

VILI: - Tao không chịu trách nhiệm gì về mày cả!

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

Hếppi từ trên gác xuống, đứng ở bên cầu thang dưới cùng, nhìn họ.

BÍP: - Con cũng chẳng hề có ý định trách cứ gì bố đâu.

VILI: *(Ngồi xuống ghế, với giọng phê phán cay nghiệt nhất)* - Mày muốn đâm dao vào lưng tao. Đừng tưởng tao không hiểu điều đó.

BÍP: - À ra thế, đồ bịp bợm! Đã thế ta đấu lý với nhau. *(Móc túi ra ống cao su và đặt lên bàn).*

HẾPPI: - Anh điên rồi! Làm cái gì thế?...

LINĐA: - Bíp! *(Xô tới định giật lấy ống cao su nhưng Bíp giữ mẹ lại).*

BÍP: - Để yên! Không được đụng tới!

VILI: *(Không nhìn vào cái vật trên bàn)* - Cái gì thế?

BÍP: - Bố nói đi mới phải, cái gì thế này?

VILI: *(Bí thế)* - Tao không biết, tao chẳng nhìn thấy cái ấy bao giờ...

BÍP: - Có! Bố có nhìn thấy! Hay là chuột nó lôi vào, nhét xuống dưới nồi nước? Bố mưu đồ cái gì vậy? Định thành anh

https://tieulun.hopto.org

hùng ư? Muốn cho con thương xót bố ư?

VILI: - Tao chẳng hiểu gì hết...

BÍP: - Chẳng có ai thương xót bố đâu, nghe rõ chứ? Chẳng làm gì có đâu!

VILI: *(Với Linđa)* - Bà thấy nó hằn thù tôi đến thế nào chứ?

BÍP: - Con muốn bố nghe cho rõ sự thật, sự thật về con và sự thật về bố!

LINĐA: - Im ngay!

VILI: - Trời, đồ rắn độc!

HẾPPI: *(Xuống khỏi thang gác, lại gần Bíp)* - Anh im đi!

BÍP: *(Với Hếppi)* - Đấy! Có người còn chưa hiểu mình là thế nào. Phải để người ta thấy rõ! *(Với Vili)*. Trong cái nhà này không bao giờ có lấy được năm phút mà không có người nói dối.

HẾPPI: - Chúng tôi bao giờ cũng nói thật cả.

BÍP: *(Chuyển sang tấn công em)* - Mày chỉ là một cái bong bóng xà phòng. Mày bảo mày là phó phòng mua bán à? Mày chỉ là một trong hai người giúp

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

việc của ông phó phòng ấy thôi. Có phải thế không nào?

HẾPPI: - Sự thật em...

BÍP: - Sự thật mày dối trá từ đầu đến chân! Cũng như tất cả mọi người trong cái nhà này! Tất nhiên! Còn tôi thì xin đủ rồi! *(Với Vili)*. Bây giờ bố nghe sự thật về con.

VILI: - Về mày thì tao biết cả rồi!

BÍP: - Thế bố có biết là tại sao ba tháng ròng con không có địa chỉ không? Con ăn cắp bộ quần áo ở Kandát rồi bị ngồi tù. *(Với Linđa, lúc này đã khóc nức nở)*. Mẹ đừng khóc. Cả cái thứ đó nữa, từ nay cũng xin chấm dứt, vĩnh viễn!

Linđa quay mặt đi khỏi mọi người, lấy tay che mặt.

VILI: - Nghĩa là cả chuyện ấy cũng lỗi tại tao?

BÍP: - Cứ vào làm ở đâu rồi cũng bị đuổi vì tội ăn cắp!

VILI: - Thế lỗi tại ai?

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

BÍP: - Con chẳng học được cái gì, vì bố suốt đời cứ bắt con phải vây vo. Con vây vo, ra điều ta đây mãi, chẳng chịu "hạ cố" xuống học ai cả! Ai có lỗi về chuyện đó nhỉ?

VILI: - A, ý kiến mới đấy!

LINĐA: - Đừng nói nữa, Bíp.

BÍP: - Đáng lẽ bố phải được nghe thấy điều đó từ lâu rồi mới phải. Đúng thế đấy! Vì con ra đời là số đã định sẽ trở nên con người vĩ đại, lẫy lừng, danh tiếng, cứ tự nhiên như bơn, chẳng cần phải cố gắng gì hết... Thôi, bây giờ chấm dứt cái chuyện đó.

VILI: - Mày đi lấy súng mà bắn một phát vào đầu mày! Bắn vào trán ấy cho hả sự hằn thù tao!

BÍP: - Có ích gì kia chứ? Con chẳng bao giờ nghĩ đến việc đó. Ngày hôm nay, cầm quản bút ấy trong tay, con chạy từ tầng mười một xuống đất. Và đột nhiên giữa chừng con đứng lại, bố thấy chưa? Giữa cái văn phòng to lớn ấy, bố thấy chưa? Con đứng lại giữa

https://tieulun.hopto.org

cái toà nhà ấy và nhìn thấy... trời xanh! Con nhìn thấy thứ mà con yêu quý trên đời này... Làm việc, ăn uống, nghỉ ngơi, để được ngồi hút thuốc một cách thoải mái. Con nhìn cái bút và tự bảo mình? Tại sao mình cứ cố trở thành một nhân vật mà trong thâm tâm mình không muốn chút nào? Mình định biến thành một thằng ăn xin ngu dốt và nhục nhã ở cái văn phòng này làm gì? Tất cả những gì mình cần, đang chờ mình ở đằng kia. Chỉ cần mình thú nhận thực chất của mình thì sẽ đạt được ý muốn thôi. Mà tại sao bố con mình lại không thú nhận thực chất nhỉ?

Định bắt Vili nhìn thẳng vào mắt mình nhưng Vili giằng ra, đi về phía bên trái.

VILI: *(Đe doạ, hằn học)* - Cửa vào tương lai của mày đang mở rộng!

BÍP: - Cứ mười người thì có mười một người như tôi. Còn những người như bố thì cũng chẳng ít hơn!

https://tieulun.hopto.org

VILI: *(Quay về phía con, lúc này cơn giận dữ đến cao độ)* - Nói láo! Những người như chúng ta, rất hiếm! Tao là Vili Lômen, còn mày là Bíp Lômen!

Bíp lao tới Vili nhưng Hếppi cản lại được. Bíp giận dữ đến mức có vẻ muốn đánh bố.

BÍP: - Con không phải là người giỏi nhất đời, mà bố cũng vậy! Suốt đời bố chỉ là một kẻ đi lang thang bán thuê hàng cho người khác. Và cuối cùng, bố cũng chịu số phận như bao nhiêu kẻ khác, bị người ta quẳng vào sọt rác! Còn con thì trị giá vừa chẵn một đô la một giờ, nhưng không ở bang nào người ta trả hơn! Mỗi giờ một đôla! Bố có hiểu thế nghĩa là thế nào không? Con sẽ không bao giờ mang về nhà được thứ giải thưởng chiến thắng nào đâu, xin bố đừng có mong đợi vô ích! Sẽ không có gì đâu!

VILI: *(Quát vào mặt con)* - A, đồ ranh con ác độc!

Bíp giằng ra khỏi tay Hếppi. Vili sợ

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

hãi chạy lên thang gác. Bíp túm lấy bố.

BÍP: *(Đã nguôi đôi chút)* - Bố ạ, bố cần hiểu rằng con chỉ là một thằng không có tài cán gì cả! Con chỉ là một con số không, bố hiểu chưa? Và con sẽ không hằn thù gì cả đâu. Con chỉ là con, đúng như thực tế, có vậy thôi!

Tan cơn giận, Bíp giữ chặt Vili, khóc nức nở. Vili giơ tay quờ quạng sờ mặt con.

VILI: *(Ngạc nhiên)* - Con làm sao thế? Con làm sao thế? *(Với Linđa).*

Sao nó lại khóc?

BÍP: *(Khóc nức nở)* - Bố cho con đi, con xin bố! Cho con đi! Bố bỏ những ước mơ dại dột ấy đi, không thì hối chẳng kịp đâu! *(Cố trấn tĩnh lại, bước ra xa khỏi bố rồi tiến về phía cầu thang).* Sáng mai con sẽ đi. Mẹ ạ, đưa bố đi ngủ đi. *(Mệt mỏi bước lên thang gác).*

VILI: *(Sau một lúc ngừng lâu, ngạc nhiên và phấn khởi)* - Thật là... tuyệt vô cùng đấy chứ? Phải không, bà? Thằng

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

Bíp... Thằng Bíp nó yêu mến tôi!

LINĐA: - Nó quý ông lắm chứ ạ!

HẾPPI: *(Rất xúc động)* - Anh ấy xưa nay vẫn yêu quý bố!

VILI: - Ê, thằng Bíp... *(Mở to mắt nhìn vào khoảng không).* Nó khóc! Nó khóc ở bên cạnh tôi, ở ngay chỗ này! *(Nghẹn ngào vì xúc động và thét lên niềm tin của mình).* Thằng ấy... thằng ấy sẽ thành một nhân vật vĩ đại!

Ben xuất hiện trong luồng ánh sáng ở sau bếp.

BEN: - Đúng nó sẽ thành một nhân vật vĩ đại nếu đặt vào tay nó hai vạn đôla!

LINĐA: *(Cảm thấy ý nghĩ của chồng đang thoáng nhanh qua, lo sợ, dè dặt)* - Thôi bây giờ ông đi ngủ đi. Thế là mọi sự bàn định ổn thoả cả rồi.

VILI: *(Cố dằn lòng để khỏi chạy ra khỏi nhà)* - Phải, ta đi ngủ thôi. Đi đi. Đi ngủ đi, Hếppi.

BEN: - Phải là một người khoẻ khoắn mới thắng được rừng rậm. *Trong điệu*

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

nhạc yêu thiên nhiên của Ben bây giờ có xen vào mấy nét nhạc của một nỗi khủng khiếp không nén được.

HẾPPI: *(Ôm ngang người Linđa)* - Bố ạ, con sắp lấy vợ đấy, báo trước cho bố biết. Và rồi con sẽ thay đổi lối sống. Chỉ một năm nữa là cùng, con sẽ lên làm trưởng phòng. Rồi mẹ sẽ thấy! *(Hôn Linđa).*

Vili quay đi, vừa đi vừa lắng nghe lời Ben nói.

LINĐA: - Hãy ngoan ngoãn. Vì thật ra cả hai con đều hiếu thảo cả. Cố gắng sống cho ra hồn.

HẾPPI: - Chúc bố ngủ ngon! *(Lên thang gác).*

LINĐA: *(Với Vili)* - Đi ngủ đi, mình.

BEN: *(Ngày càng dằn mạnh hơn)* - Muốn được kim cương phải vào rừng rậm!

VILI: *(Đi từ từ dọc theo tường bếp ra phía cửa, với Linđa)* - Tôi muốn tĩnh tâm lại một chút, bà ạ! Để tôi đứng một mình một lúc.

LINĐA: *(Suýt để lộ nỗi lo sợ thầm kín)* - Tôi

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

muốn ông lên gác với tôi.

VILI: *(Ôm vợ)* - Tôi sẽ lên ngay thôi... Tôi chưa thấy buồn ngủ. Thôi bà lên đi, trông bà có vẻ phờ phạc, chắc bà mệt lắm rồi. *(Hôn vợ).*

BEN: - Đây không phải chỉ là một cuộc gặp gỡ bàn công việc. Kim cương là một vật sờ thấy được.

VILI: - Bà lên đi. Tôi sẽ theo ngay mà.

LINĐA: - Theo tôi thì đó là giải pháp tốt nhất, ông ạ.

VILI: - Tất nhiên, đó là giải pháp tốt nhất.

BEN: - Giải pháp tốt nhất!

VILI: - Giải pháp duy nhất! Rồi thì mọi sự sẽ tốt đẹp... Thôi bà lên đi mà nằm. Bà mệt quá rồi.

LINĐA: - Ông lên ngay nhé.

VILI: - Lên ngay thôi...

Linđa vào phòng khách, sau đó hiện ra ở phòng ngủ.

VILI: *(Ra)* - Nó yêu tôi. *(Vẫn như chưa hiểu)*. Và xưa nay nó vẫn yêu tôi...

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

thật kỳ lạ đấy chứ nhỉ? Anh Ben ạ, sau đây nó sẽ cầu trời phù hộ cho tôi!

BEN: *(Đắc thắng)* - Tuy tối tăm, nhưng nơi đó có kim cương rực sáng!

VILI: - Anh thử tưởng tượng xem thằng bé có được hai mươi ngàn đô la trong túi thì nó sẽ sung sướng biết chừng nào!

LINĐA: *(Gọi từ trong phòng ngủ)* - Ông Vili! Lên đi!

VILI: *(Thét vào cửa nhà bếp)* - Tôi lên bây giờ! Một chút nữa thôi! Linđa ạ, thế là rất hợp lý, bà hiểu chưa? Ngay cả đến anh Ben cũng phải đồng ý kia mà! Tôi phải đi thôi. Vĩnh biệt! Vĩnh biệt! *(Đi về phía Ben, chân nhảy hớn hở)*. Anh có tưởng tượng được không? Nó mà nhận được số tiền bồi thường của quỹ bảo hiểm thì nó sẽ vượt xa thằng Bécna!

BEN: - Quả là mưu hay tuyệt, vẹn cả mọi bề!

VILI: - Anh có nhìn thấy nó khóc chứ? Khóc trên ngực tôi. Ôi, giá mà tôi được hôn nó một lần nữa nhỉ!

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

BEN: - Thôi, chú Vili, đã đến lúc hành động rồi!

VILI: - Anh Ben ạ, em vẫn biết là bằng cách này hay cách khác, em và cháu Bíp nhất định sẽ thành công!

BEN: *(Nhìn đồng hồ)* - Tàu ngoài bến đang đợi chúng ta. Khéo không lỡ mất. *(Từ từ đi vào trong bóng tối).*

VILI: *(Mơ mộng, quay mặt về phía ngôi nhà)* - Con ạ, khi con đá bóng, bố muốn có đôi giày bảy dặm để chạy theo quả bóng... Con hãy đá cho mạnh và thấp, vì điều đó quan trọng lắm đấy, con ạ! *(Quay ngoắt một vòng, về phía khán giả).* Những nhân vật quan trọng nhất đang ngồi trên khán đài, mình chưa kịp nhìn thì... *(Đột nhiên hiểu là mình đang đứng có một mình).* Anh Ben! Anh Ben, tôi ở đâu thế này? ... *(Chợt tìm cái gì).* Anh Ben, sao em lại thế này?...

LINDA: *(Gọi chồng)* - Ông Vili, ông có lên ngủ không?

VILI: *(Ngạt thở vì sợ, quay ngoắt về phía*

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

ngôi nhà) - Suỵt! *(Lại quay đi, nhưng không tìm thấy lối. Bao nhiêu tiếng động, giọng nói, khuôn mặt như xô tới. Vili đẩy tất cả những thứ đó ra, lấy tay ngăn chúng, hét to).* Khẽ chứ! Suỵt! Khẽ chứ! *(Bỗng một điệu nhạc dịu hiền rất khẽ bắt Vili đứng lại. Điệu nhạc to dần, biến thành một tiếng thét điếc tai. Vili rón rén kiễng chân đi quanh ngôi nhà).* Suỵt!

LINĐA: - Vili!

Không có tiếng trả lời. Linđa chờ đợi. Bíp đang nằm, nhỏm dậy. Anh vẫn chưa cởi quần áo. Hếppi ngồi dậy. Bíp đứng lắng tai nghe.

(Lộ vẻ lo sợ rõ ràng). Vili! Sao anh không trả lời thế? Vili!

Có tiếng xe ô tô mở máy. Tiếng xe lao ra khỏi nhà với tốc độ rất cao.

Đừng!

BÍP: *(Chạy như bay xuống thang gác)* - Bố ơi!

Tiếng xe phóng ở xa. Đệm vào đó là một điệu nhạc loạn xạ, điên cuồng.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Điệu nhạc bỗng im, biến thành những tiếng dây viôlôngxen khẽ, giống như tiếng thở dài. Bíp và Hếppi lặng lẽ mặc áo véttông, Linđa loạng choạng bước ra khỏi phòng ngủ. Điệu nhạc chuyển thành nhạc tang. Cành lá rậm rạp lại phủ lên ngôi nhà. Ngày hôm sau, Tsácli và Bécna mặc đồ đen bước tới gần ngôi nhà và gõ vào cửa bếp. trong khi họ bước vào nhà, Bíp và Hếppi bước chầm chậm xuống thang gác. Mọi người dừng lại đợi cho Linđa, mặc tang phục, tay cầm bó hoa hồng bước vào cửa nhà bếp có viền vải đen. Linđa lại gần Tsácli và khoác tay Tsácli. Bấy giờ tất cả mọi người cùng tiến về phía khán giả. Tới sát rìa sân khấu, Linđa đặt bó hoa hồng xuống đất, quỳ gối, sau đó ngồi xổm. Tất cả mọi người nhìn ngôi mộ.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

TANG KHÚC

TSÁCLI: - Bác Linđa ạ, trời tối rồi.

Linđa không chú ý tới câu nói, vẫn đăm đăm nhìn ngôi mộ.

BÍP: - Kìa mẹ? Mẹ nên về nghỉ đi chứ? Họ sắp đóng cổng nghĩa địa rồi.

Liđa vẫn không nhúc nhích. Ngừng.

HẾPPI: *(Bực bội)* - Bố làm thế để làm gì nhỉ? Bố đâu có quyền làm thế. Có ai cần như vậy đâu? Chúng con có thể giúp được bố kia mà.

TSÁCLI: *(Càu nhàu)* - Khổ...

BÍP: - Về đi, mẹ.

LINĐA: - Tại sao không thấy ai đến cả nhỉ?

TSÁCLI: - Đám tang long trọng đấy chứ.

LINĐA: - Nhưng tất cả những người quen biết ông ấy đâu cả rồi? Hay họ chê trách ông ấy?

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

TSÁCLI: - Đâu có! Họ chẳng chê trách đâu. Chúng ta đang sống ở một thế giới bạc bẽo lắm, bác Linđa ạ.

LINĐA: - Tôi chưa hiểu. Nhất là bây giờ! Trong suốt ba mươi lăm năm, giờ mới là lần đầu tiên chúng tôi thoát khỏi nợ nần. Khi còn sống, cái ông ấy cần chỉ là một số lương ít ỏi. Ông ấy sòng phẳng cả với thày thuốc chữa răng.

TSÁCLI: - Trên đời này có ai lại coi số lương ít ỏi là đủ đâu.

LINĐA: - Tôi chưa hiểu.

BÍP: - Gia đình ta đã có những ngày sung sướng, mẹ còn nhớ không? Những khi bố đi đâu xa về, hay những ngày chủ nhật, bố treo cái màn cửa, sửa lại căn hầm chứa, xây thêm một hàng hiên, một buồng tắm, hay nhà để ô tô... Bác Tsácli ạ, trong cái màn cửa còn lại nhiều di tích của bố cháu hơn là trong tất cả hàng hoá mà bố cháu đã bán.

TSÁCLI: - Đúng. Bố cháu quả là một tay thợ giỏi. Nhất là khi dùng đến đanh và xi măng.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

LINĐA: - Ông ấy xưa khéo tay lắm.

BÍP: - Và mơ mộng viển vông nữa. Mơ mộng hết sức viển vông.

HẾPPI: *(Như muốn đánh nhau với Bíp)* - Anh không được nói thế!

BÍP: - Đến khi lìa khỏi cõi đời, bố vẫn chưa hiểu được bố là người thế nào.

TSÁCLI: *(Ngăn không cho Hếppi trả lời Bíp)* - Không ai được trách ông ấy cả. Cháu chưa hiểu đấy: ông Vili là một người chào hàng. Mà đối với những người làm nghề đó, thì trong đời làm gì có cơ sở? Ông ấy không vặn bù loong, không dạy luật, không chữa bệnh. Ông ấy lơ lửng, chân không đến đất, cật không đến trời. Vũ khí của ông ấy là một nụ cười lấy lòng và đôi giầy bóng lộn. Đến khi nào người ta không mỉm cười đáp lại, thế là bắt đầu xảy ra tai hoạ. Sau đó trên mũ xuất hiện hai vết dầu mỡ, thế là hết. Không ai dám trách những người như vậy cả! Làm nghề chào hàng thì phải mơ mộng, cháu ạ. Vì họ sống lơ lửng giữa không trung mà lại.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

BÍP: - Bác Tsácli ạ, bố cháu không hiểu mình là người thế nào.

HẾPPI: *(Phẫn nộ)* - Anh không được nói thế!

BÍP: - Mày có muốn đi với tao không?

HẾPPI: - Không ai dễ đánh ngã em được đâu! Em sẽ ở lại đây, trong cái thành phố này và em sẽ thành công bằng được, dù phải bóp cổ người khác em cũng làm! *(Nhìn Bíp, hất hàm)* - Anh em Lômen!

BÍP: - Tao biết giá trị của tao lắm, Hếppi ạ.

HẾPPI: - Thế thì em sẽ làm cho cả anh, cả mọi người khác hiểu rằng Vili Lômen chết không phải là vô ích. Bố vẫn có một mơ ước rất cao quý. Đó là mơ ước duy nhất mà con người nên có: là vượt lên trên mọi người khác. Suốt đời bố đã đấu tranh, bây giờ đến lượt em, em sẽ thực hiện ước mơ đó.

BÍP: *(Liếc nhìn Hếppi bằng đôi mắt thất vọng, cúi xuống với mẹ)* - Thôi về đi, mẹ.

LINĐA: - Đợi một chút đã. Đi đi, bác Tsácli.

https://tieulun.hopto.org
SachDeThi.Com

Tsácli ngập ngừng.

Tôi muốn ngồi lại đây một chút nữa. Tôi vẫn chưa nói được lời nào vĩnh biệt ông ấy cả.

Tsácli ra. Hếppi theo sau. Bíp đứng lại cách hơi xa Linđa. Linđa ngồi yên lặng bên mồ, như cố trấn tĩnh lại. Đâu đây có tiếng sáo, đệm lời Linđa.

LINĐA: - Mình tha thứ cho tôi. Tôi không sao khóc được. Không biết tại sao, nhưng tôi không thể khóc. Tôi vẫn chưa hiểu mình làm thế để làm gì? Vili, mình giúp tôi, tôi không sao khóc được. Tôi vẫn tưởng như mình đi đâu ít lâu rồi nay mai sẽ lại về. Tôi vẫn cứ đợi chờ, mình thân yêu của tôi. Và tôi không sao khóc được. Mình đã làm cái gì nhỉ? Tôi cứ nghĩ đi nghĩ lại mãi mà vẫn chưa hiểu. Hôm nay tôi vừa đem trả xong tiền nhà. Mà giờ lại không còn ai để ở nữa. *(Thổn thức nghẹn ngào).* Chúng mình không còn nợ ai nữa cả. *(Giờ mới khóc hẳn).* Chúng mình thoát khỏi mọi nợ nần rồi. Hoàn

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

toàn tự do rồi.

Bíp từ từ đến cạnh mẹ.

Tự do... tự do...

Bíp nhắc mẹ đứng dậy và dìu mẹ về phía bên phải. Linđa khóc khẽ. Bécna và Tsácli đi theo sau. Chỉ nghe thấy tiếng sáo. Tiếng sáo bay trên mái ngôi nhà nhỏ đang bị những tầng nhà cao vót vây chặt lại.

HẾT

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

KIỆT TÁC SÂN KHẤU THẾ GIỚI

CÁI CHẾT CỦA NGƯỜI CHÀO HÀNG

Tác giả: ÁCTƠ MILƠ

Người dịch: TRẦN ĐÔNG

NHÀ XUẤT BẢN SÂN KHẤU

CÔNG TY MINH THÀNH - BỘ CHỈ HUY QUÂN SỰ

TP. HỒ CHÍ MINH

*

* *

Chịu trách nhiệm xuất bản

HÀ ĐÌNH CẨN

Chịu trách nhiệm bản thảo

NGÔ THẾ OANH

Biên tập

THẾ NGỌC

Trình bày bìa

NGÔ TRỌNG HIỂN

Sửa bản in

BAN BIÊN TẬP

In 500c khổ 14,5x20,5 tại Công ty In Văn hóa Sài Gòn.
Giấy phép xuất bản số 93-2006/CXB/025-26/SK cấp ngày 25-1-2006.
In xong và nộp lưu chiểu Quý II - 2006.

SachDeThi.Com
https://tieulun.hopto.org

KIỆT TÁC
SÂN KHẤU THẾ GIỚI

ÁCTƠ MILƠ

Cái chết của người chào hàng

https://tieulun.hopto.org

NHÀ XUẤT BẢN SÂN KHẤU